

A 127. ESZTENDŐ A MAGYAR PEDAGÓGIAI TÁRSASÁGBAN

A Magyar Pedagógiai Társaság 2018. évi évkönyve

Szerkesztőbizottság:
DR. BORBÉLY-PECZE TIBOR BORS, JUHÁSZ ÁGNES, MUDRI ZSUZSA,
DR. NAGY ÁDÁM, VILLÁNYI GYÖRGYNÉ

Olvasószerkesztő:
MUDRI ZSUZSA

Borító terv:
MOLNÁR ATTILA SÁNDOR

ISBN 978-963-7123-62-7
PDF – ISBN 978-963-7123-63-4

Felelős Kiadó:
A MAGYAR PEDAGÓGIAI TÁRSASÁG ELNÖKE TRENCSENYI LÁSZLÓ
Kiadó: Magyar Pedagógiai Társaság ©2019
<http://pedagogiai-tarsasag.hu/>

AZ EGYES FEJEZETEKET ÍRTÁK ÉS A KÖTET ÖSSZEÁLLÍTOTTÁK

ANGYALFINÉ VARGA JULIANNA
BAKONYI ANNA, BALÁZS MÁRIA
BÁNHIDYNÉ SZLOVÁK ÉVA
BÁRDOS GYÖRGY
BENEDEK ANDRÁS
BODOSI BÉLA
BORBÉLY-PECZE TIBOR BORS
CZAKÓ KÁLMÁN
CSEREKLYE ERZSÉBET
CSOVCSICS ERIKA
DARÓCZY ÁGNES
DEMETER KATALIN
DEBRECENI TIBOR
DRÁVICZKI SÁNDOR
EGRI JUDIT
ENDRÓDY-NAGY ORSOLYA
FÁBRY BÉLA
FARKAS ANIKÓ
FEKETÉNÉ SZABÓ ÉVA
FORRÓNÉ VIRÁG ZSUZSA
GALUSKA LÁSZLÓ PÁL
HARMAT MÁRIA
HOLIK ILDIKÓ
HORTOBÁGYI KATALIN
JUHÁSZ ÁGNES
KAJOS LÁSZLÓ
KÁLMÁN ANTALNÉ
DR. KARLOVITZ JÁNOS TIBOR
KISNÉ BERNHARDT RENÁTA
KOLOSAI NEDDA
KOVÁCS LÁSZLÓ
KÖVECSESNÉ DR. GŐSI VIKTÓRIA
KRAICINÉ SZOKOLY MÁRIA
L. RITÓK NÓRA
MAKAI ÉVA
MÁTRAI ZSUZSA
MALATYINSZKI SZILÁRD
MOLNÁR GYÖRGY
MORVAI ÁGNES
MUDRI ZSUZSANNA
MUNKÁCSY KATALIN
NAGY ÁDÁM
NAGY PÉTERNÉ
NYITRAI ÁGNES
PERJÉS ISTVÁN
PODRÁ CZKY JUDIT
RÉVÉSZ GYÖRGY
SÁNDOR ILDIKÓ
SZABÓ ISTVÁNNÉ
SZINGER VERONIKA
TARCSA ZOLTÁN
TARCSA JUDIT
DR. TORGYIK JUDIT
TÓTH MARIANNA
TÓTHNÉ PÁLMAI ZITA
TÓTH PÉTER
TÓTH JÓZSEF
TRENCSÉNYI LÁSZLÓ
TURCSIK KATALIN
TURCSIK VIKTOR
VARGA CSILLA
VARGÁNÉ FÓNAGY ERZSÉBET
VÁLY GYÖRGY
VESZPRÉMI ATTILA
VILLÁNYI GYÖRGYNÉ

Az Évkönyv összeállításáról a szakosztályi és tagozati beszámolók elektronikus beérkezését követően döntött az elnökség. A döntés értelmében a 2018-as évet bemutató kötet a szervezeti egységek korábban, főként a honlapra készített beszámolóit szemlélte. Egységes szerkesztési elveket az MPT elnöksége a 2019-es szakosztályi beszámolók elkészítéséhez ad majd ki. A 2018-as év összefoglalásához nem tereltük meg új beszámoló elkészítésével a szervezeti egységek vezetőit. Így az egyes beszámolók közötti aránytalanságok ebből a helyzetből is származnak.

Tartalomjegyzék

I. FEJEZET A TÁRSASÁG ÉLETE 2018-BAN

Elnöki visszatekintés	9
Az apátia évtizede? 10 évvel a VII. ONK után...	15
A Staféta tábor mint a pedagógiai értékek megőrzője, továbbadója, fejlesztő műhelye	17
A Szakképzési Kollégium aktivitásai	18
A Szakmai Kollégium ülései	22
„Ünnepnapok az életen át tartó tanulásért 2018”	27
„III. Játsszunk mindannyian!” – beszámoló az országos játéknapról	28
„Gyermeklét 2018” konferencia	30

II. FEJEZET SZAKOSZTÁLYI TEVÉKENYSÉGEK

ÁMK (Általános Művelődési Központok) Szakosztálya	33
Családpedagógiai Szakosztály	34
Didaktikai Szakosztály	35
Diszlexiás Gyermek Fejlesztéséért Szakosztály	36
Felnőttképzési Szakosztály	38
Felsőoktatási Szakosztály	40
Gyermekérdekek Szakosztálya – Korczak Munkabizottság	41
Gyermek kultúra és Játékpedagógia Szakosztály	42
Hagyományismeret Szakosztály	43
Interkulturális Nevelés Szakosztály	43
Kerekgedei Makó Pál Szakosztály	44
Kisgyermeknevelési Szakosztály	44
Kiss Árpád Műhely	47
Konduktív Pedagógiai Szakosztály	48

Korai Iskolaelhagyás Megelőzéséért Szakosztály	49
Kőbányai Senior Mentor Program	50
Közösségpedagógia Szakosztály	53
Mozgalompedagógia (MOPED) Szakosztály	54
Nemzetiségi Nevelési Szakosztály	55
Nevelésméleti Szakosztály	56
Neveléslélektan Szakosztály	57
Neveléstörténeti Szakosztály	58
Összehasonlító Pedagógiai Szakosztály	58
Pályaorientációs Szakosztály	59
Prevenációs/Megelőzési Szakosztály	61
Szabadidő-pedagógia Szakosztály	63
Színes Húrok Szakosztály (Zenepedagógusok)	64
Szókincsháló Szakosztály	65
Szomatikus Nevelési Szakosztály	67
Tanulókör Szakosztály	67

III. FEJEZET TAGOZATI RENDEZVÉNYEK

Bács-Kiskun Megyei Tagozat	69
Békés Megyei Tagozat	70
Baranya Megyei Tagozat	70
B-A-Z Megyei Tagozat – Borsod Műhely	71
Északnyugat-magyarországi Tagozat	71
Közép-magyarországi Tagozat	73
Hajdú-Bihar Megyei Tagozat	74
Heves megyei Tagozat	76
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Tagozat	76
Nógrád Megyei Tagozat	78
Somogy Megyei Tagozat	80
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Tagozat	82
Veszprém Megyei Tagozat	83

IV. FEJEZET
FOLYÓIRATOK, KÖTETEK AZ MPT KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL

A Kisgyermek szakmai folyóirat	85
Új Pedagógiai Szemle – Társ a pedagógiai nyilvánosságban	86
Mesterek és tanítványok – Pedagógusportrék II. című kötet bemutatása	88
Tanúhegyek – Portrék, emlékezések, interjúk mintaadó pedagógusokról	90
Tóth József: Csillebérc 1948–2018	91
Trencsényi László: Bizony, életre szólt	92
Loránd Ferenc szakirodalmi munkássága	93

MELLÉKLETEK
MPT ÁLLÁSFOGLALÁSOK 2018-BAN

A Magyar Pedagógiai Társaság Álláspontja a NAT – 2018 tervezetéről	95
A MPT 2018. évi küldöttgyűlésének állásfoglalása a magyar oktatásügy helyzetéről	98
A Tárgyszabályozás-törvényről	100
A NAT tervezet véleményezése pályaválasztási-pályaorientációs szempontból	103
A Magyar Pedagógiai Társaság Kisgyermeknevelési Szakosztályának állásfoglalása	106

A TÁRSASÁG ÉLETE 2018-BAN

Elnöki visszatekintés

TRENCSÉNYI LÁSZLÓ

2018 a munkás hétköznapokat jelentette a Magyar Pedagógiai Társaság számára. Májusi, cikluszáró küldöttgyűlésünkön még visszatekintettünk az élnkülést, növekvő figyelmet jelentő „évfordulós” esztendőök tapasztalataira (125/ 2016; 50/2017), de ugyanekkor elköszönt elnöki posztjáról Benedek András professzor, aki két cikluson át (benne nevelésügyi kongresszus, más fontos nagyrendezvények) állt (újra) a társaság élén.

A hagyományos júniusi Staféta-táborban már az új elnökség képviselői fogadták a résztvevőket a Kis-Balaton peremén épült Erdei Iskolában, Sármelléken. A 2017-ben megkezdődött, a társaság egészének is útmutatásként szolgáló „fiatalítás” jegyében jómagam, Villányi Jutka, Kraiciné Szokoly Mária és Fábry Béla mellett Bószéné-Szathmári Nagy Anikó, iskolaalapító, helytörténeti tankeönyvek szerzője, Borbély-Pecze Tibor Bors, a pályaorientáció világot járt, jeles tudósa, Kissné Bernhardt Renáta jászberényi főiskolai tanár (tagozati elnök), Somogyi Zsuzsa egyházi fenntartású szak- és felnőttképző intézmény vezetője és Turcsik Katalin iskolapszichológus (szakosztályi elnök) kaptak bizalmat az elnökségi munkára.

A *Nemzetközi Játéknapi* lelkes szervezése, s a *lifelong learning* jegyében szerveződő hagyományos ünnepnapok koordinációja ugyan a két rutinos elnökségi tag kezében maradt, e két rendezvénysorozat valójában a helyi kezdeményezések közös propagandaeszközöket alkalmazó füzére. Több szakosztályunk, tagozatunk tervezi úgy programjait, hogy e két tartalom s a két őszi időpont köré szerveződjön. Ennek megfelelően mutathattunk be gazdag *könyvtermést* az utóbbi rendezvényhez kapcsolódó, – székhelyünk okán az önkormányzat bátorítását élvezve – erzsébetvárosi olvasói anketón. S a kötetek között több „saját” termést, melyek kiadói közt nem csupán az elnökség, de a Prevenációs szakosztály, az ÁMK szakosztály és a Nógrád megyei, ill. Északnyugat magyar-

országi tagozat is megjelent (ez utóbbi tény egyben tükrözi szervezeti egységeink támogatásgyűjtő potenciálját is – hogy ez sok-e, kevés-e, erről később szólok).

A Tudomány ünnepe országos programjához a Prevenációs szakosztály mellett Békési tagozatunk csatlakozott sikerrel. Névlegesen a Kutatók éjszakája adta a keretét Kecskeméten a Gyermekérdekek Szakosztálya Korczak Munkabizottság (illetve a Bács-Kiskun megyei tagozat) országos konferenciájának, melynek jelképes címe: *Gyermeklét 2018* volt. Több szakosztály, tagozat első embere nem csupán résztvevő volt e számvetésen, de előadó is.

Ami a szervezetet illeti: Kiszpesten januárban új, fontos szakosztály alakult a Korai Iskolaelhagyás Megelőzése jegyében és nevével. A szakosztály jelentős aktivistákat vont be soraiba, a bázishely (a Comenius Iskolaközpont) gondos házigazdájává vált több társasági rendezvénynek. A mérleg másik oldala szomorú információt takar. Kunszentmiklóson impozáns rendezvénnyel, Turcsányi László egykori igazgató 80. születésnapjára köszöntésével fejezte be működését az ÁMK-szakosztály, hiszen az oktatási és közművelődési intézmények tulajdonosi szerkezetében bekövetkező változások az integrált intézmények alól kihúzták a talajt, az alapítók „égi intézményekbe” távoztak, a műhely tevékenysége okafogyottá vált.

Korábban a több mint 2000 főt számláló szervezet struktúráját hat gyűrűből álló koncentrikus körökkel jellemeztem. Nagyjából arányosan 6-7 szervezeti egység helyezhető egy-egy körre (olykor a meghatározó aktivisták fellobbanásai vagy lankadásai nyomán egy-egy szakosztály vagy tagozat elmozdul ebben a rendszerben). A „magban” stabil és aktív vezetés, és hű tagság teszi a dolgát a legjobb hagyományok szerint. A „második körben” e két alapvető feltételből valamelyik hiányzik, s ez pulzálóbbá teszi a működést: lenne tagság, de vezetői krízis nehezíti a szervezést, vagy éppenséggel a lelkes és hűségű vezető, vezetői kör marad „sereg” nélkül. De ebben a hiányhelyzetben is folyamatosan ad életjelet magáról a szervezet. Helyben és országosan is. A harmadik körre az jellemző, hogy egy-egy bázisintézmény rendezvényeire, szervezetére „települ” a szakosztály, a tagozat, e helyzet folyamatos impulzust, akár erőforrást is jelent, ám a hatókör észrevétlenül hozzátapad a bázisintézményhez, a „peremek” lemaradnak, lemorzsolódnak. „Kifelé” haladva a körökben fogy az aktivitás és az azonosulás. Egy-egy rendezvény, program, mint segélykiáltás villan fel a helyi, szakmai közéletben, aztán helyreáll a csend. A külső körben nehéz válsággal néznek szembe az adott szakosztályok, tagozatok vezetői vagy hűségű tagjai. Elfogyni látszik az erő, vagy az újjászületés elszánása mögött nem volt elegendő energia. A májusi küldöttgyűlésre sikerült elérni, hogy szakosztály, tagozat felszámolását nem kellett bejelenteni. Fontos és reményt keltő szervezeti integ-

rációt teremtettek a szakképzés szakemberei: létrejött a Szakképzési Kollégium, mely májusban nagyszabású rendezvénnyel hívta fel magára a figyelmet. A Műegyetem vendéglátásában, a 25 éves szakképzési törvény tapasztalatairól indítványozott vitában magas szintű felelősséggel bíró személyek szólaltak meg – kritikusan és önkritikusan.

Ha a társasági „korfát” nézzük, akkor még mindig az a generáció (azok a generációk) alkotják a társaság gerincét, akiknek még voltak „politikai szocializációs” tapasztalataik – egy „szervezettebb” – a szervezeteket sokszor transzmiszióként használó-engedő társadalmi berendezkedésben, de már ennek (létező szocializmus) reformkedvűbb, civil öntevékenységet támogatóbb-megengedőbb „pongyola” (bomló) korszakában. E nemzedék legidősebb korosztálya lassan az életből is kivonul, már közösségi tevékenységet alig igényel (emlékeik idézését, tiszteletben tartását igen). Itt jegyzem meg szomorúan, hogy a mögöttünk hagyott évben búcsúztunk *Balla Árpádtól, Csipes Zoltánétól, Diósi Józseftől, Diósi Páltól, Gonda Sándornétól, Hosszú Lászlónétól, Herczegh Mihálytól, Horváth Emilnétől, Mikes Györgytől, Nagy Ferencnétől, Olasz Istvántól, Ősz Gabriellától, Páger Jánosnétól, Poeszné Juhász Erikától, Várnagy Elemértől, Zagyvainé Köröskényi Judittól.*

Jubilánköszöntő rendezvényünk hagyományait megannyi pozitív visszajelzés kíséri. Újabb partnerintézmények küldik szívesen ifjú muzsikusaikat az idős kollégák köszöntésére.

A szembenézés a tényekkel, a szervezet valódi erejével 2019-re marad. Vajon milyen tartalék van túl a szervezeti egységeken abban a csaknem 10%-nyi tagunkban, akik nem nyilatkoztak arról, mely szakosztály, tagozat tagjának tekintik magukat? Megleljük-e az elveszett, elköltözött, címüket változtató tagjainkat?

Milyen segítségre képes az új elnökség? S milyen stratégiát választ? A „gyengélkedők” megsegítésére összpontosítja (nem túl sok) energiáit vagy a „húzóágazatok” mellé áll? S hát vajon mi az, ami az elnökségen, a gondos Felügyelő Bizottságon, a szabályosan feladatait teljesítő kollégiumokon túlmutató okokra vezethető vissza?

Mi a lehetősége és szerepe a nevelésügynek 2018 társadalmi életében? S mi a lehetősége és szerepe a civileknek a nevelésügy gondjainak megoldásában?

A kormány intézkedései, az ezekkel kapcsolatos reflexiók, különösen az intézkedések ma már tapasztalati szinten is látható következményei az oktatásügyet az egyik legfontosabb társadalompolitikai kihívásként, a jó válaszok megtalálását, s az ebből következő lépések megtételét a társadalmi béke és haladás zálogaként jelenítették, jelenítik meg. Az MPT igyekezett tradíciónak megfelelően a változások legfontosabb elemeivel, tudományos igényességgel foglalkozni. Nem kívántunk szekértáborok küzdelmeiben szerepet vállalni, de fontosnak tartottuk,

hogy azokra a kérdésekre, amelyek a magyar oktatás XXI. századi társadalmi szerepét érintik, a XXI. századi válaszokat megfogalmazzuk.

A *tudományos életről*, mint háttérváltozóról szólva nem kerülhette meg azokat a legutóbbi politikai megnyilatkozásokat, melyek inszINUÁLJÁK az Akadémia működését, s a társadalomtudományok ideológiai kárhóztatásával kívánják ellehetetleníteni a szakmát. A Magyar Pedagógiai Társaságnak nincs röstelkedni valója, már az 1967-es újjászerveződésben is a társadalmi párbeszéd elve jelent meg, de a 90-es évek elején tisztességgel igazította szervezetét, működését és pozícióit a pluralista demokrácia viszonyaihoz. Az MTA „átalakítása” beláthatatlan következményekkel járhat a tudományos életre – hangsúlyozta. Ezzel együtt a köztestületi élet sem zökkenőmentes, a Pedagógiai Tudományos Bizottság élete zaklatott, legutóbb nem tudta nyílt ülését sem megtartani az ONK-n, az albizottságokhoz tartozás ugyanakkor ma is presztízst jelent – ez az oka annak, hogy amely szakterületen párhuzamosságok vannak, ott a társasági szakosztály meggyengül. Más kérdés, hogy a tudományfelfogásban is vannak változások, így hovatovább a „neveléstudomány” „oktatástudománnyá” formálódik, a nevelélmélet súlya csökkenőben, a neveléslélektan átalakul, újabb területekre parcellázódik.

Az MPT nyíltan vállalta, hogy nem csupán az oktatásügyet tekinti „nevelésnek”, megannyi speciális terület védelmét, képviselését ezért vállalta. Jónak mondható a kapcsolat az Alapjogi Biztos hivatalával, így a gyermekvédelem reprezentálódik. Ám a tanügyigazgatással való kapcsolat rendre zátonyra fut. Emlékeztetek az Oktatási Kerekasztal elcsendesedésére, a NAT-projekt készítőinek lecserélésére, a KLIK-kel mint iskolafenntartóval való kapcsolat nehézségeire. Örömről szolgál, hogy a Nemzeti Pedagógus Kar elnöke kifejezte elégedettségét, hogy az MPT elfogadta a Kart diskurzuspártnernek.

A civil világ helyzete sem jó. A civil szervezetek erősen átpolitizálódtak, ám tartósan nem tudnak jelen lenni a közéletben, szétaprózódnak, újabb és újabb formációk alakulnak egy-egy karizmatikus személy köré, majd elcsendesednek.

A támogatók. A NEA-pályázatokon rendre „várólistára” futnak beadványaink, biztos támasz Erzsébetváros, egy-egy speciális akcióra támogatónk a Nemzeti Kulturális Alap, MVM, az EMIH, a krakkói Könyvintézet, a MAZSÖK stb. Örömről szolgál, hogy a Göncz Árpád Alapítvány nyújtott támogatást. Néhány megyeszékhely támogatja tagozatát.

Milyen jövőképünk lehetséges? Az MPT önazonosságában a „párbeszéd elve” mellett a többrétegű interdiszciplinaritás, pluralizmus kapott kulcsszerepet. Emlékeztetek: különböző pedagógiai – akár világnézeti, politikai – álláspontok, különböző szakterületek találkozhattak, érintkezhettek, működhetek együtt – horizontálisan és vertikálisan érve – találtuk, véltük, fogalmazzuk így, a Társa-

ságban. Az utóbbi évek realitását tekintve a „dialógus” és a „pluralizmus” elve a felszínen ugyan nem csökkent, de a „mélyben” alapvetőbb folyamatok (is) játszódtak, erősödtek, s tényként kell szónvá tennünk, hogy javarészt „külső” erők hatására. Ideértve a civil világra nehezedő politikai nyomást, az oktatáspolitikát (és társpolitikát, pl. ifjúsáspolitikát, „kultúrpolitika”, munkaerő-politika, társadalompolitika, szociálpolitika) dialógus- és korrekcióképtelenségét, diszfunkciókat eredményező korszerűség-ellenes döntéseit, az erőforrások igazságtalan elosztását sorolhatjuk abban a sorban, mely más civilekkel egyetemben az MPT-t is alapvetően sújtotta.

Ma más metaforák kínálkoznak érvényesnek. „Híd”-e az MPT (még közelebbről „mozdonyforgató”) vagy „sziget”? Funkcionál-e, hogy közvetít különböző szakmai csoportok közt, találkozási csomópont, eszme- és tapasztalatcsere helyszíne? Vagy ez a küldetése megtorpant, csorbult, s önmagába fordult szigetként segíti 2500-2600 regisztrált, 800-1000 fizető, 200-300 aktív tag önazonosságának gyakorlását, kifejezését, életben tartását?

Mely „hídfők” maradtak a hipotézisben: (1) lojális, kormányzatot támogató jelenlét a szakmában és az erőteljesen rendszerkritikai attitűd között? (2) az „akadémiai” (kutatói, felsőoktatási) szakma és az „élenjáró” gyakorlat között? (3) a különböző pedagógus-nemzedékek között? (4) régiók között?

Vegyük sorra: a kormányzati hibák, gógok és elfogultságok felerősítették az aktív tagságban az erőteljesebb rendszerkritikai jelenlétet (politikai-világnézeti okokból kilépők aránya elenyésző); ám a rendszerkritikus civil világ számára nem voltunk, nem vagyunk elég „harciasak” (pl. nem bojkottáltuk az OKNT-választást). Néhány jelentős kivételtől eltekintve a felsőoktatási, kutatói elitnek a szakmai közéletnek más színtereit találták, választották (akadémiai bizottságok, az establishment által is elfogadott grémiumok stb.). A közoktatási praxis gyakorlóit kemény szabályozók, sőt tilalmak tartják vissza a közélettől (a legélenjáróbbak alapvetően az alapítványi iskolák mozgalmaiban tömörülnek). Jellegetes, hogy a neveléstudomány klasszikus diszciplínáitól távolibb (vagy oda nem befogadott, onnan elúzótt) szakmai csoportok keresik a társaságot, akiknek tevékenységében egyébként a tudatos szakmai (ön)reflexiónál vonzóbb a közvetlen pedagógus-növendék interakcióban való közösségi részvétel.

A gyengeségek és veszélyek mellett a hangsúlyt az erősségekre, lehetőségekre érdemes helyezni. Ennek keretében azt kell megnézni, hogy az adott történelmi-társadalmi környezetben a Társaság alapvető, történetileg kiforrott célkitűzéseit hogyan lehet konkretizálni. Ez lehet, hogy csak a „láng őrzése”, s lehet a célkitűzések konkrét helyzethez igazított gyakorlatának kidolgozása.

Minden körülményt figyelembe véve a Társaság az alábbi alapelvek mentén folytassa munkáját;

- Kritikus szemlélet elve – a mindenkori nevelésügyi gyakorlatot a neveléstudományi-pedagógiai progresszió – korszerű tudományosság – alapján értékeli.
- Konstruktivitás elve – a kritika minden esetben tartalmazjon javaslatokat is arra vonatkozóan, hogy a bírált szakmai kérdésben a Társaság mit lát kívánatosnak, követendőnek.
- Közvetítő kapcsolat elve – mondtuk ezt dialógusnak, nevezhetjük hídnak, a lényeg az, hogy a Társaság lehetőségeinek keretei között közvetíteni próbál a nevelésügy különböző szereplői, szintjei, szakterületei, szakemberei között.
- Kurázi elve – a civil elkötelezettségre épülő kitartás. A Társaság tagjainak önkéntes munkája alapján létezik, lehetőséget biztosít szakembereknek, hogy szakmai törekvéseik e szervezeti keretben kibontakozhassanak.
- Különállás elve – a Társaság nem kíván az aktuálpolitikai szekértáborok bozótharcaiban részt venni, viszont a nevelésügy fő folyamatait a fenti alapelvek mentén reflektálja, egyben kész az együttműködésre minden olyan szervezettel, személlyel, aki/amelyik célkitűzéseivel, a progresszív pedagógia gyakorlatával összhangban van.

SZERVEZETI VONATKOZÁSBAN:

- stabilizálni érdemes a meglévő szervezeti egységeket, teret engedve új érdekcsoportok és szakmai műhelyek közeledésének, prioritást az integrációnak, másodsorban új (az alapszabálynak megfelelő minimális létszámú) szervezet létrehozásának adni, kiemelten támogatni a szervezeti egységek közös projektjeit,
- kiemelt figyelmet szentelni a szervezeti egységekből kimarad tagtársak elérésének, bevonásának (akár az Elnökség új reszortjának létrehozásával is),
- érdemes kialakítani a tagsággal járó valamilyen sajátos szolgáltatás rendszerét,
- megszilárdítani a Szakmai Kollégium összetételét, szervezetét, a konzultáción túl, tetteket jelentő állásfoglalások felé terelni működését,
- fokozni az on-line nyilvánosságot,
- intenzívebbé tenni a fenntarthatóságot jobban biztosító found raisinget, a szervezeti egységek szintjén is,
- javítani az elnökségi tagok és a szervezeti egységek vezetőinek közvetlen kapcsolatát,
- szélesíteni a szövetségi, kapcsolattartási rendszert hasonló szakmai-civil szervezetekkel; pedagógiai sajtóval; határon túli magyar pedagógus szervezetekkel; nemzetközi szervezetekkel.

Végül az elnök személyes megjegyzése: segítséget kérek a tagságtól és a kolégiumoktól a fenti stratégiai alternatívák közötti választásban, a döntés után a vállalt feladatok végrehajtásában, de különösen személyemben segítséget kérek a fékek és egyensúlyok rendszerének működéséhez, hiszen ez jellemezte az elnökség munkáját Ádám György és a Benedek András elnöksége idején. Szeretném, ha ezután is így maradna.

Az apátia évtizede? 10 évvel a VII. ONK után...¹

BENEDEK ANDRÁS

Sajátos kihívás évkönyvbe, emlékkönyvbe írni. Néhány sorban magvas gondolatokat megfogalmazni, tudva azt, hogy a jövő olvasói, ellentmondásos jelenünkön már régen túllépve, kortünetnek is értelmezhetik a leírtakat. Ezért is kezdem egy klasszikus utalással: Platón a közügyek gyakorlásának lényeges feltételeként tekintett a nevelésre.

A pedagógusok számára ez nem közhely, számukra a hivatás fontosságát, a közösségek szolgálatának fontosságát, munkájuk közösség általi elismerését jelenti. Éppen tíz évvel ezelőtt, 2008 augusztusának végén a Magyar Pedagógiai Társaság kezdeményezésére és sok más szervezettel együtt előkészítve került sor a VII. Nevelésügyi Kongresszusra. Azóta nem látott széles szakmai bázison valósult meg az előkészítő munka. A kezdeményező Magyar Pedagógiai Társaság és a Magyar Tudományos Akadémia Pedagógiai Bizottsága mellett a következő szervezetek vettek részt érdemben az előkészítésben: Alapítványi és Magániskolák Egyesülete, a Katolikus Pedagógiai Szervezési és Továbbképzési Intézet, a Magyar Diáksport Szövetség, a Magyar Szakképzési Társaság, a Magyar Úttörők Szövetsége, a Magyarországi Evangélikus Egyház, a Magyarországi Gyermekbarátok Mozgalma, a Megyei Jogú Városok Szövetsége, az Országos Köznevelési Tanács, a Pedagógusok Szakszervezete, a Szülők Egyesülete a Gyermekekért, a Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége és a Történelemtanárok Egylete.

Eltelt egy évtized, s nem könnyű a változásokat a kongresszusi ajánlások szempontjából értékelni. Maguknak a szervezeteknek a története is tanulságos. Számuk csökkent, szakmai hatásuk gyengébb lett, a szakmai kezdeményezésekre, kritikus és konstruktív véleményre egyre kevésbé van igény. Ha az ONK

¹ A 2018 májusában tartott tisztújító küldöttgyűlésen a 2010-2018 között elnök elköszönő beszéde alapján, az MPT emlékkönyvébe megfogalmazott gondolatok.

tíz évvel ezelőtt megfogalmazott stratégiai céljaira tekintünk: „...*elemezni a demokratikus változások óta az oktatásügyben halmozódó problémákat és a megtett reformlépések hatását, bemutatni a társadalom és az oktatásügy kölcsönhatását Magyarországon, s egyben jelezni a kívánatos és lehetséges fejlődés irányait; alkalmat teremteni a nevelésügyért, az oktatásért közvetlen felelősséget viselő tényezők eszmecseréjére, együttműködésének erősítésére; mindezzel érdemben hozzájárulni a nevelésügy társadalmasításához...*”, nos, megállapítható 2008 prioritásai 2018-ban változatlanok, sőt még inkább aktualitással bírnak. A pedagógus szakma, legyen szó az oktató-nevelő intézményekben tevékenykedőkről, a kutatásokkal és fejlesztésekkel foglalkozókról, valamint a már nem aktív, de tapasztalataik miatt értékes szakmai tudással rendelkezőkről változatlanul fontosnak tartja a párbeszéd fontosságát, a tematikai nyitottságot. Úgy véltük akkor, és ez most is lényeges prioritásként kezelendő feladat, hogy a korszerű tudás a társadalomban és gazdaságban az oktatási rendszer keretei között hatékonyan fejleszthető kell legyen. Ehhez ugyanakkor szembe kell nézni az értékek változásával és ehhez igenis szükség van a szakmai nyilvánosság szerepvállalására.

Napjainkban sokan és sokszor beszélnek apátiáról, a társadalmi és szakmai kérdésektől való elzárkózásról a pedagógusok között. Úgy vélem, kezdeményező szerepét megőrizve, a szakmai-társadalmi aktivitások számára igényes kereteket nyújtva, a Társaság hagyományaihoz híven progresszív szerepet vállalt abban az évtizedben is, melyet a címben az „apátia évtizede” utalással, provokatív szándékkal emeltem ki. Valójában konstruktív üzenettel, a következő évekre is megfontolandó gondolattal szeretném bejegyzésemet zárni:

A nevelés sikerét a modern oktatási rendszerek világában sem lehet szűk csoportok, rétegek értékei és törekvései alapján garantálni. Különösen akkor nem, ha mindezt csupán a jog eszközeivel, szabályozók gyorsuló változásai által kíséreljük meg a gyakorlatban érvényesíteni. Az is, és különösen a nevelés gyakorlatában idő kell a változáshoz. Nagy Lajos, Pázmány Péter, Eötvös József sok évtizedes reformtörekvéseinek történelmi hozama évszázadnyi távolságokból ma is egyértelműen megítélhető. Korunkban bár a változás, a reformok és fejlesztések tempója felgyorsult, azonban a döntések előkészítése, a nevelés sikere csak olyan párbeszédre épülhet, melyben a szakma számára a konstruktív részvétel magától értetődő.

A Staféta tábor mint a pedagógiai értékek megőrzője, továbbadója, fejlesztő műhelye

VILLÁNYI GYÖRGYNÉ JUTKA

Trencsényi László ötlete alapján született meg a Staféta tábor megszervezésének gondolata az ezredfordulón, a 2000 utáni időszakban. A Társaság tagjainak „korfáján” ekkor mutatkozott meg az a sajátosság, hogy az aktív pályától búcsúzó, tapasztalattal, mondanivalóval teli tagtársak és reményteli pedagógusjelöltek alkottak nagyobb korcsoportot. Ez a helyzet adta a táboralapításra az ötletet, hogy tábori feltételek közt – Loránd Ferenc híres Megújuló iskola elnevezésű táborainak mintáját követve – adassék meg a lehetőség, hogy a „nagy öregek” mint stafétabotot átadják üzeneteiket az új nemzedékeknek.

Jelenlegi elnökünk akkor ügyvezető elnöki feladatai során találta ki ezt a szervezetiépítési formát, amivel a tudásátadás egy sajátos formáját teremtette meg annak érdekében, hogy újjításával aktív szellemi tevékenységet vigyen a Társaság életébe.

A hallgatói kör az egész életen át tartó tanulást teszi lehetővé: szakítva az előadói és terembei konferencia jelleggel, nem öltönyben és kiskosztümben, nem kiöltözötten, hanem tréningruhában, klottnadrágban, sortban, nagy meleg esetén netán vizes fürdőruhában a természethez közel lehet beszélgetni, vitázni, érvelni. Késő estébe forduló vidám hangulatban, bor mellett ismerkedni, elmélyedni egy-egy témakörben, vagy önfeledten énekelni együtt. Szabadon, kötetlenül a pedagógia elméletével foglalkozó kutató, tudományos munkatárs, oktató, tanár, hallgató, valamint a napi élet mindennapi gyakorlatában dolgozó kisgyermeknevelő, óvodapedagógus, tanító, tanár, fejlesztő pedagógus, stb. közel kerülve egymáshoz másképpen építik tovább gondolataikat.

A nyári szünet előtt, a fárasztó nevelési év, tanév végén jó kiengedni a gőzt, felüldülni és kikapcsolódni, keresni a hogyan tovább útjai. Meghallgatva a stafétaátadókat sok jó ötlettel térhettünk haza tovább pihenni, kikapcsolódni és megérlelni a hallott – látott – eljátszott szakmai gondolatokat, tevékenységet.

Most már a 16. tábor után határozottan kijelenthetjük, hogy érdemes részt venni. Kialakult az évek során az a mag, akik szinte minden évben eljönnek – és ehhez kapcsolódik az új helyen szervezett táborlakók és bejárók köre. A mag létszáma 20-25 fő, és ehhez kapcsolódnak a helyi érdeklődők, új jelentkezők, stb. Több esetben voltunk egy-egy nap 60-an is, a szervezés és a téma is hívta az érdeklődőket.

A Staféta tábor először csillebérci központtal működött, többször voltunk ott, aztán mindig volt vállalkozó közösség, akik örömmel fogadták a helyi vendéglátó szerepét. Csillebérc, Esztergom, Ajka után most már úgy alakul, hogy egyik évben Dunán innen, másik évben Dunán túl kerül szervezésre a tábor. A tábori részvétel önköltséges, de igyekszünk helyi és társasági támogatásokat is szerezni.

A Staféta táborok programjai 2003-tól napjainkig (előadók, témák, helyszínek) a Staféta-történelem c. összegzésben olvasható a honlapon www.pedagogiai-tarsasag.hu

A Szakképzési Kollégium aktivitásai

Operatív/szervezeti tevékenység: A Szakképzési Kollégium havonta tartotta kibővített elnökségi üléseit, mely többek között két kiemelkedő esemény előkészítése jegyében zajlott.

Az egyik a szakképzési törvény megjelenésének 25. évfordulójára rendezendő országos konferencia, majd a szaktanárok és szakoktató és szaktanár utánpótlás, valamint a mérnök-tanár képzés jelenlegi helyzetfeltáró és feladat-meghatározó kerekasztal beszélgetésének megszervezését és lebonyolítását támogatta. Ez időszokban kilenc elnökségi ülés volt a megtárgyalandó téma által meghatározottan 6-13 fő részvételével, melynek helyet a BME Tanárképző Központja adott. A kibővített elnökségi ülésekről „Emlékeztető” készült, melynek mindegyike a Szakképzési Kollégium irattárában megtalálható.

A Szakképzési Kollégium jelenlegi létszáma: 72 fő (3 fő új belépő, más szakosztály tagja, de kérte a Kollégiumban való részvétel lehetőségét: 11 fő).

a) A Szakképzési Kollégium életében egyik kiemelkedő eseménynek számított a 2018. 05. 22-én megtartott Kollégiumi ülés. Ugyanis a Magyar Szakképzési Társaság 24 éves aktív és a szakmai közéletben meghatározó szerepet betöltő működését követően 2013. november 21-ei közgyűlésén döntött arról, hogy tevékenységét a Magyar Pedagógiai Társaság Szakképzési Kollégiumaként folytatja tovább. Az elmúlt években – külső és belső szervezeti okok miatt- azonban aktivitása nem követte a szakma kihívásait. Ezért a Szakmai Kollégium vezetése – levonva a konzekvenciákat- a Szakmai Kollégium újjászervezését kezdeményezte, annak érdekében, hogy a szakmai közéletben ismét meghatározó szerepet tudjon vállalni. Ezért a Magyar Pedagógiai Társaság Szakképzési Kollégiuma és a BME Tanárképző Központja által szervezett országos konferenciát követően megszervezte 19 fő részvételével a Kollégium ülését. Ezen az újjáalakulást megerősítő ülésen jelenlegi helyzet rövid felvázolása, a továbblépés, a szervezeti struktúra

megújításának lehetőségeinek megfogalmazása volt hangsúlyos. Ekkor történt a Szakmai Kollégium elnökének, titkárának és az MPT küldöttgyűlésén résztvevő személy megválasztása is.

b) A másik kiemelkedő esemény a BME Tanárképző Központja és az EPALE közreműködésével a „25 éves a szakképzési törvény – Korszakos változások – új irányok” címmel 2018. május 22-én megszervezett országos szakmai konferencia megszervezése volt. Rendezvény célja volt az elmúlt negyedszázad szakképzés-fejlesztési folyamatának áttekintése, a tendenciák értékelése és a jelenlegi helyzetben mérlegelendő stratégiai feladatok megvitatása, valamint az, hogy előttünk álló szakképzés-fejlesztési feladatokra vonatkozó elképzelésekkel megismertesse a közel kétszáz fős konferencia résztvevőit.

c) A harmadik jelentős esemény a 2018.12.12-én 19 fő részvételével lebonyolított „szakmai kerekasztal beszélgetés” volt. A fórumon az irányító hatóság (ITM), nagyvállalatok (ISD Dunaferr, SZTÁV, REHN Kft., EuroSolid Kft., Innovadidact Kft.), kamarák (MKIK, FMKIK), szakmai szervezetek (MGYOSZ, MNKSZ), felsőoktatási intézmények (BME Tanárképző Központ, BME Mérnök-továbbképző Intézet) képviselői vettek részt. A kerekasztal megbeszélés célja a tényekre alapozva reális képet alkotni a szakoktató és szaktanár utánpótlás, képzés, továbbképzés jelenlegi helyzetéről és az érzékelhető problémák megoldási lehetőségeiről, valamint mérlegelni a javaslatokat.

Szakmai/tartalmi tevékenység: „25 éves a szakképzési törvény – Korszakos változások – Új irányok” címmel 2018.05.22-én megtartott országos szakmai konferencia. A konferencia a témát történeti, társadalmi, gazdasági vonatkozásokban felvázoló plenáris előadások után négy, tartalmi súlypontokat követő szekcióban vizsgálta, elemezte a legfontosabb szakképzési rendszert alakító kulcsfolyamatokat, azaz

- az 1993-ban megjelenő „első”, csak a szakképzésre vonatkozó szabályokat megfogalmazó törvény nemzetközi vonatkozásban is meghatározó gazdasági-, társadalmi környezetét,
- a 25 év alatt bekövetkezett szakképzési struktúra-változásokat, ezek hatását,
- a szakképzés tartalmi struktúrájának változásait, és
- az életutat támogató pályaválasztási rendszer jelenlegi helyzetét.

A szekciókban 21 vitaindító hangozott el, majd a résztvevők aktív részvételével a lehetséges megoldásra keresték a választ. A plenáris ülésen

Pölöskei Gáborné: (szakképzésért és felnőttképzésért felelős helyettes államtitkár, Nemzetgazdasági Minisztérium) „Szakképzés 4.0 – avagy – Elvárások a szakképzés és felnőttképzés területén” címmel,

- Varga Júlia: (MTA Emberi Erőforrás Bizottságának az elnöke): „Szakképzés és munkaerőpiac” címmel,
- Bihall Tamás: (Magyar Kereskedelmi és Iparkamara oktatási- és képzési ügyekért felelős alelnök): „25 éves szakképzési törvény és a gyakorlat tapasztalatai” címmel,
- Benedek András: (egyetemi tanár, BME): „Szakképzési szabályozási környezetünk változásai- 25 év lehetőségei és korlátai” címmel,
- Gablini Gábor: (Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetségének alelnöke): „A XXI.század szakképzése, mint a magyar gazdaság egyik kitörési pontja” címmel vezette fel a konferencia témáit.

A konferencia anyaga, a témához illő részletes információkat tartalmazó tanulmányokkal kiegészítve megjelent a BME által gondozott Opus et Educatio című tematikus elektronikus periodika 5. évfolyamának 3. számában.

d) A szakoktató és szaktanár utánpótlás, valamint mérnökstanár/közgazdászstanár képzés, továbbképzés jelenlegi helyzetéről és megoldási javaslatok felvázolása érdekében szervezett kerekasztal-megbeszélés.

A fórumra a szakképzés meghatározó tényezőit, irányító hatóság, munkaadó-kamarák-képző intézmények-szakmai szövetségek képviselőit hívtuk, bízva abban, hogy javaslataikkal a jelenlegi helyzet javításához, a rövidtávon mérlegelendő szakmai javaslatok kialakításához érdemben hozzá tudnak járulni.

A téma tárgyalásának bevezetése, a fókuszpontok kijelölése érdekében Berki Éva „A szakoktató képzés jelene és lehetséges jövője” címmel tartott rövid, kutatásra alapozott tájékoztatót, majd Zarka Dénes a Mérnöktoábbképző Intézet innovatív képzési kínálatát mutatta be, valamint Molnár György a mérnökstanár/közgazdászstanár képzés lehetséges területeit vázolta fel.

A beszélgetés során a szakképzési rendszerfejlesztésre vonatkozóan elhangzott, megfogalmazott javaslatok:

- a képzési cél kiterjesztése,
- a szakoktató/gyakorlati oktató képzés értelmezési kereteinek tisztázása,
- a szakoktató és a munkahelyi gyakorlati oktató által ellátandó feladatok további belső tartalmi differenciálása,
- képzési tartalmak megújítása,
- képzési időtartam csökkentése,
- bemeneti feltételek módosítása (a nonformális és informális környezetben megszerzett előzetes kompetenciák validációja és annak beszámítási lehetősége),
- alapkompentencia vizsga bevezetése,
- a tankötelezettségi korhatár 18 éves korra történő visszaállítása,

- a szakképzésre felkészítő áthidaló programok szervezése,
- tanulószereződéssel szervezett szakmai képzésben a juttatás összegének emelése,
- független vizsga- és módszertani központok létrehozása,
- megyei rendszer és tartalmi koordináció a szakképzési irányok gazdaság által irányított meghatározására,
- a szakképzési hozzájárulás felhasználhatóságának a gazdálkodó szervezetek által történő meghatározása, kiszélesítése, azaz a hozzájárulást fizetők becsatlósási lehetőségének megteremtése a hozzájárulás felhasználásában,
- a tanulói ösztöndíjrendszer felülvizsgálata a valós érdekeltégi rendszer megteremtése érdekében,
- a szakképzési rendszerben meghatározó funkciót betöltő szakmai tanárok/szakoktatók/gyakorlati oktatók képzésének rendszerszintű kezelése és tartalmi felülvizsgálata,
- a pályaválasztási rendszer életkorhoz igazodó adaptív átalakítása.

1.1. A 2018-as év Szakképzési Kollégium tagjainak szakmai tevékenysége során keletkezett, megjelent, közzétett dokumentumai:

- a 2018.05.22-i konferencia „Programfüzet” , megjelent a konferencia napján,
- Opus et Educatio periodika a konferencia anyagával, megjelent 2018. november,
- Szenes György: Vélemény a Nat (2018. augusztus) szakképzési vonatkozásairól,
- Benedek András: Szakképzés szabályozási környezetünk változásai – 25 év lehetőségei és korlátai,
- Palotás József: A szakképzési iskolaszervezet negyedszázada,
- Szenes György: A középfokú szakképzés kívánatos fejlesztési irányai,
- Juhász Ágnes-Borbély-Pecze Tibor Bors: Szakképzés és életpálya,
- Králik Tibor-Lükő István-Schindler Rózsa-Kraiciné Szokoly Mária-Juhász Ágnes, Borbély-Pecze Tibor Bors: Az első szakképzési törvény gazdasági-társadalmi környezete nemzetközi kitekintésben.

A pedagógus közvéleményt és az oktatásügyben érdekelt széles partneri szervezetet a NAT-tervezet körül kialakult széles társadalmi vita készítette megismerésre. A Szakképzési Kollégium is megfogalmazta álláspontját, véleményét e témában, fókuszálva NAT szakképzés rendszerére vonatkozó következményeire. (Ezért tartjuk szükségesnek, hogy a beszámolóban is kiemeljünk néhány meghatározónak vélt elemet.) Állásfoglalásunkat, melyet Szenes György fogalmazott

meg, megküldtük az MPT elnökségének is, melyben kiemeltük, hogy a tervezet számos pozitív, előremutató, újszerű alapelvet deklarál 2030-as időtávban. A progresszív elemeket tartalmazó elvek mellett azonban néhány sarkalatos elem a megvalósulás gátjává válik, mivel továbbra is a központosítás, az óratervek merev rendszere, a jelenlegi köznevelési intézményrendszer struktúrája a kiindulási pontja. A szakképzés vonatkozásában a „zsákutcs” rendszer fenntartása, a NAT inkompatibilitás okozza a legnagyobb gondot. Meggondolásra javasoltuk a tankötelezettségi korhatár 18 éves korra való emelését, melyet –véleményünk szerint- a pályorientációs/pályairányítási-pályakorrekciós rendszer radikális átalakításának kell követnie.

1.2. Más szervezetekben kifejtett aktivitás: Civil Közoktatási Platform (CKP), FSZOE) rendezvényeiken a Szakképzési Kollégium aktív képviselője, előadás tartása.

2. A Szakképzési Kollégium tervei 2019. évre:

- a kerekasztal-beszélgetések/fórumok szervezés negyedévente,
  - OKJ fejlődése, jelenlegi átalakítási folyamata,
  - felnőttképzés és szakképzés viszony, a felnőttképzési jogszabályi környezet változása;
- A Magyar Szakképzési Társaság megalakulásának 30. évfordulója: 30+ jelisével.

Konferencia megszervezése: 2019 októberében.

A Szakmai Kollégium ülései 2018-ban

1. Ismerkedés az MTA Közoktatási Elnöki Bizottsága munkájával

A nevelésügy fejlesztésének stratégiáival foglalkozó testületekkel kialakított párbeszéd sorában harmadik ízben tanácskozott a MPT Szakmai Kollégiuma. A CKP „Kockás könyve”, az Eötvös József Szabadelví Pedagógiai Társaság „100 pontja” vitája után 2018. március 22-én a Magyar Tudományos Akadémia Közoktatási Elnöki Bizottságának elnökét és vezető szakembereit hívta meg az elnökség. Pléh Csaba akadémikus elnök, majd Halász Gábor és Csapó Benő professzorok referátumaiból rajzolódott ki a tekintélyes tudományos közösség felhatalmazását bíró grémium meghatározó tagjainak a személyes állásfoglalást tudatosan nem kerülő elképzelése, diagnózisa, javaslattevételeinek fő iránya.

Pléh Csaba a Bizottság munkatílusába, a kérdésfeltevések és válaszok megfogalmazásának kultúrájába avatott be abban az összefüggésrendszerben, amely-

nek középpontjában a tanuló, a diák áll, s ebben az „ökoszisztémában” a tananyag, tanulás; a tanulási folyamat; az eltérések világa, egyén és csoport; illetve a nevelés személyi feltételei állnak. Utalt arra, hogy az Akadémia elnöke minden oktatási tárgyú megkeresést először a Bizottság köreihez továbbít, emlékeztetett a MTA legutóbbi kritikus diagnózisára az oktatásügyről, felvázolta, hogy az év folyamán zárt és nyílt vitákban tárgyalnak az alapvető kihívásokról. Fontos problémaként említette a tudás és a tanulás szerkezetének, anyagának és technológiáinak gyors átalakulását – e kihívásokra keres hatékony választ a Bizottság. Halász Gábor az emlékezetes nemzetközi kutatási beszámoló („*A tanárok számítanak*”) tanulságaira emlékeztetett és figyelmeztetett. Annak lehetőségeit kereste, hogy a „pedagógus-szakpolitika” miképp hozhatna eredményeket. Fontosnak tartotta, hogy a képzés-továbbképzés kontinuumában kell felfogni a pedagóguskompetenciák folyamatos fejlesztését-fejlődését, meggyőző adatokkal szolgált arra nézvést, hogy a pedagógusok gyakorlat közbeni, akár horizontális tanulása tudásuk 60-80%-át teszik ki, s a többi az intézményes képzésé. Kifejezte igényét a pedagógus-kutatások fokozására, az eredmények hatékony implementálására a gyakorlat számára, iskola-egyetem organikus kapcsolatra, a gyakorló pedagógusok bevonódására. Vizsgálat alapján mutatta be, hogy a pedagóguspálya fő motívumának a megkérdozettek leginkább a munkát, mint örömforrást említették, magas az innovációs késztetés és teljesítmény (a pedagógusok 2/3-áról szólt, mint innovációt konstruáló-végrehajtókról).

Van esély arra, mondta, hogy a pedagógusszakma értelmiségi feladattá, „tudásmunkává” váljék. Csapó Benő emlékezett arra, hogy éppen tíz esztendeje, a VII. Nevelésügyi Kongresszuson fejthette ki álláspontját a közoktatás helyzetéről, mely időszakot „aranykornak” minősítette a maihoz képest. Katasztrófa előtti állapotról beszélt, felidézve a PISA romló eredményeit, a problémamegoldás, kooperativitás oly szükséges készségeinek elmaradottságát, a „tanári tudás” fehér foltjait, a 16 éves korú iskolaelhagyás fenyegető növekedését, hasonló tanulásban való részvételi arány csökkenését a 20 éves korosztályban, az EU 2020 programban kitűzött indikátorok elérésének aggasztóan romló esélyeit (iskolaelhagyás növekedése), szemben akár a lengyel példa sikereivel. Más teljesítménymutatók is az európai illetve a világgrangsor sereghajtójaként ábrázolják a magyar oktatásügyet, a fizetésemelés is csak önmagához mérten jelentős, más szellemi foglalkozások béérének növekedésétől inkább távolodik. Szólt az érettségi körüli anomáliákról. A pedagóguspályára kiválasztás új paradigmáit, a pálya perspektíváinak határozottabb kontúrjait igényelte, a finanszírozási elmaradások sürgős pótlását (GDP-arányában számított nagyobb „költésvetési tortát”), a szakszervezetektől a minőség megőrzését, s nem egyszerűen a munkahelyek védelmét várja el. Referátuma végén a szegedi egyetem fejlesztőmunkáját mu-

tatta be. az e-difer (Elektronikus Diagnosztikus Fejlődésvizsgáló rendszer), és az e-dia (Elektronikus Diagnosztikus mérési rendszer) projektek hatékonyságát igazolta a kompetenciamérésekben leggyengébbnek bizonyuló iskolák fejlesztési programjában is.

A kérdésekre, megjegyzésekre szánt időben többen éltek a lehetőséggel. Tasnádi Péter a természettudományos szakosok pályaalkalmasságáról érdeklődött, egészítette ki az előadót saját tapasztalataival. Kelemen Elemér az oktatási kormányzat „fogadókészségéről” kérdezett. Az előadók kritikusak voltak e kérdésben. Csapó Benő kifogás tárgyává tette, hogy évek óta nincs minisztere az oktatásügynek, „ilyen kevés tudás a Szalay utcában még sose volt”, Pléh Csaba az Országos Köznevelési Tanács tehetetlenségéről, egyoldalú összetételéről szólt. Többen kérdezősködtek a készülő NAT-ról, a válaszolók szkeptikusak voltak egyfelől, másfelől kifejezésre juttatták, hogy az alapvető „kulturtechnikák” tanításához nincs szükség NAT-ra, felelősségáthárítás a túlértékelő várakozás. Mudri Zsuzsa, Juhász Ágnes a szakképzés oktatóinak minőségéről mondott kritikát, az utánpótlás hiányának veszélyeiről szólt, ezt erősítette meg Kraiciné Szokoly Mária hozzászólása is. Csapó Benő az amerikai oktatási kormányzatnak az oktatás expanziója mellett kiálló kurzusokon átívelő politikáját méltatta, a váltakozó kurzusok nem egymás programját cserélik a magukéra, hanem éppenséggel a fejlesztésben licitálnak egymásra – immár p20 programnál tartanak túllépve Obama „Go to College”- programján, azaz a teljes népesség egyetemi képzése szükségessége hangsúlyozásánál. Az oktatásból kimaradó, a továbbtanulók csökkenő aránya képtelen „hungarikum”. Csapó Benő arról szólt, hogy evidenciának kellene tartani, hogy a „nehezen haladók számára több időt kell biztosítani”, s nem kiszelektálni a rendszerből. A „duális szakképzés” jó gondolata is a magyar viszonyok között tönkremegy, nem a szövegértésben messze elmaradott (és elmaradásban hagyott) „tanoncok” számára van kitalálva, akiket a munkaadók oda sem engednek a korszerű technikához. Pálmai Zita a veszprémi iskolák és a Műszaki Egyetem „Kódvető” projektjéről, a digitális oktatási műhely sikereiről szólt. Zárszavában a társaság ügyvezető elnöke megköszönte a referátumokat s a hozzászólásokat, jelezte, hogy a kollégiumi ülés tanulságait a májusi küldöttgyűlés határozati előterjesztésében az elnökség érvényesíteni szándékozza majd.

2. A nevelésügy nyilvánosságáról

2018. szeptember 15-re összehívott ülésen a sajtót Molnár Cecilia (Tani-tani Szerkesztősége), Ónody-Molnár Dóra (168 Óra Szerkesztősége), Veszprémi Attila (Új Pedagógiai Szemle Szerkesztősége) képviselte. A napirenden a pedagógiai szakajtó, a nevelésügy nyilvánossága szerepelt. Ennek jegyében került sor

pódiumbeszélgetésre a három újságíró-szerkesztő jelenlétében (Fejér Zsolt, a Tanító szerkesztője visszajelentkezése dacára nem jött el, s ugyan az ülésen több főszerkesztő, lapszerkesztő, újságíró (Benedek András, Villányi Györgyné, Hudra Árpád) is jelen volt, de jellegzetes, hogy a pedagógiai újságírás több reprezentánsa távolmaradt.)

A bevezető moderátori kérdés a képviselt – különböző típusú, fenntartójú – lapok célcsoportjára, ezzel összefüggésben nyelvezetére vonatkozott. A bevezető exponálta a másik igen aktuális kérdést: az offline-online megjelenés viszonyát.

Veszprémi Attila az online megjelenésbe szorulás helyzetében légüres teret emlegetett. Az online-verzió olykor felkavarja a szakma „állóvizét”, ilyen volt a gyógypedagógiai téma, melyet 2000 olvasó követett, s 50 megosztás. Nehézség, hogy a szerkesztőség kapacitása (egy főállású, egy félállású szerkesztő) az interakcióra képtelen. Hitvallásuk: tudományos alapokon a pedagógiai valósággal szembesíteni az olvasót.

Molnár Cecilia érzékeltette: önkéntesek által, erőforrás nélkül szerkesztett folyóirat nem is tehet mást. Kevés a visszautasított kézirat a Tani-tani-nál, meghirdetett értékei orientálják a potenciális szerzőket (szabadság, gyerekközpontúság, autonómia), átlagosan 1000 letöltéssel számolnak közleményenként (heti két frissítés). A blog fb-oldalán közösség szerveződik. Nincs kitüntetett célcsoport: tudósoktól laikusoknak szánják közérthető nyelvezeten írt, sokféle, de 12 000 leütésnyi közleményeiket.

Ónody-Molnár Dóra 10-12 000 nyomtatott példánnyal számol lapja esetében, az online-letöltések elérik a 100 000 főt. A hirdető a print-változatot részesítik előnyben. (Elkötelezett hirdetőkre és előfizetőkre van szükség.) A szerkesztőség viseli a jogi felelősséget a közlemények igazságtartalmáért (több esetben álltak perben a miniszterrel). A gyakorló pedagógusok – de olykor a kutatók is – nevüket vállalóan nehezen megszólíthatók, feletteseik, fenntartóik tiltják is a nyilatkozatadást. „Nagy a félelemfaktor” – mondta.

A „tartalomszűrés” technológiájának kérdése jogosan következett mindebből. A moderátor kifejtette azt a „királyi” modellt, mely szerint az, akár a nemzetközi tudományos életben számon tartott, 2-3 hozzáértő lektor által minősített írások alkotják a primer tudásbázist, ebből táplálkoznak a „szaklapok”. Ezek száma meglehetősen megfogyatkozott, tette szavá Trencsényi László emlékeztetve a megyei (pedagógiai intézek kiadta), regionális, illetve szakmódszertani folyóiratok egykor oly gazdag kínálatára, mely ráadásul szerzők kisebb köreit is műhelyé szervezte. S a „harmadik” lépcső a népszerű, közéleti fórumok rendje. Vajon a kontrollált közérdekű sajtóorgánum (akár – újra emlékeztetés hangzott el – televíziós, rádiós csatornákon) hová lett? (Kelemen Endre iskolatelevíziós szakember emlékének jutott egy mondat.) Több információra lenne szüksége a

közéleti orgánumoknak, mondták a szakemberek. A kormányzat nem áll szóba velük, irányított kommunikáció van, tették szövé.

A Tani-tani nyitottan kommunikál, kommentelhető, de a tévedés így sem kerülhető el. Veszprémi Attila elmondta, hogy a szerkesztés integráns része a tények ellenőrzése (akár internetes keresők segítségével). Az ÚPSZ Tanulmányok rovata szigorúan és jól lektorált. De jó szerkesztői munka szükséges – volt ebben egyetértés. Borbély-Pecze Tibor Bors szakmán belüli visszacsatolást igényelt.

Veszprémi Attila szerint korábban vitálisabbak voltak a tanári szobák – Ma egymással sem beszélgetnek a kollégák, „csak átkiabálás van” az árkok között. Saját családi tapasztalatai alapján tudott jó példákról, de Fenyő D. György emlékezetes írását idézte, melyben a „hasadások” politológiai elemzése olvasható. Ha van hiteles vezető, vélte, ott kialakulhat a műhely. De „ez a hatalom el akarja a kedvét venni mindentől”. Megismételte a szerkesztőség Takács Géza, korábbi főszerkesztő által megalapozott hitvallását: a primer valóságot megszólaltatni.

A Tani-tani kedvvel közöl pozitív példákat. A szenvedélyes szabadsághajtás fűti át az oldalakat.

A Kollégium soraiból megszólalók közül Galuska László is a fenntartóktól eredő megnyilatkozási szabadságmegvonás veszélyeit emelte ki. Kajos László azt feszegette, hogy adott körülmények közt vajon feszegethető-e azok a „műhibák”, vétkek, melyeket politikai felszólítás nélkül is elkövetnek a kollégák. Ritók Nóra arra emlékeztetett, hogy vidéken olyan vezetőcsere ment végbe, mely a műhelyteremtést erősen korlátozza, a kollégák már a fb-n sem vállalnak megnyilatkozást. Hogy fogjuk elhíttetni – tette fel a kérdést – a pedagógusokkal, hogy bízzanak magukban? A szakmaiság átrendeződik a nem hivatalos formák közé. Nagy Ádám a nyilvánosság, a történeti emlékezet, a kutathatóság szempontjából őrizné az offline megszólalást – minden hekkelés védelmében. Tasnádi Péter is arra a katasztrófaveszélyre figyelmeztetett, hogy egy-egy szervert is beszüntetheti tevékenységét. Veszprémi Attila és Ónody-Molnár Dóra is állást foglalt a print változat szükségessége mellett. Az előfizetők felelősségét emelték ki. Tasnádi Péter másik hozzászólása a fb- csoportok, „jó gyakorlatok” közlői kontrollálatlanságára hívta fel a figyelmet. Pálmai Zita egyenesen „pedagógiai környezet-szennyezésről” beszélt, ehhez szolgáltatott adalékot szakmája (vizuális nevelés) köréből Ritók Nóra is. Gyűlölködés vagy vita? – kérdezte.

Trencsényi László felhívta a figyelmet a Tani-taniban korábban megjelent interjúkból, portrékból szerkesztett reprezentatív kötetre, a Tanúhegyekre, melyet az MPT gondozott, köszöntötte a jelenlévő szorgos olvasószerkesztőt, Mudri Zsuzsát. Majd az MPT hagyományait idézte. Ezek közül kiemelte, hogy az új-jáalakuló közgyűlés 1967-ben szerkesztői posztot választott, a jeles Kiss Árpád személyében, Gábor István, a Népszava újságírója nem csupán az alakuló ülésről

tudósított (az általa terjesztett anekdota szerint egy nappal korábban a valódinál), de alapítója volt az egykor működött Pedagógiai Tájékoztatói Szakosztálynak is. Azt a kérdést vetette fel, hogy van-e társadalmi szükség az MPT keretei közt ilyen típusú szervezeti egység létrehozására és működtetésére. Az MPT és az ÚPSZ formalizált kapcsolatáról elmondta, hogy a szerkesztő bizottságban paritásos alapon – a két fél független jelölése után – foglalnak helyet a civil szervezet és az OFI delegáltjai. Felvetette hiányérzetét: ezen az ülésen a tudományos kutatás, a kutatói közösség, a tudomány szerepéről kevés szó esett. Vajon miért?

A vita záró szakaszában Pálmai Zita a jó blogok szerepét emelte ki, Kajos László civil támogatók bevonását indítványozta a print-változatok nyomásában. Villányi Jutka az Eötvös-törvény 150. évfordulójára szervezett tudományos konferencia sajtó-résztvevőivel való együttműködést indítványozta. Kéri Katalint idézte a nemzetközi jelenlét fokozását illetően. E körben kialakuló rövid vitában az egyetemi online folyóiratok szétaprózódásának, dezintegrációjának hátrányai, az Új Ifjúsági Szemle, a Civil Szemle impakt faktort eredményező lépései jelentek meg.

„Ünnepnapok az életen át tartó tanulásért 2018”

KRAICINÉ SZOKOLY MÁRIA

A 2018. szeptember 6. és december 10. között *„Ünnepnapok az életen át tartó tanulásért”* szlogen alatt szervező őszi, országos felnőttkori tanúlással foglalkozó eseménysorozatot 2018-ban immár 10. alkalommal rendeztük meg. A programsorozat utódja a korábbi európai szintű Tanulás Hete – Művelődés Ünnepe, és a magyarországi, MPT nevével fémjelezett „Felnőtt tanulók hete” rendezvénysorozatnak. Idén több szakosztály rendezvényeinek egy keretben történő összefogásával, színes eseményekkel (konferenciák, workshopok, kiállítások, könyvbemutatók, játéknapiak stb.), mintegy 30 rendezvény valósult meg, közülük tizenötnek Budapest, kilenc eseménynek vidéki város volt a helyszíne, míg hat rendezvény-nél az MPT társszervezőként jelent meg. A programsorozatot az MVM és az EPALE támogatta.

A rendezvények közül jelentőségében kiemelkedett a november 6-án *A pályaválasztási tanácsadás jelene, jövője és fejlesztési lehetőségei / „A munkaerőpiac által elvárt készségekről és azok megjelenéséről az egyéni életpályákban”* című, a Pályaorientációs Szakosztály által, a Magyar Közgazdasági Társaság Munkaügyi Szakosztályával közösen rendezett konferencia és az október 29-én, az Erzsébetvárosi Művelődési Központban rendezett pedagógiai és andragógiai könyvbemutató.

A vidéki rendezvények közül kiemelendő a Kaposvárott, „*A felsőoktatás pedagógiája*” címmel rendezett kerekasztal beszélgetés és 2018. szeptember harmadik hétvégéjén a Kiss Áron Magyar Játék Társasággal közösen megrendezett a *III. Játsszunk Mindannyian!* Országos Játéknap, valamint Kecskeméten a *Gyermeklét 2018.* című országos konferencia.

Az MPT hagyományosan megemlékszik a kiváló senior pedagógusok munkájáról, így 2018-ban az „Ünnepnapok” keretében köszöntöttük Granasztói Szilvia bábpedagógust és Debreczeni Tibor drámapedagógust, valamint az MTA Színház- és Filmtudományi Állandó Bizottsága és MTA Drámapedagógiai Albizottsággal együttműködve Kilián Istvánt.

„III. Játsszunk mindannyian!” – beszámoló az országos játéknapról

VILLÁNYI GYÖRGYNÉ JUTKA

„Minden jónak forrása a játék!”
(Fröbel)

Mielőtt beszámolunk a Játék Világnapjához kapcsolódó hazai tevékenységek eredményeiről, idézzük fel a „*Játsszunk Mindannyian!*” magyarországi országos játéknap kialakulásának történeti előzményeit.

A Játék Világnapjának története 1987. május 28-ig nyúlik vissza, amikor elhatározták az ITLA (International Toy Library Association = Játéktárak Nemzetközi Szövetsége) kialakulását a Játéktárak negyedik, Nemzetközi torontói konferenciáján. A Szövetség 1990-ben alakult meg Torinóban, az ötödik kongresszuson. 1996-ban kezdeményezte a Szövetség elnöke a Játék Világnapját. Ezt, mint az ITLA programját a 8. ITLA konferencián szavazták meg Tokióban, (Japánban) 1999-ben. 2000-ben két országban: Franciaországban és Koreában történtek események. 2005-ben már 22 ország és 5 egyéni résztvevője volt a Játék Világnapnak. 2011-ben pedig már 4 kontinensen ünnepelték.

A Játék Világnap céljai: a játék értékének megünneplése, a generációk összekötése a játékban. Legyen ez valódi spontán játék, iskolai osztályok, sportkörök, gyermekcsoportok, baráti, családi körök, egy utcában lakók, egy játszótérre járók játéka! Legyen az társasjáték, szellemi, műveltségi játék, játék a szavakkal, mozgásos, versenyszerű játék, játékszerekkel való játék, hagyományos népi játék. A játékos vegyék igénybe a játszásra alkalmas helyeket, parkokat, tereket, közösségi épületeket – ne csak a játszótereket! Ismerjék meg a gyerekek, fiatalok

az idősek egykor játszott, kedvelt játékait is. Közösségalakító térré alakuljon a program, ahol ingyen játszik együtt kortól függetlenül a helyi település minden érdeklődő lakója.

Magyarországon a Kiss Áron Magyar Játéktársaság és a Magyar Pedagógiai Társaság összefogásával valósult meg első alkalommal 2016-ban a Játék Világnapjához csatlakozó szerveződés a „*Játsszunk Mindannyian!*” címmel. A szervezők plakát-mintával, szervezési tanácsokkal, játék-ajánlókkal segítették a helyi szerveződéseket.

2016. május 28-án sikeres volt az első kezdeményezés. A felhívásra 40 településből jött jelentkezés, ebből 29 helyszínen megvalósult a játéknap: Baranya- és Pest megyében négy-négy, Bács-, Nógrád- és Borsod megyékben kettő-kettő településen, Budapesten öt kerületben és kilenc helyi szervezésben (egy kerület 14 intézményében), valamint Hajdú megyében egy helyen. Öten felkészülés közben visszaléptek, és hatan érdeklődtek, de végül úgy döntöttek, hogy majd jövőre szervezik meg a programot. A legfiatalabb játzó személy másfél, a legidősebb pedig 90 éves volt. Résztevők száma: 300 fő. Problémát okozott az Országos Gyermeknaphoz közeli szervezés.

A „*II. Játsszunk Mindannyian!*” országos rendezvény a Játék Világnapjához kapcsolódóan 2017. szeptember 3. hetének hétvégéjén valósult meg. 2017-ben 44 helyen és 8 fővárosi kerületben szerveződött játéknap. Volt, aki másodszor szervezte a programot. Többségében könyvtárak, közösségi házak léptek fel fő szervezőként, két helyen felsőoktatási szervezéssel hallgatók valósították meg. Résztevők száma kb. 455 fő volt.

A „*III. Játsszunk Mindannyian!*” rendezvény szintén szeptember 3. hetében került megrendezésre 2018-ban, de egészen másképpen alakultak az eredmények. Budapesten 5 kerületben 23 helyen, 6 megyében 23 helyen, tehát összesen 46 helyen játszottak ingyen a helyi település lakói. A legfiatalabb résztvevő 2 hónapos, a legidősebb 78 éves volt.

Ha a résztvevők számát nézzük, 2018-ban kimagaslóan magas létszámmal vettek részt a programokon a játszani kívánók. Összesen több mint négyezren játszottak a helyi szervezők által biztosított játékokkal.

Első lett Budapest, a XXII kerület Összesített Óvodák és Bölcsődék 18 tagintézménye, mivel összesen 1586-an játszottak együtt felszabadultan az intézményekben gyermekek, szülők, nagyszülők, testvérek, és az intézmények dolgozói. Harmadszor került megrendezésre a program.

Második lett Csorna városa, ahol egy helyszínen 900-an játszottak különböző játékokkal. Először került megrendezésre a program.

Harmadik lett Karcag városa, ahol 9 helyszínen 645-en vettek részt a játéknapi rendezvényen. Először került megrendezésre a program.

Összegzés és ajánlások a minden év szeptember 3. hetében megrendezésre kerülő a Játék Világnapjához kapcsolódó hazai „*Játsszunk Mindannyian!*” rendezvénysorozathoz:

- a közös játékelményben való részvétel mindenkinek örömforrás legyen,
- az ingyenes játszóhelyek létesítése megvalósuljon,
- az önálló helyi sajátosságok felhasználása kapjon hangsúlyt,
- a régi és népi, saját készítésű, valamint a mai korszerű játékok megtanulása kapjon kiemelt szerepet,
- a kinti és benti térben való megvalósítás, és sok mozgás szervezésére kerüljön sor,
- közösség alakító szerepe valósuljon meg az együttélés jobbá tétele érdekében.

Minden korosztály számára sugallja a játék fontosságát az életben.

'Gyermeklét 2018' konferencia²

MAKAI ÉVA

2018. szeptember 27-én országos jelentőségű szakmai rendezvényre került sor a Magyar Pedagógiai Társaság (MPT), Gyermekérdekek Szakosztálya – Korczak Munkabizottság kezdeményezésére a kecskeméti Neumann János Egyetem Pedagógusképző Karán. A szervezők célja volt: helyzetértékelés és betekintés a gyerekvilág valóságába, a különböző szakmák nézőpontjainak egyeztetése, a jogalkotók és a jogalkalmazók, valamint a kutatók és a gyakorlati szakemberek dialógusának hatékony felerősítése. A fiatal nemzedékek, elsősorban a segítő értelmiségi pályára készülő hallgatók bevonása e nehéz, de szép feladat gondozásába, érdeklődésük felkeltése, a gyermeklét minőségi fejlesztésben érintett, érdekelt, fontos állami, kutatói és civil szervezetek, intézmények felelős munkatársainak, szakembereinek megszólaltatása egy platformon.

A rendezvényen előadások hangzottak el a magyarországi helyzet nemzetközi egybevetése, illetve a hazai „*Ifjúság 2016*” elnevezésű országos kutatás eredményei kontextusában. Az előadók szóltak a gyermekvilág iskolán kívüli és iskolai (óvodai) jogi környezetéről, a gyermekvédelem, a prevenció elvi kérdéseiről. Tényképek, va-

² Nagy Ádám (szerk.) (2019): Egyszer volt, hol nem volt... Az ifjúságsegítő képzés Magyarországon. Neumann János Egyetem – Juvenis Ifjúságsszakmai Műhely – Ifjúságsszakmai Társaság, Budapest, Kecskemét 2019 216-253. pp. A teljes kötet elérhető az alábbi címen: <http://mek.oszk.hu/19300/19396/19396.pdf>

lóságlenyomatok, élmények követték a teoretikus megszólalásokat. Fókuszban volt a gyermekszegénység, a peremre szorult társadalmi csoportok, családok gyerekeinek helyzete, a gyermekegészségügy és a gyermekkultúra. Az előadások után „Teaház” adott helyszínt a nemzedékek közötti kötetlenebb eszmecserének, reflexióknak.

A nagy hagyományokkal rendelkező Magyar Pedagógiai Társaság és az újjászülető Neumann János Egyetem mellett a csatlakozott szervezetek közül kiemelkedik az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala, az UNICEF Magyar Központja, az Ifjúságügy Szakértőinek Társasága (ISZT), a Hintalovon Alapítvány, az Igazgyöngy Alapítvány és a Comenius Iskolaközpont.

Háttér-információként meg kell jegyezni, hogy az 1989-ben világszerte elfogadott ENSZ Egyezményt a Gyermek Jogairól a Magyar Köztársaság Országgyűlése ratifikálta, és 1991-ben törvénnyel hirdette ki. Az Egyezmény aláírásával a mindenkori kormányzat vállalta, hogy mindent megtesz a jövő zálogaként is értelmezhető gyermekek jogainak érvényesítéséért, legjobb érdekeik („*the best interests of the child*”) érvényesítésének kötelezettsége mellett. A részes államokat 5 évente szembenézésre, jelentés készítésére szólítja fel. Hazánkban először az 1989-ben létrejött civil kezdeményezés, a Gyermekérdekek Magyarországi Fóruma hozott nyilvánosságra éves jelentéseket 1990-től folyamatosan 1996-ig. Ezt követően állami, kormányzati szervek teljesítették a feladatot. A következő jelentést 2019-ben kell elkészíteni az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága számára. Egy-egy részterületen jelentést adott közre az Országos Köznevelési Tanács, az Oktatási Jogok Biztosának Hivatala, az Országos Közoktatási Intézet, s a különböző kormányzati ciklusokban különböző nevű „ombudsmani hivatal”.

A gyermekérdekek szakmai képviselőjét vállaló, a gyermekvilág kimagasló személyiségének, a varsói orvos-pedagógus mártír, Janusz Korczak örökségét őrző Gyermekérdekek Szakosztálya – Korczak Munkabizottság hagyományosan feladatai között tartja számon a gyermekvilág történéseinek szakmailag igényes, kutatói eszközökkel megvalósított követését. Ez a küldetés vezette akkor, amikor a *Gyermeklét 2018* konferencia megszervezését kezdeményezte, s örömmel vette tudomásul, hogy az ifjúságügy kutatásában, az ifjúsági szakemberképzésben élenjáró kecskeméti NJE Pedagógusképző Kara vállalkozott méltó helyszín és infrastruktúra biztosítására. S ugyancsak fontos eredmény, hogy a kezdeményezésre azonnal pozitív választ adott több érdekelt állami intézmény, kutatói műhely, civil szervezet.

Ebből az együttműködésből kívántak példát mutatni a szervezők. Bízunk abban, hogy a szembenézés után a feladatok elvégzésében is erősödik az ésszerű megoldások közös keresése és megvalósítása.

A köszöntőket Fülöp Tamás dékán, Szinger Veronika, az MPT Bács-Kiskun megyei tagozati elnöke mondta. A szekcióülések levezető elnökeinek tisztét Ma-

kai Éva (MPT) és Galuska László (NJE) látták el. A plenáris előadások az alábbiak voltak: *A korczaki életmű tanulságai* – Simon Mária (MPT); *Gyermeklét nemzetközi összehasonlításban* – Kovács Anna Sára (UNICEF); *Az Ifjúság '2016 kutatás eredményeinek értelmezése a gyerekvilágra* – Nagy Ádám (ISZT); *Állampolgári jogok – gyermekjogok* – Láposy Attila (Alapvető Jogok Biztosának Hivatala); *Gyermekjogok érvényesítése, oktatása* – Németh Barbara (Hintalovon Alapítvány); *Gyerekek közösségek nélkül?* – Kerényi Mária (Zöld Kakas Lyceum); *A prevenció fogalmának érvényesítése a gyerekvilágban* – Czakó Kálmán Dániel (MPT);

Gyermekszegénység, szegregáció – L. Ritók Nóra (Igazgyöngy Alapítvány); *Jelentés a Hős utcából és a MÁV telepi iskolából* – Tóth Tamás (MÁV telepi Wesley Iskola); *Gyerekek a társadalom peremén* – Györfi Éva (Tanext Akadémia – Comenius Iskolaközpont); *Gyerekegészségügy, az iskoláskorú gyermekek egészségmagatartása* (HBSC) – Németh Ágnes (ELTE); *A gyermekkultúra helyzete* – Trencsényi László (MPT)

Az előadásokat követő szabad beszélgetésen korreferátumot tartott Szentirmai László (Magyar Bábjátékosok Egyesülete). A beszélgetést Galuska László és Kátainé Lusztig Ilona moderálták.

SZAKOSZTÁLYI TEVÉKENYSÉGEK

ÁMK (Általános Művelődési Központok) Szakosztálya

TARCSA ZOLTÁN

A Magyar Pedagógiai Társaság ÁMK szakosztálya története fontos pontjához érkezett: az idei évvel befejezte tevékenységét. Az ÁMK-sok 2018. október 5-6-án Kunszentmiklóson rendezett baráti találkozóját, amely Turcsányi László kollégánk és barátunk szakmai életútját állította fókuszába, s az ő tapasztalatainak tükrében jelenítette meg az ÁMK-mozgalom múltját és jelenét, szántuk hivatalos búcsúnak.

Az ÁMK-szakosztály 2013-as megalakulásakor azt a célt tűzte maga elé, hogy az általános művelődési központok szakmai mozgalmának értékeit szervezett keretek között örökítse tovább a kedvezőtlenül megváltozott jogszabályi (különösen oktatásirányítási) feltételek közepette. Ennek érdekében az eltelt esztendőben szervezett tevékenységei elsősorban arra irányultak, hogy az Általános Művelődési Központok Országos Egyesületével együttműködve az „ámk-gondolatot” lehetőség szerint minél szélesebb körhöz juttassa el, valamint hogy a magyar pedagógiai gondolkodás számára megőrizze e „szakmai hagyományt”.

Sikerrel jártunk-e? Emlékezni fognak-e azokra a szakemberekre, munkásságukra, akik az intézményekben, az Országos Egyesületben, valamint az ÁKK-szakosztályban évtizedeken át dolgoztak egy olyan eszmény megvalósításán, amely a magyar közoktatás innovatív megújulását célozta? A választ nem tudjuk. De hisszük, hogy igen, hogy ez elmúlt közel fél évszázad bőségesen hagyott az eljövendő pedagógusgenerációk számára is értékes teléreket. Kívánjuk, hogy leljék fel, aknázzák ki őket!

Családpedagógiai Szakosztály

NAGY PÉTERNÉ

2018-ban az alábbi programjaink voltak:

1. 2018 májusában a „Szülőnek lenni” konferenciához kapcsolódva a megjelent szakosztályi tagok a szakosztály fennmaradásáról határoztak. Egy őszi rendezvényről döntöttünk, mely elsősorban a nagyszülőket célozta meg. Közülük is azokat próbáltuk aktivizálni, akiknek külföldön élnek, tanulnak az unokáik.

2. 2018. október 5-én a Családpedagógiai Szakosztály, a Kisgyermeknevelési Szakosztály és a Fővárosi (Közép-magyarországi) Tagozat közreműködésével a „Nagyszülők szerepe a tanulási folyamatban” címmel szerveztünk programot a Lurdy Ház Líra – Móra Könyvesházában.

A programon többnyire a nagyszülői korosztály képviseltette magát, de a fiatalabbak is érdeklődéssel fordultak a téma iránt. A vitaindító előadásokban és a hozzászólásokban egyaránt megfogalmazódott, hogy a családokban szükség van a generációk közötti együttműködésre, akár egymás közelében élnek, akár nagyobb földrajzi távolság választja el őket egymástól.

A visszajelzések megerősítést adtak a szervezőknek, hogy ez a téma nagyon aktuális napjainkban, érdemes volt kicsit bővebben foglalkozni vele.

Szó volt a napjainkban többeket érintő témákról is: a kórház-pedagógia fontosságáról, a családok vertikális szerveződéseinek tartalmáról, a születési arányok változásainak következményeiről, a nagyszülői szerepek sokszínűségéről, a nagyszülő és unoka sajátos kapcsolatairól, a külföldön tanuló unokák helyzetéről.

Személyes példák alapján kaptak ízelítőt a jelenlévők arról, hogyan valósulhat meg így a gyerekek esetében, hogy elsajátítsák a magyar helyesírás alapjait, megismerkedjenek irodalmunk gyöngyszemeivel, megismerjék hazánk történelmét. Miként segít ebben a skype, a face-time?

A különböző országokban kialakult nevelési-oktatási rendszerek tartalmi jellemzői is terítékre kerültek, fénymásolt dokumentumok és saját tapasztalati példák által ismertük meg sajátosságaikat.

A megjelentek közül többen megköszönték a szervezést (szóban és írásban is), és volt, aki sajnálattal jelezte, hogy nem tudott eljönni.

Didaktikai Szakosztály

MOLNÁR GYÖRGY

Újjáalakulásunk alkalmával megfogalmazott célkitűzéseink szellemében folytattuk szakosztályi munkánkat. Tagjaink aktivitása az elmúlt évben fokozatosan növekedett. Számos programot szerveztünk, és lehetőség szerint részt vettünk más szakosztályok szakmai programjain is.

Szeptember 28-án 20:00-tól a Kutatók Éjszakája programon belül „*Az elveszett palatábla nyomában – Kik, miből, hogyan, kiknek? – Az atheni iskolától a digitális pedagógiáig*” címmel konferenciát tartottunk, ahol a résztvevőknek játékkal egybekötött rövid, érdekesítő előadások során a gyakorlatban prezentáltuk, hogyan jutott el az oktatás a palatáblától az okostábláig, a könyvtől a számítógépig, a logarléctől a kiterjesztett valóságig. Az eszközöket a résztvevők kipróbálhatták, feladatokat oldhattak meg kollégáink mentorálása mellett.³

Szeptember 24-én a NAT munkaanyagához kapcsolódóan tartottunk egyeztető ülést, ahol megvitattuk a szakosztályunk és a többi szakosztály beküldött véleményét, majd összesítve ezeket az elnökség részére benyújtottuk az összegző javaslatunkat.

November 26-án „*Új módszertant a szakképzésben! A nyitott tananyagfejlesztés új kutatási eredményei*” címmel tartott konferenciát a MTA-BME Nyitott Tananyagfejlesztés Kutatócsoport, amelyre a szakosztály is meghívást kapott.⁴

December 4-én „*A digitális kultúra és médiaműveltség szerepe a felsőoktatásban, a mérnökképzésben – a lokális támogatás és globális láthatósággal szembeni elvárások*” címmel tartottunk szakmai konferenciát, melyen a tanszéki kollégák mutatták be a kutatásaikat. Ez alkalomra több más szakosztályból is jelen voltak a kollégák a hallgatóság tagjai között. Konferenciánkon és a hozzá kapcsolódó workshopon a jó gyakorlatok mellett megvitattuk a mellékutakat, sikertelen próbálkozásokat is, miközben egy ívet írtunk le, melyben a média oktatásban betöltött szerepének átalakulását mutattuk be.⁵

Egész évben követtük más szakosztályok szakmai programjait is, és lehetőség szerint részt vettünk rajta. A bemutatott éves programjainkkal aktivizálni tudtuk a tagjainkat, amely során jelentős aktivitást mutattak szakosztályi tagjaink.

³ <https://www.kutatokejszakaja.hu/esemeny/az-elveszett-palatabla-nyomaban-kik-mibol-hogyan-kiknek-az-atheni-iskolától-a-digitalis-pedagogiaig/>

⁴ <http://www.mpt.bme.hu/uj-modszertant-a-szakkepzesben/>

⁵ <http://www.mpt.bme.hu/a-digitalis-kultura-es-mediamuveltség-szerepe-a-felsőoktatásban-a-mérnökképzésben-a-lokális-támogatás-es-globalis-láthatósággal-szembeni-elvárások>

Diszlexiás Gyermek Fejlesztéséért Szakosztály

TURCSIK KATALIN

2018-ban folytatódott a 2017/2018-as tanév elején elkezdődött munka az Oktatási Hivatal munkacsoportjában, ahol a BTMN-es tanulókra vonatkozó, „Taigetosz-törvény” néven elhíresült paragrafus következményeinek kezelése volt a cél. A Társaságot, illetve szakosztályunkat továbbra is Paveszka Dóra és Turcsik Katalin képviselte. 2018 márciusában a munkacsoport tevékenysége bizonytalan időre felfüggesztésre került, s a folytatásról azóta sajnos semmilyen értesítést nem kaptunk. A munkacsoport tevékenységéről készült beszámoló az alábbi linken olvasható.⁶

Március 6-án bázisiskolánkkal, az Öveges József Középiskolával együttműködve szakmai napot szerveztünk és valósítottunk meg a Logopédia Európai Napja alkalmából. A programban szerepeltek látogatható fejlesztő foglalkozások és óramegbeszélések, szakmai előadások, fejlesztőeszközök bemutatója és fórumbeszélgetés. A szervezés és lebonyolítás Paveszka Dóra, Travnev-Nagy Andrea és Mészárosné C. Szabó Edit munkáját dicsérte.

Március 7-én Paveszka Dóra *Diszlexiásbarát iskola* címmel tartott előadást a *Nyitott kapuk a logopédián* nevű rendezvényen, a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XXII. Kerületi Tagintézményének szervezésében, a Klauzál Házban.

Április 20-ára meghívást kaptunk előadások tartására és tapasztalatcserére a Józsefvárosi EGYMI utazó gyógypedagógusaitól. A téma a középiskolai logopédiai feladatok és jó gyakorlatok átadása volt. Előadók voltak: Dan-Kiss Viktória, Paveszka Dóra és Travnev Nagy Andrea, jelen volt még Turcsik Katalin.

Az Öveges József Középiskola 2017/2018-as évkönyvében jelent meg Turcsik Katalin írása 20 éve 3D-ben címmel, amelyben a 2017. novemberi jubileumi ünneplés pillanatait eleveníti fel. (ISBN 978963067376)

Folytatódott együttműködésünk a CSEVE Csoporttal, akik *Közoktatlanok* címmel szeptemberben megjelent javaslatcsomagjuk elkészítéséhez kérték segítségünket a nyár folyamán. Ez az SNI-s és BTMN-es gyermekek ellátásának fejlesztésére tett javaslatokat tartalmazza és az alábbi linken olvasható.⁷

Részt vettünk a szeptember 6-án *Alternatív évnyitó* címmel lezajlott rendezvényen, amelyen a sajátos nevelési igényű gyermekek és szüleik nehéz helyzeté-

⁶ <http://pedagogiaitarsasag.hu/a-taigetosz-torveny-nyomaban/>.

⁷ http://csevecsoport.blogspot.com/2018/08/kozoktatlanok-javaslat-az-snibtmn-es_23.html.

ről, valamint a megoldási lehetőségekről folyt nyilvános beszélgetés. Helyszín a Kossuth tér volt, az eseményt a CSEVE Csoport és az Eleven Emlékmű szervezte, az MPT-t és egyben szakosztályunkat Turcsik Katalin képviselte. A rendezvény az *Ünnepnapok az életen át tartó tanulásért* programsorozat részeként került meghirdetésre.

Éltünk az Oktatási Hivatal által augusztus 31-én közreadott NAT-tervezet véleményezésének jogával. Szeptember 24-én részt vettünk azon a Didaktikai szakosztály által szervezett vitán, amelynek célja az egységes társasági vélemény kialakítása volt.

Szeptember 28-án, a Kutatók Éjszakája rendezvénysorozaton Pap Anna *Miért nem megy? Felnőttkori tanulási nehézségek mérése* címmel tartott workshopot az ELTE PPK Felnőttképzés-kutatási és Tudásmenedzsment Intézetének szervezésében.

Az október 1-től november 29-ig tartó időszakban – az Öveges József Középiskolával együttműködésben – részt vettünk a *Tanulási zavarok a középiskolában* című tanfolyam lebonyolításában. Az előadók között volt Béki Katalin, Botos Réka, Heltmanné Mudri Zsuzsanna, Jankovics Julianna, Mészárosné C. Szabó Edit, Paveszka Dóra, Péntekné Scherffel Ildikó, Plánkné Balika Katalin, Travnev-Nagy Andrea és Turcsik Katalin (utóbbi tanfolyamszervezői minőségben is). A továbbképzést két szakosztályi tagunk, Bezerédi Katalin és Kocsis Fruzsina is elvégezte.

Október 10-én Pap Anna tartott előadást tanulásmódszertan témakörben (tudás, tanulás, önirányított tanulás, időmenedzsment, célmeghatározás, figyelem, gondolkodás, memória, motiváció, tanulási technikák, módszerek, tanácsok, tanulási stílus) a Fenyvesliget Kulturális Központ és Kollégiumban, különféle szakokon tanuló egyetemi hallgatók számára.

Novemberben Paveszka Dóra részt vett a Gyógypedagógiai Fejlesztéséért Alapítvány és az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar kutatói által kezdeményezett „Útra fel! – Az egész életutat támogató pályaaorientációs szolgáltatások fejlesztése szakemberképzés által sajátos nevelési igény és megváltozott munkaképesség témakörében” című kutatás részét képező fókuszcsoporthoz interjúban. A kutatás célja, hogy feltérképezze, milyen segítő és hátráltató tényezők jelennek meg a köznevelésben részt vevő sajátos nevelési igényű diákok pályaaorientációs folyamatában.

Az elmúlt évben együttműködtünk a BME Kognitív Tudományi Tanszékének kutatóival, Dr. Lukács Ágnessel és kollégáival. Egy olyan vizsgálat-sorozatban vállaltunk szervezési feladatokat, amelyben diszlexiások emlékezeti, tanulási és arcészlelési képességeit tanulmányozták. A munkában – amely a következő évben is folytatódik – Dan-Kiss Viktória, Paveszka Dóra és Travnev-Nagy Andrea vettek részt.

Szakosztályunk (és bázisiskolánk, az Öveges József Középiskola) sokáig szoros munkakapcsolatban állt a Deák Ferenc Kollégium egykori, idén elhunyt igazgatójával, Mikes Györggyel. Rá emlékezve írta meg gondolatait erről a közös munkáról Dr. Köpf Lászlóné, alapító és egyben örökös tiszteletbeli elnökünk. Az írás a Taní-tani Online oldalain jelent meg „Amikor az igazgatót még...” címmel, december 22-én, a következő linken is olvasható.⁸

Mudri Zsuzsanna olvasószerkesztőként működött közre „A komfortzónán is túl – A táborozás pedagógiája, szociológiája és kulturális antropológiája” (szerkesztő: Nagy Ádám) című, ez évben megjelent kötet elkészítésében.

Felnőttképzési Szakosztály

KRAICINÉ SZOKOLY MÁRIA

2018-ban a Felnőttképzési (-nevelési) szakosztály munkájának középpontjában két kiemelt feladat állt: egyrészt a szakképzési törvény változásai kapcsán a helyzet elemzése, az arra történő reflektálás, másrészt kapcsolatfelvétel és együttműködés fiatal szakemberekkel, egyetemi hallgatókkal a szakosztály tagságának fiatalítása érdekében.

Rendezvények

Egyetemi hallgatók számára a szakosztály szervezésében *szakmai műhelyfoglalkozásokat* tartottunk márciusban és októberben a felnőttképzés európai és magyarországi helyzetéről, különös tekintettel a felnőttképzés munkaerő-piaci fontosságára, valamint a gazdasági és technológiai fejlődés következtében a felnőttképzés változó feladataira. A beszélgetések középpontjában a felnőttképzés Ipar 4.0-ból következő korszerű értelmezése, a munkahelyi tanulás és a tudásmenedzsment napi gyakorlattá történő megjelenítése, a munkahelyi szervezetek tanuló szervezetekké történő fejlesztése állt. A műhelymunkába bekapcsolódott az EPAL Magyarország, amelynek honlapján megjelent a műhelymunkában résztvevő hallgatók egy-egy írása, a hallgatók blogokkal csatlakoztak a nemzetközi hálózati munkához, magyar és angol nyelvű szakmai eszmecserékhez.

A tavaszi szakosztályi tevékenység centrumában a május 22-i, „25 éves a szakképzési törvény – Korszakos változások – új irányok” című szakmai konferencia megrendezésében való aktív szervezői és előadói részvétel állt. A szakosztály a

⁸ http://www.tani-tani.info/amikor_az_igazgatot_meg_igazgatonak_hivtak.

konferencia délutáni egyik, „*Kihívások és lehetőségek a szakképzésben – A munka alapú tanulás elméletétől a szakképzés napi valóságáig*” című panelbeszélgetésnek gazdája volt. A panelbeszélgetésben nevesített előzetesen felkért hozzászólók: Kraiciné Szokoly Mária, Derényi András, Valló Péter, Vedovatti Anildo.

Az őszi tevékenység központjában az *Ünnepnapok a felnőttkori tanulásért* 2018 címen meghirdetett felnőtt tanulók heti rendezvények álltak. A programsorozatban tizenöt budapesti és nyolc vidéki helyszínű rendezvény valósult meg, hét programban társrendező volt az MPT. A programsorozat számos szakosztály közös szervezésében valósult meg, ebből a felnőttképzési szakosztály saját rendezvénye a hagyományos felnőttképzési roadshow volt, amely 2018-ban két nagyrendezvényt jelentett:

- Október 9-én a PTE BTK Humán Fejlesztési és Művelődéstudományi Intézetben megrendezett 40 fős szimpózium a felnőttoktatás és a felnőttkori tanulás területéhez kapcsolódó kutatások és elemzések bemutatásának és vitájának volt a helyszíne.
- A Kaposvári Egyetemen október 11-én „*A felsőoktatás pedagógiája*” kerekasztal beszélgetés a felsőoktatás a felsőoktatás mibenlétéről és módszertani kultúrájáról címmel szervezett, mintegy 20 fős találkozón egyetemi vezetők, hallgatók és oktatók, valamint szakképzésben dolgozó felnőttképzési szakemberek vettek részt. Mátrai Zsuzsa előadása a felnőttkori tanúlással és a felsőoktatással kapcsolatos elméleti kérdéseket vetett fel, amelyet számos hozzászólás követett, de ezek kis része érintette közvetlenül a témát. A hozzászólók főként az aktuális problémákról beszéltek, mint pl. a szakképzésbe beiskolázott hallgatók alacsony felkészültségéről. A rendezvény tapasztalata alapján megállapítható volt, hogy olyan témákban kell rendezvényt szervezni, melyek közel állnak az oktatásügy aktuális problémáihoz, vagy olyan helyi különlegességeket mutatnak be, melyeket csak a közvetlen környezetükben lehet megismerni.

A már hagyományosnak számító éves pedagógiai-andragógiai könyvbemutató október 29-én a K11 Művészeti és Kulturális Központban volt, ahol tizenhárom megjelent kiadványt mutattunk be. A könyvbemutató keretében sor került Debreczeni Tibor szerzőtársunk születésnapjára köszöntésére.

Szocio-andragógia Műhely

A szakosztály keretében kiemelkedő munkát végez Szeitz János vezetésével a „*Felnőttnevelés-fejlesztés a demokratikus társadalomban*” című Szocio-andragógia műhely, amely 2018-ban nyolc alkalommal, minden hónap utolsó keddi estéjén rendezett műhelyfoglalkozást. A műhely fontosságát mutatja, hogy a 2018.

évi rendezvények egy része a Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesülettel együttműködésben valósult meg. A rendezvények közül jelentőségében kiemelkedik az áprilisi rendezvény, amelyen L. Ritók Nóra volt az előadó, és „*Hagyjunk fel a szegények hibáztatásával*” címmel tartott élénk beszélgetéssel követett előadást.

A Műhely a LLL jegyében az intézményközi átmenetek kérdéséről szervez műhelybeszélgetéseket.

Együttműködés az Opus et Educatio szakmai folyóirat szerkesztőbizottságával

Az év során együttműködtünk az Opus et Educatio című folyóirat szerkesztőbizottságával abból a célból, hogy a segítve a szakosztály kutatással is foglalkozó tagjait, minél több igényes tanulmány jelenjen meg a folyóiratban. E támogató szerkesztőmunka eredményeként két, a szakosztály tagságához kapcsolódó tanulmány jelent meg, illetve az Opusban jelent meg a 2018 májusi konferencia kötete is, amely jelentős szerkesztői munkát jelentett a Felnőttképzési Szakosztály által szervezett panelbeszélgetés anyagai kapcsán.

Felsőoktatási Szakosztály

MÁTRAI ZSUZSA

2018-ben a Felsőoktatási Szakosztály munkájának középpontjában a szakosztályi munka fellendítése és a szakmai kapcsolatok bővítése állt. A fiatalítás érdekében neveléstudományi doktorandusz hallgatók körében népszerűsítettük az MPT tevékenységét és felhívtuk a figyelmet az MPT rendezvényeire. A májusi konferencia szervezésébe aktívan bevontuk a hallgatókat, a szervezőmunkán túl ők biztosították a konferencia hostess és az asszisztensi feladatainak professzionális elvégzését.

A szakosztály legfontosabb eseménye a Kaposvári Egyetemen október 11-én tartott, „*A felsőoktatás pedagógiája*” kerekasztal-beszélgetés volt, amely a felsőoktatás mibenlétéről és módszertani kultúrájáról szólt. A mintegy 20 fős találkozóan egyetemi vezetők, hallgatók és oktatók, valamint szakképzésben dolgozó felnőttképzési szakemberek vettek részt. A bevezető előadás a felsőoktatással kapcsolatos elméleti kérdéseket vetette fel, amelyet számos hozzászólás követett, de ezek kis része érintette közvetlenül a témát. A hozzászólók főként az aktuális problémákról beszéltek, mint pl. a szakképzésbe beiskolázott hallgatók alacsony

felkészültségéről. A rendezvény tapasztalat alapján megállapítható volt, hogy olyan témákban érdemes rendezvényt szervezni, melyek közel állnak az oktatásügy aktuális problémáihoz vagy olyan helyi különlegességeket mutatnak be, melyeket csak a közvetlen környezetükben lehet megismerni.

Gyermekérdekek Szakosztálya – Korczak Munkabizottság

MAKAI ÉVA

A 2018-as esztendő a forrásteremtés és a nyilvánosságban való erőteljesebb megjelenés szándéka jegyében telt el.

Sikerként könyvelhetjük el, hogy az új Korczak-kötet (Joski, Jaski i Franki) fordítására, kiadására, grafikai megvalósítására csaknem egymillió forintnyi pályázati támogatást sikerült elérnünk (Krakkói Könyvintézet, Nemzeti Kulturális Alap, Göncz Árpád Alapítvány, EMIH stb.). E körben kiemelkedik, hogy együttműködést alakítottunk ki a MOME hallgatóival egy Korczak-kurzus erejéig.

A kecskeméti Neumann János Egyetemen együttműködésben ősszel megrendeztük a *Gyermeklét 2018* elnevezésű konferenciát, melynek előadói közt az Állampolgári Jogok Biztosának Hivatala, a Hintalovon Alapítvány, az Ifjúság Szakmai Társaság, a Tanext Akadémia, az UNICEF Magyarország, a Zöld Kakas Lyceum és más szervezetek szakembereit köszönthettük, akik igen színvonalas referátumokat tartottak. Korábbi társelnökünk, Simon Mária mellett az MPT több szakosztályának vezető aktivistái is szerepeltek az előadók körében (Korai Iskolaelhagyás Megelőzéséért, Szabadidőpedagógia, Prevenációs szakosztályok). Az egyetem sajnos nem biztosította az ígért hangfelvételt, illetve nem igazán mozgósította a hallgatókat, így a konferencia üzenete és mondanivalója nyilvánosságáért újabb erőfeszítéseket kell tennünk.

A szakosztály impozáns jelenléttel vett részt a Goldmark-teremben szervezett *Korczak-konferencián*.

A Gyerekjogi Egyezmény ötévenkénti felülvizsgálata kapcsán – a Gyerekjogi Civil Koalíció (GyJCK) tagjaiként – dolgozunk abban a munkacsoportban, amelyet a Hintalovon Alapítványnál Németh Barbara gyerekjogi koordinátor vezet. *Te hogy látod?* címmel gyerekeknek szóló online kérdőív előkészítése, pedagógusoknak készülő segédanyag a kérdőívhez, szakértői munka. 2019-ben nemcsak a kormány jelentése kerül az ENSZ Gyerekjogi Bizottsága elé, hanem a civilek és a gyerekek is meghallgatást nyernek. E munkánk ezt segíti. A GyJCK által

készítendő civil jelentésben is közreműködünk az oktatást érintő kérdésekben.

Orosházi Katalin tagtársunk kezdeményezésére beadvánnyal kerestük meg az ombudsmant a kórházban tanuló gyerekek helyzetét illetően, érdemi választ még nem kaptunk.

„Leletmentő” életútinterjút vettünk fel a 95 éves Pataki Gyulával, a Fiúkfalva egykori alapítójával. A vágott, szerkesztett, dokumentumokkal gazdagított, mintegy kétórás végleges változat nyilvános bemutatóját (a fővárosban és vállalkozó szervező esetén Debrecenben) tavaszra tervezzük. A Fiúkfalva megalapításának 75. évfordulójának tiszteletére 2019 áprilisában az OPKM-ban alkalmi kiállítás nyílt a jeles kezdeményezés dokumentumaiból.

A szakosztály tagjai csatlakoztak a Közösségpedagógia Szakosztály „*Kereszténység és közösségi nevelés*” című beszélgetéssorozathoz, nagy létszámmal vettünk részt Füzeki Bálint és Merényi Zsuzsa vezette beszélgetésen a Gaudiopolisról.

A jövőben a 2018-ban megkezdett projektek folytatása mellett fokozni kívánjuk a gyermekvédelem jelenét feltáró, befolyásoló aktivitásunkat, ugyanígy a szakosztály stabilizálását, egyben fiatalítását.

Ennek jegyében befejezzük – intenzív promóciós tevékenységgel, várhatóan a budapesti Lengyel Intézettel együttműködve – a Korczak könyvkiadói projektet; végigvisszük a Fiúkfalva-film és kiállítás köré szerveződő aktivitásokat, részt veszünk a Közösségpedagógia Szakosztály gyerekvédelmet érintő újabb találkozóin. Negyedévente tervezünk tartani egy-egy aktuális, tematikus összejövetelt.

Gyermekcultúra és Játékpedagógia Szakosztály

KOLOSAI NEDDA

A Gyermekcultúra és Játékpedagógia Szakosztály 2018 második félévében aktívan szervezte és munkájával segítette egy hat ország szervezésében megrendezésre kerülő nemzetközi tudományos tanácskozás létrejöttét és lebonyolítását az ELTE TÓK-on: Play and Drama – a Route for Resilience: Achieving Resilience Through Play and Drama. Ennek elkészült az absztrakt füzet is. E mellett a nagyobb munka mellett segítő hallgatói tagokkal részt vettünk a 2. Művészetpedagógiai Konferencia lebonyolításában.

Hagyományismeret Szakosztály

SÁNDOR ILDIKÓ

A szakosztály programjai részint az önképzést szolgálják, részint a népi játékok tanítására és alkalmazására vonatkozó módszertani műhelymunkát végzünk, melynek eredményeit közművelődési programok keretében próbáljuk ki. Januárban Kovács Henrik, a Magyar Táncművészeti Egyetem adjunktusa volt a vendégünk, aki a Lippogó programot mutatta be.

Márciusban a Táncháztalálkozóra való felkészülés keretében széki játékokat tanultunk, az áprilisi Táncháztalálkozón, a májusi Táncház napján széki, a Hagyományok Háza decemberi Ünnepváro programja keretében pedig vajdasági játékokat tanítottunk.

Interkulturális Nevelés Szakosztály

CSEREKLYE ERZSÉBET

Április 4-én Jesse van der Woestijne „*A magyarok 99%-a nagyon jó ember*” című előadását hallgattuk meg, amely a Magyarországon élő menekültek akkulturációs folyamatait vizsgálta, kiemelten azt, hogy hogyan alkotják meg azt az értelmezési keretet, amelyben saját, magyarországi életükre gondolnak. Az előadáson részt vett Hollandia magyarországi nagykövete is.

Június 25-én dél-koreai kollégákat láttunk vendégül, a Seoul National University két professzora tartott előadást. Dr. Kyung-Hwan Mo, a dél-koreai Multikulturális Pedagógiai Egyesület (KAME) elnöke Kelet-Ázsiát vizsgálva beszélt a felsőoktatásban, elsősorban tanárképzésben tanuló hallgatók nemzetközi mobilitásáról. Dr. Sang Hwan Seong a koreai közép- és felsőoktatási intézményeket vizsgálva beszélt a multikulturális oktatás helyzetéről.

2019-ben egy nemzetközi Erasmus K2-es pályázatba kívánunk bekapcsolódni partnerként, ennek előkészítése a 2018-as év második felének egyik fő szakmai tevékenysége volt. Eseményeinkről, a szakosztályt érintő témákról Facebook oldalunkon⁹ érhető el bővebb tájékoztatás.

⁹ <https://www.facebook.com/groups/MPT.Interkulti/>

Kerekedei Makó Pál Szakosztály – matematikatanárok

MUNKÁCSY KATALIN

Folytatjuk a munkát a MiMa (Mathematics in the Making, nemzetközi matematikadidaktikai kutatás) eredményeinek adaptálása érdekében. A kutatás során kidolgozott 10 téma mind kiválóan alkalmas a gyerekek gondolkodásának, matematikai és egyéb képességeinek a fejlesztésére, de még rengeteg feladatunk van, hogy azok a tantervi órák keretébe beilleszthetők legyenek. Szeretnénk új, a magyar diákok számára különösen nehéz témákban is MiMa stílusú feladatokat kidolgozni.

Részt veszünk a Kodály Világa programban, amely óvodás kortól kezdődően intenzív zenei és matematikai nevelésre alapozva kívánja megvalósítani a gyerekek komplex személyiségnevelését. Foglalkozunk az analízis magyarországi tanításában rejlő tantervi és módszertani ellentmondásokkal. Foglalkoztunk a matematikatörténet alkalmazásának lehetőségével. Véleményünk szerint a matematikatörténeti jelentőségű tárgyak és eszközök modelljeinek elkészítése élményszerűvé teszi a diákok tanulását, elmélyíti ismereteiket.

Ismét megszerveztük a *Varga Tamás Napok* keretében az angol nyelvű szekciót. Érdekes előadások hangzottak el, amelyek új szemszögből mutatták be a magyar matematikatanítás néhány aktuális problémáját. Például a Budapest *Semester program* keretében Budapesten egy szemesztert eltöltő amerikai diákok egy csoportja összehasonlító vizsgálata eredményeképpen arról beszélt, hogy Magyarországon is megfigyelhető a lányok hátránya a matematikatanulás legmagasabb szintjein.

Kisgyermeknevelési Szakosztály

ANGYALFINÉ VARGA JULIANNA, BAKONYI ANNA, FARKAS ANIKÓ,
NYITRAI ÁGNES, VILLÁNYI GYÖRGYNÉ JUTKA

A szakosztály fontos törekvése volt, hogy az országban sok helyen alakuljanak bázisként a MPT Kisgyermeknevelési Szakosztály aleggységei. Így több helyen megismerik a szakosztály tagjainak tevékenységeit, és a helyi kezdeményezések, jó gyakorlatok is hangsúlyosabban kapnak teret a programokon. Ennek érdekében február 16-án a szakosztály „kibővített szakosztályvezetői ülésén” aleggység-

vezetőkkel együtt tervet készítettünk. A beszélgetés során az átmenetek témakörének feldolgozási módjainak helyi igényei és szükségletei szerinti megvalósítás kapott nagy hangsúlyt.

Január 7-én a Szakosztály ülésén a Lurdy Ház könyvesboltjában 45-en voltunk a szakmai napon, ahol *Optimista évkezdés gyermekeink érdekében* címmel Villányi Jutka beszélt eredményeinkről és tevékenységeink fontosságáról. Ezután World Cafe szervezésben beszélgettünk képességfejlesztési témákról. Hegedűsné Tóth Zsuzsanna (ELTE TOK) mutatott be sokféle játékot „*Mindenben zene – zenei nevelés kreatívan*” címmel. Halasi Ágnes Kecskemétről „*Az élmények, tapasztalatok fontossága, módszertani térkép készítése*” című előadásában bemutatta az eredményes módszereket. Tordáné Hajabács Ilona a Hani Alapítványtól kinti élményeiről számolt be „*Amire büszkék vagyunk – magyar óvodapedagógia Japánban*” című előadásában.

A Nemzetiségi Szakosztály ülésén 5 tagtársunk vett részt a január 24-i szakmai programon, ahol jó gyakorlatokról, a korai nyelvi nevelés fontosságáról, lehetőségeiről és a szlovák nyelvi fejlesztés módszereiről hangzottak el előadások.

A „*Demokratikus nevelés az óvodában*” kérdéskör területével több szinten is foglalkoztunk ebben az évben. Kosztel Krisztina alegységvezető szekció-előadását meghallgatva megszervezésre került a Fővárosi és Pest megyei alegységben is a téma feldolgozása június 9-én, valamint cikksorozatot indítottunk A *Kisgyermek* 2018 évi lapszámaiban e témában. Így akik nem tudtak részt venni a nyilvános programokon megismerkedhetnek az újságból a program elveivel, módszereivel, eredményességével.

Júniusi programunkon 48 kolléga részvételével a szakmai párbeszéd fontosságáról beszélgettünk Villányi Jutka vezetésével, valamint Székely Ilona beszélt részletesen a Mályva Program (Mályva – Integráló – Differenciáló nevelési rendszer) múltjáról és jelenéről (ami szintén megjelent A *Kisgyermek* újság 2018. 4. számában), valamint Ruis Zsuzsanna hívta fel a figyelmet az étkezésünk fontosságára „*Új irányok a gyermekétkeztetésben. Mit és mennyit esznek gyerekeink?*” című előadásában.

A szakmai párbeszéd érdekében Pápa Városi és községe (PaVOE) Kisgyermeknevelési Szakosztály alegysége szervezett programot június 15-én, ahol szó volt a kreativitásról, mint a tehetséggondozás eszközéről az óvodában, az óvoda-család kapcsolatáról, valamint a játék fontosságáról.

Október 13-án szintén Pápán, a helyi Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar munkatársai tartottak előadásokat, szekciókat. A plenáris ülésen *Humor a pedagógiában* címmel Varga László, *Az intézmények légköre és a felfedezés öröme* címmel Héjj Andreas tartott előadást (Pécsről). Mindkét programot Csákvári Judit alegységvezető szervezte. A résztvevők száma kb. 180 volt (több-ség nem MPT tag).

Csornán a szakmai nap keretében november 17-én a digitális társadalom jellemzőitől kezdve a képességfejlesztéseken át az átmenetek témakörében valósult meg igen gazdag párbeszéd a 40 éves pedagógusképzést is kiemelve. (két cikk is megjelent e programról A Kisgyermek számaiban). Szervezte: Világosné Rozsonits Erika alegységvezető. 120-an vettek részt a programon (többség nem MPT tag, hanem volt diák, aki ma pedagógus).

A szakmai párbeszéd szélesítése érdekében erősítettük a kapcsolatot az Apor Vilmos Katolikus Főiskolával szakmai konferenciájukon márciusban, ahol a mese szerepéről volt szó.

A Néphagyományörző Óvodák Egyesületével szoros a kapcsolatunk. Gombán májusban Faust Erika előadása a 20 éves minősített óvodai program életútjának sikerállomásait idézte fel.

A *III. Játsszunk Mindannyian!* országos játéknapon Csornán 900-an vettek részt. Karcagon 9 helyszínen 645-en játszottak együtt. Mindkét helyen a Kisgyermeknevelési Szakosztály régi, és többségében új tagjai aktív szerepet vállaltak a szervezésben. A kapcsolatépítések további szélesítés érdekében a Kaposvári Egyetemen csatlakoztunk a helyi konferencia programjához, és ezen a napon a Somogy Megyei Tagozat és a Kisgyermeknevelési Szakosztály somogyi alegység szerveződésekének előkészítésére is sor került Podráczky Judit és Nyitrai Ágnes támogatásával a Nemzetőr sori Óvoda vezetőjével, Hegedűs Katalinnal.

Ősszel a Tanulás ünnepe sorozat részeként fontos és aktuális téma került napirendre a Családpedagógiai Szakosztály kezdeményezésére, és ehhez is csatlakoztunk. „*A Nagyszülők szerepe a tanulási folyamatban*” címmel szervezett programon az előadók felvetették a témákat: Golyán Szilvia „*Nagyszülők és unokák – tanulni együtt – egymástól*”; Makai Éva „*Londoni történetek*”; Nagy Ildikó „*Külföldön tanuló unokák magyar oktatásának tapasztalatai*”. Aktív beszélgetés alakult ki a MAPE tagok (Magyarország Pedagógusok Egyesülete), Somlyó Magdolna vezetésével és a Kisgyermeknevelési Szakosztály megjelent tagjai között. Ezzel kapcsolatban is megjelent cikk: A Szocio-Andragógiai Műhely tagjaként Boga Bálint írta le tapasztalatait a *Kisgyermek* újságban.

Szakosztályunk figyeli a kisgyermekkorot érintő változásokat, és véleményezi a törvénytervezeteket:

- Augusztusban *Az Óvodai Alapprogram* módosításával kapcsolatban – több csatornán juttattuk el szakmai ajánlásainkat és véleményünket az illetékesekhez. Erős a szakmai kapcsolat a Pedagógus Kar óvodai témával foglalkozó tagjaival, az OH és POK illetékes óvodai munkatársaival, valamint a Családbarát KHT munkatársaival szakmai anyagok véleményezéséskor kiemelten.

- Szeptemberben a *Nemzeti Alapterv* tervezet véleményezése megtörtént. Célirányosan szervezett munkacsoportunk (44 résztvevővel) összeállította a Kisgyermeknevelési Szakosztály véleményét – Bakonyi Anna elnökségi tag kiválóan összeállított anyagának felhasználásával. Tagjaink közül páran eljöttek a Didaktikai Szakosztály által szervezett vitára, volt, aki írásban is küldött véleményt – a szerkesztett végleges változat megjelent az Új Pedagógiai Szemle őszi számában.
- Októberben az Óvodai eszközjegyzék módosításához ajánlattételre, véleményezésre volt szükség az EMMI részére – MAPE kapcsolat segítségével sikerült megkapni az anyagot, és 25 szakember véleménye alapján adtuk le módosítási ajánlásainkat, amit meg is köszönt írásban az illetékes tárca.

Tágabb körű tevékenységek, kapcsolatok:

- Világ-játéknaphoz csatlakozás a *III. Játsszunk Mindannyian!* országos játéknaphoz szervezése érdekében (szeptember harmadik hetében) – erős támogatás, sőt önálló szervezés is a bölcsődei és óvodai kollégák részéről. A Kiss Áron Magyar Játék Társasággal szoros együttműködés alakult ki.
- A 16. Staféta tábori programon (Sármellék) szakosztályunkból nyolcan vettek részt.
- Az MPT tulajdonában lévő *A Kisgyermek* szakmai lap támogatása kiemelt feladatunk folyamatosan (újságterjesztés, szakmai innováció segítése stb.). A szerkesztőbizottság újjászerveződött. Az újság (néha kis késéssel) folyamatosan megjelenik.

Eredményként könyvelhetjük el, hogy a helyi szerveződésű programok hatására ismertebbé vált a szakmai munkánk, és a fiatalabb generációból többen beléptek a tagságunkba. Bízunk abban, hogy az új alegységekben a munka tovább folytatódik, és az ország más területein is létrejönnek helyi kisgyermeknevelési alegységek.

Kiss Árpád Műhely

HUDRA ÁRPÁD

Az MPT Kiss Árpád Műhelye 2016 májusában jelentette meg az addigi munkáját összefoglaló *Abszolút pedagógusok* című, több nyilvános fórumon is bemutatott kötetet.

A műhely abszolút pedagógusokról szóló beszélgetéssorozata 2018-ban az informális megbeszéléseken megfogalmazódott előzetes tervek alapján folytatta munkáját.

RENDEZVÉNYEINK A KÖVETKEZŐK VOLTAK:

Nagy László és Domokos Lászlóné, mint abszolút pedagógusok. Bevezető: Áment Erzsébet, a reformpedagógia kutatója, az MTA Pedagógiai Tudományos Bizottságának tagja. (Január 19.)

Barcsay Jenő, az abszolút pedagógus. Bevezető: Beke László, Széchenyi-díjas művészettörténész, egyetemi tanár. (Április 23.)

Sík Sándor, az abszolút pedagógus. Bevezető: Kamarás István, olvasáskutató, vallásszociológus, szociográfus, író. (Október 8.)

Pólya György, mint abszolút pedagógus. Bevezető: Munkácsy Katalin, főiskolai docens, ELTE TTK, Matematikatanítási és Módszertani Központ. (November 27.)

A Kiss Árpád Műhely találkozóinak általában 6-10 résztvevője volt az elmúlt évben. Tekintettel arra, hogy a Kiss Árpád Műhely esetében valóban műhelymunkáról van szó, a jelenlévők létszáma megfelelt az elvárásoknak. Ugyanakkor a műhely kész a nagyobb szakmai nyilvánosság befogadására is. A résztvevők átlagéletkora a 2018. évi rendezvényeken 60 év felett volt. Az ezt megelőző években azonban több doktorandusz, fiatal oktató is bekapcsolódott a munkába, s ezt a jövőben is tovább szorgalmazzuk. Mint ahogy az egyes témák bevezetőit tartó meghívottak névsora is mutatja, a résztvevők többsége az oktatás és a tudomány legkülönbözőbb területein munkálkodó egyetemi, főiskolai, gimnáziumi oktató, tudományos kutató volt, így biztosítva a szinergiákat a dialógushoz. Külön kiemelendő, hogy az MPT más szakosztályainak képviselői, így Villányi Györgyné, a Kisgyermeknevelési Szakosztály és Révész György, a Mozgalompedagógiai Szakosztály vezetője is részt vett a műhely több összejövetelén.

Konduktív Pedagógiai Szakosztály

FEKETÉNÉ SZABÓ ÉVA

A konduktív pedagógiai szakosztály a Semmelweis Egyetem Pető András Karán, ill. a magyar és a nemzetközi hálózatban dolgozó konduktorok összefogását, szakmai és tudományos tevékenységük támogatását tűzte ki célul. Rendezvényeinket a Nemzetközi Pető Társasággal, a Magyar Konduktorok Egyesületével, a kar köznevelési intézményeiben alkalmazott konduktorokkal közösen egyeztet-

ve szervezzük. Célunk, hogy a világban történő konduktív eseményekről a nálunk végzett konduktorok értesüljenek, hogy a konduktív nevelés forrásképző intézménye, a Semmelweis Egyetem Pető András Karának stratégiai céljait, a konduktív nevelés elterjesztését és a konduktív nevelés minőségfejlesztését támogatassuk.

Saját szervezésű legfontosabb eseményeink 2018-ban is szorosan kapcsolódtak az egyetemi élethez. Közülük kiemelkedik a tudományos ülés-sorozat a *Családok éve* programsorozat tematikájához illeszkedve, Pető András születésének 125. évfordulójának méltó megünneplése konduktor-szakmai konferenciával egybekötve csakúgy, mint a Hári-évforduló lebonyolítása. Oktatóink részt vettek az V. Országos CP Kongresszuson és több más hazai és nemzetközi konferencián is.

Korai Iskolaelhagyás Megelőzéséért Szakosztály

KAJOS LÁSZLÓ

Szakosztályunk 2018. január 17-én alakult a Kispesten működő Tanext Akadémia Szakképző Iskola és Comenius Középiskola és Alapfokú Művészeti Iskola tevékenységét segítő pedagógus és más szakemberek részvételével. A szakosztály tevékenységének 2018. évi fókuszja az MPT szervezetén belüli kapcsolatépítés, szakmai együttműködések kialakítása volt. Ennek érdekében szakosztályunk tagjai aktívan vettek részt az MPT egyes szakmai rendezvényein, könyvbemutatókon, a *25 éves a szakképzési törvény* konferencián, Staféta Táborban, Gyermeklét 2018 Konferencián, valamint a vezető testületek (Vezetői Kollégium, Szakmai Kollégium) és a közgyűlés munkájában.

A szakosztály által fontosnak tartott korai iskolaelhagyás megelőzése kérdéskört dolgoztuk fel, ennek ürügyén bemutatva a Kispest József Attila utca 74. sz alatt működő iskoláinkat, a Comenius Iskolacentrumban 2018. február 22-én mini konferenciára hívva a társ szakosztályok képviselőit. Házigazdái voltunk *Knausz Imre Műveltség és demokrácia* című könyv bemutatójának. Szakosztályunk felkérésére diákjaink zenei produkcióval közreműködtek idős pedagógus kollégáink MPT által hagyományosan megtartott köszöntésén. Taglétszámunk az alapítás óta egy fővel bővült.

Kőbányai Senior Mentor Program

VARGÁNE FÓNAGY ERZSÉBET

A 2017/2018. tanévben, 8 iskolában Kada Mihály Általános Iskola, Harmat utcai Általános Iskola, Janikovszky Éva Általános Iskola Üllői úti tagintézménye, Fekete István, Széchenyi István, Keresztury Dezső, Szent László általános iskolák – 21 mentor 48 tanulóval (17 lány, 31 fiú) foglalkozott. A gyermekek többsége 2–3. osztályos volt, de volt a programban első és negyedik osztályos tanuló is. A mentorált gyerekekből 10 fő idegen ajkú (kínai, szír, vietnami anyanyelvű) tanuló volt. A velük való foglalkozás a magyar nyelv erőteljesen hiányos vagy teljesen hiányzó ismerete miatt külön kihívást jelent a mentorok számára.

Az idei tanévben is a Programban részt vevő tanulók között voltak olyan gyerekek, akikkel már korábban is foglalkozott ugyanaz a mentor. Az elért eredmények – elsősorban a továbbhaladás biztosítása – egyértelműen bizonyították a folyamatos munka hatékonyságát. A mentori beszámolókból rendszeresen megfogalmazódik, hogy az adott, megismert gyermekkel a következő tanévben is szívesen folytatják a munkát, hiszen ez a folyamatosság, a kialakult együttműködés pozitívan befolyásolja az elérhető kisebb-nagyobb sikereket.

A mentori foglalkozások a tanév indulását követően általában szeptember végén kezdődtek és a tanulók órarendi elfoglaltságának függvényében május utolsó, június első hetében fejeződtek be. A Program változatlan eleme, hogy a mentorok általában heti egy-két alkalommal, 30-45 perces időkeretben foglalkoztak egy-egy gyermekkel. Változatlanul beigazolódtott, hogy a gyermekek felkészültsége, képességei függvényében az egyénre szabott foglalkozásoknak van létjogosultsága.

A foglalkozások időbeli beosztását ebben a tanévben is jelentősen megnehezítette az egész napos tanítási rend. Ebből adódóan egyrészt nem mindig sikerült elkerülni azt a problémát, hogy a tanítási órával, a napközi tanulási időkeretével ne ütközzön a mentorálás ideje, másrészt, ha a mentor – az iskola határozott álláspontja miatt – csak 15 órától kezdheti meg a foglalkozást, akkor nyilván a 16 óráig tartó iskolai időben csak egy-egy tanulóval tud dolgozni, s ez természetesen csökkenti a mentori segítségbe bevonható tanulók számát. Változatlanul gondot okoz, amikor a játékidő, az udvaron való tartózkodás idejét csökkenti a mentor megjelenése. A gyerekek részéről olykor-olykor jelentkező jogos problémát azonban a mentorok találékonysága, empátiája, konfliktuskezelő képessége oldani tudja.

A tanítás-tanulás időkeretének átrendeződéséből adódóan módosult/módosul a foglalkozások tartalma is. Szinte egyértelmű igényként fogalmazódik meg a tanítók részéről, hogy a foglalkozásokon történjen meg a házi feladatok elké-

szítése („akkor legalább megvan” – mondják!), de segítséget kérnek és várnak az osztálytermi tanulás közvetlen segítségével, a markánsan jelentkező tantárgyi hiányosságok, lemaradások (matematika, nyelvtan, helyesírás, környezetismeret) pótlásában. A mentorok többéves tapasztalatának, módszerbeli ötletességének köszönhető, hogy a fenti iskolai/tanítói igényre való odafigyelés és annak megvalósítása mellett is szem előtt tartják a Program alapvető és meghatározó céljait: az olvasás megszerettetését, az olvasási készség, a szövegértés fejlesztését.

Az elkötelezett segíteni akarás és a többéves mentori gyakorlat széles körű tapasztalatainak mozgósítása következtében – ahogy a beszámolókból is kiolvasható – a mentorok be tudják úgy osztani a rendelkezésre álló időkeretet, hogy az adott gyerek képességeinek figyelembevételével a fejlődéséhez szükséges teendők, feladatok hangsúlyozottan helyet kapjanak.

A beszámolókat tanúsága szerint nincs alapvető változás a Programban résztvevő tanulók hiányosságait, lemaradását tekintve. Változatlanul gondot okoz a szorzás, osztás, helyesírás, nyelvtani és környezetismereti fogalmak elsajátítása, a készségszintű olvasás, szövegértés, szövegalkotás, a verbális kifejezés képességének a szintje. Ezek a hiányosságok elsősorban a tanórai gyakorlás lehetőségének elmaradásából adódnak. Olvasás terén még a 2. osztályosoknál is gyakori, sőt nem egy esetben jellemző a betűtévesztés, az összeolvasás nehézségei, az olvasott szöveg értelmezése. A szövegértés nehézsége továbbgyűrűzik a matematikában a szöveges feladatok megértése, megoldása során, de alapvetően a gyakorlás hiánya (és ez otthon sem kerül pótlásra!) magyarázza a szorzótábla elsajátításának nehézségét (ez utóbbi a gyerekek legalább 90 %-ánál jelent gondot!). A felvetett problémákat mélyíti, hogy ezeknél a tanulóknál az otthoni gyakorlás, hiánypótlás vagy akár a házi feladat ellenőrzése is teljesen elmarad. Éppen ezért rendkívül fontos a szuggesztív, következetes mentori magatartás. A cél – és sokszor ezt a legnehezebb teljesíteni – a motiváció felkeltése és ébrentartása. Ha sikerül elérni egy-egy gyereknél, hogy a feladat (netán maga a tanulás) felkeltse az érdeklődésüket, akkor a sikeres feladatvégzés, a dicséret után olyan pozitív élmények birtokába kerülhetnek, amikre a továbbiakban is lehet építeni.

A hatékony fejlesztő munka alapvető feltétele a stabilan kialakított és megtartott feltétel nélküli bizalommal teli gyermek-mentor viszony. Az elmúlt tanévek alapján évről-évre elmondható, hogy a gyerekek szeretik a foglalkozásokat (persze néha adódik egy-két kivétel is), szívesen vannak együtt a mentorral, sok esetben „megnyílnak”, az otthoni problémákat is megosztják a mentorral, s ezek az őszinte, a mentor szeretetét, odafigyelését kifejező beszélgetések segítik a gyermekek érzelmi stabilitását, pozitív irányú személyiségfejlődését.

A Programban résztvevő gyerekek egy részénél azonban nemcsak az otthonról hozott problémák jelentkeznek „lelki teherként”, de sajnos nem egyszer

tapasztalnak a mentorok olyan visszás helyzeteket, ahol a pedagógus-diák viszonyból adódnak negatívumok. Jó néhány esetben találkoznak a mentorok türelmetlen, mértéket vesztett, agresszív pedagógussal (kiabálás, a gyerek lekezelése, verbális agresszió, megszegényítés, stb.), ami sokszor megnehezíti a tanulás vagy a tanulási helyzet pozitív tartalmú elfogadtatását a gyermekkel.

A mentorok sok türelemmel, érzelmi odafordulással végzett munkája, a sokszínűen megválasztott módszerek és feladatok következetes gyakorlása révén – a gyerekek többségénél – sikerült, ha nem is teljesen maradéktalanul, a hiányzó ismeretek pótlása, az elvárt eredmények megközelítése, szerencsés esetben még teljesítése is. Nagyon fontos szerepe van a mentorok által következetesen alkalmazott, az adott gyermek személyiségéhez igazodó, képességeit figyelembe vevő játékos módszerek felvonultatásának és nem utolsósorban az állandó pozitív visszajelzésnek is: megerősítés, dicséret, a legkisebb eredményt is elismerő odafordulás, apró, motiváló jutalmak.

A többéves mentori munka eredményességét (nem utolsó sorban szükségességét is!) bizonyítja az is, hogy a Programban résztvevő iskolák vezetése és tanterülete – az esetleges zökkenők, egyeztetési gondok, az általános problémaként jelenlévő terem –, illetve helyhiány ellenére is – elfogadja és igényli a mentorok jelenlétét, segítségét. A mentorok mostanra az iskolai élet el- és befogadott részévé váltak, s a pedagógusokkal való folyamatos együttműködés mentén igyekeznek a lehető legtöbbet nyújtani és elérni minden rájuk bízott gyermek fejlesztésében.

A 2017/2018. tanévben 3 új kolléga kapcsolódott be a mentori munkába. Nagy ambícióval, a gyerekek és a segíteni akarás melletti elkötelezettséggel végezték a munkájukat és illeszkedtek be, tevékenységükkel erősítve a mentori közösséget.

Az eddig bevált és hasznosnak bizonyult gyakorlatnak megfelelően az elmúlt tanévben is havonta sor került a szakmai-elméleti előadásokat és a gyakorlati tapasztalatokat felvonultató konzultációkra. Ez utóbbiak célja változatlanul a mentorok fejlesztése annak érdekében, hogy elméleti és módszerbeli felkészültségük megalapozottabb és biztos legyen. Ezek az alkalmak lehetővé teszik a mentori munka során felmerülő problémák, pozitív és negatív tapasztalatok közös elemzését, értékelését, a megoldások közös keresését és az átadható, jó tapasztalatok megismerését. Az egymástól kapott jó példák gazdagítják a saját eszköztárat és megkönnyítik a foglalkozásokra való felkészülést is. Mind elméleti, mind módszertani téren nagyon sok segítséget, alkalmazható tudást kapnak a mentorok Saly Gábornétól, aki változatlanul, nagyon hatékonyan „fejleszti a fejlesztőket”.

A tapasztalatszerzés lehetősége ebben a tanévben új színnel is gazdagodott: két matematika-bemutató órán, illetve az azt követő megbeszélésen vehettek részt a kollégák a Kada Általános Iskolában, s így közvetlen betekintést nyerhet-

tek az osztálytermi munkában megjelenő módszertani lehetőségekbe, a tanítói gyakorlatba. Ezt a lehetőséget a következő tanévben is szeretnénk kihasználni, az iskola biztosított bennünket a fogadókészségükről.

A konzultációs programok megvalósításában nagy segítséget jelentett és jelent, hogy a Szent László Általános Iskola könyvtárát, az iskola igazgatójának támogatásával havonta igénybe vehetjük. Ezúttal és itt is szeretnénk köszönet mondani érte!

A Senior Mentor Program jó hírének, pozitív környezeti visszhangjának köszönhetően 2018 szeptemberétől 3 új mentor kapcsolódik be a munkába.

Az elmúlt tanévben életre hívott hagyomány folytatásaként a kerületi Önkormányzat és a Tankerületi Központ egyetértésével és támogatásával két kollégánknak – dr. Nagy Vilma és Ráckevei Ágnes – elismerő oklevéllel tudtuk megköszönni a munkáját.

Közösségpedagógia Szakosztály

FÁBRY BÉLA

A 2018. évi küldöttgyűlésre készülve a Makarenko Munkabizottság vezetője, Tölgyesi József, figyelemmel a Gáspár László Év tapasztalataira is, felvetette, hogy a továbbiakban a Társaság szervezeti keretein belül a közösségpedagógia jeles képviselőinek munkásságával foglalkozunk. Az ott megjelentek a felvetést pozitívan fogadták, és úgy döntöttek, hogy a továbbiakban, a Makarenko Munkabizottság jogfolytonos szervezeti egységéként Közösségpedagógia Szakosztály néven folytassuk munkánkat.

Az őszi társasági munka szezonjában elsőként Loránd Ferenc munkásságával foglalkoztunk. Hortobágyi Katalin sajtó alá rendezte Loránd Ferenc munkásságának bibliográfiáját, s könyv formátumban gondoskodott annak kiadásáról. E kötet volt az apropója, hogy a Zöld Vadonban – az ELTE PPK könyvtárában – beszélgessünk Loránd Ferenc munkásságáról, különös tekintettel azon publikációkról, amik az ő munkásságának kibontakozásában kulcsfontossággal bírtak, megvilágították azt, mi is a lorándi életmű fundamentuma.

A szakosztály az őszi során egy beszélgetéssorozat szervezésébe kezdett. A keresztény kultúra és a közösségpedagógiai kapcsolatát állítottuk e sorozat középpontjába. Elsőként e sorozatban Sztéhlo Gábor munkásságát dolgoztuk fel a Gaudiopolis-polgárok visszaemlékezései alapján. Ismételten a Zöld Vadonban, az egykori neveltek képviselőjében Füzéki Bálint és a szakértő Sztéhlo-kutató,

Merényi Zsuzsa idézték fel a gyermekmentő evangélikus lelkész erőfeszítéseit, küzdelmeit, pedagógiai tevékenységének eredményeit.

A Szakosztály következő programja Mustó Péter jezsuita atya latin-amerikai közösségedagógiai vonatkozásban is kiemelkedő tevékenysége. E programra terv szerint február végén kerül sor.

Mozgalompedagógia (MOPED) Szakosztály

RÉVÉSZ GYÖRGY

Az elmúlt év egyik kiemelt projektje volt a május 30-án – számos szervezettel együttműködve – a Wesley János Lelkészképző Főiskolán *Holnapra távol...* címmel megrendezett táborozáspedagógiai konferencia előkészítése, lebonyolítása, valamint a konferencia anyagát (is) összegző *A komfortzónán is túl...* című kötet megjelentetése. Szakosztályunk tagjai a teljes folyamatban aktívan részt vettek.

A csillebérci Úttörő Köztársaság megnyitásának 70. évfordulója alkalmából – a Magyar Úttörők Szövetségével és a Múltunk Öröksége Alapítvánnyal közösen – találkozót szerveztünk. A november 20-ai rendezvényen dokumentumfilmek illusztrálták a „hőskort”, Rácz Péter, az Úttörőszövetség ügyvezető elnöke tartott tájékoztatót a jelenről és a jövőre vonatkozó tervekről, és ez alkalommal került sor dr. Tóth József tagtársunk *Csillebérc 1948-2018* című kötetének bemutatására, amely a Mozgalompedagógiai füzetek sorozat 12. köteteként jelent meg.

Az MPT Gyermekérdekek Szakosztály – Korczak Munkabizottságával és a Moholy-Nagy Művészeti Egyetemen együttműködve részt vettünk a *Janusz Korczak Jozki, Jaski i Franki* című művének magyar nyelvű kiadását célzó projektben.

Továbbra is súlyos – immár a szakosztály létét fenyegető – gond a taglétszám csökkenése, az előregedés, ill. az új tagok bevonására irányuló kísérletek kudarca. A taglétszám csökkenésének természetes következménye a még aktív tagok terhelésének jelentős növekedése.

Alkalm hiányában 2018-ban sem sikerült átadni a 2017-ben odaítélt Vasvári Diplomát. Részben e miatt, részben azért, mert szakosztályi ülés hiányában ilyen értelmű döntés nem is születhetett, 2018-ban nem is döntöttünk új Vasvári Diploma adományozásáról. A Bors néni Emléklap továbbra is vállalhatóan jó kezdeményezés, azonban részben a már említett okok miatt, részben a javaslattevő szervezetek számának csökkenése miatt 2018-ban nem sikerült Emléklapot átadni.

2019-ben szakosztályi ülésen kívánjuk megvizsgálni, van-e létjogosultsága a szakosztály további önálló működésének. A megszűnés és a további működés mellett meg kell vizsgálni az 2018-ban alakult Közössépedagógiai Szakosztálylyal, esetleg a Szabadidő-pedagógiai Szakosztállyal való egyesülés lehetőségét is.

Nemzetiségi Nevelési Szakosztály

HARMAT MÁRIA

A 2018-as évben megrendezett események alkalmával lehetőségünk volt a nemzetiségi oktatásban és nevelésben dolgozó szakemberekkel és szervezetekkel megismerkedni, és bővíteni az MPT támogatói körét. Megismerhettünk intézményi jó gyakorlatokat az ország több pontjáról, nemzetiségi oktatási-nevelési stratégiákat, és lehetőség nyílt az intézményháló és kapcsolati rendszer bővítésére is. A programok megvalósításához több külső támogatótól kaptunk segítséget: ingyenes volt több rendezvényünk helyszínének a biztosítása, a nem fővárosi tagok utazását némely esetben segítette a résztvevők munkáltatója gépkocsik biztosításával.

RENDEZVÉNYEK

Január 24.: *Jó gyakorlatok bemutatása a nemzetiségi intézményekben.* Helyszín: Szlovák Tanítási Nyelvű Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium, Budapest.

ELŐADÁSOK:

- *Jó gyakorlat bemutatása – roma/cigány nemzetiségi oktatás A Tan Kapuja Buddhista Gimnáziumban,* előadók: Harmat Mária, Baloghné Gyurgyovics Renáta;
- *Korai nyelvoktatás – Szabó Magda Magyar-Angol Kéttannyelvű Általános Iskola,* előadó: Erdősné Bach Zsuzsanna intézményvezető
- *Élő kapcsolat a nemzetiségi iskola és az egyesület között,* előadó: Peltzer-Dubovszky Lívია, német-történelem szakos tanár
- *A szlovák nyelvi fejlesztés módszerei a Szlovák Tanítási Nyelvű Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium óvodájában.* előadó: Litauskyné Héjjas Erzsébet, óvodapedagógus szaktanácsadó

Április 16-17.: Szakmai napok a Szlovák Tanítási Nyelvű Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium óvodájában – *Anyanyelvi kompetenciák fejlesztése az óvodában* címmel. Szervező: Szabóné Dr. Marlok Júlia.

PROGRAMOK:

Kereszturszkiné Kovács Katalin: Spósoy pouzivanja slovenskej reci, előadás – konzultáció

Putyera Enikő: mese-vers bemutató foglalkozás

Borisszová Ildikó: környezeti nevelés – bemutató foglalkozás

Szrnka Ildikó: ének-tánc bemutató foglalkozás

Szakmai konzultáció

Május 18. *Intézményháló kiépítése a nemzetiségi nevelési-oktatási intézmények közt; A nemzetiségi nevelési-oktatási intézményeket érintő törvényi változások.*

Helyszín: A Tan Kapuja Buddhista Egyház.

ELŐADÁSOK:

- A Tejút program bemutatása – A Tejút Buddhista Pedagógiai Központ 20 éve. Előadó: Csörgő Zoltán, A Tan Kapuja Buddhista Egyház Köznevelési Bizottságának tagja és a Tejút Buddhista Pedagógiai Központ vezetője
- Második esély gimnáziumi programok bemutatása – előadó: Sinkovics Ádám
- *Oktatás és inklúzió* – előadó: Csovcics Erika, Pecszi Bártfa utcai Általános Iskola Vadgesztenye Általános Iskolája
- Dankó Pista Egységes Óvoda-Bölcsőde, Általános Iskola, Szakképző Iskola, Gimnázium, Kollégium és AMI, Biri – Jó gyakorlatok bemutatása

Neveléelméleti Szakosztály

PERJÉS ISTVÁN

A 2018-as évben elsősorban a szakosztályi munka fókuszainak kijelölésére, valamint szakmai tevékenységeinek hosszú távú megtervezésére koncentrálnunk. Ennek jegyében három olyan fókuszot jelöltünk ki, melyek egyrészt a tudomány, másrészt a szakmai reflexiók, harmadrészt pedig az intézményi közélet területeihez kapcsolódnak. A program három fő elemeként a neveléelméleti kutatásokat, a nevelési praxis szakmai megközelítéseit, valamint a nevelés életvilágát, az intézményi környezetében élők tevékenységeit állítjuk középpontba. A nevelés tudományos problematikáit társadalompedagógiai kontextusba helyezve a tudományos megközelítés centrumába a társadalmi értékvilág és az ebből következő nevelési gyakorlat vizsgálata került. Tekintettel arra, hogy a magyar társadalom történeti-kulturális érték- és nézetrendszere nemzetközi összehasonlításban (World Values Survey) a nyugati kultúrájú országok viszonylatában az ortodox kultúrákhoz közelít, a típusos magyar érték- és nézetrendszer pedig a szekularizált és zárt társadalmi mintázatot követi, a hazai pedagógiai kultúrát is a nor-

makövetés, a politikai és a természetes keretezésű formális és hagyományokba rendeződött felfogás jellemzi.

A nevelési praxis megközelítéseivel foglalkozó szakmai vitasorozat tervezése során arra a gyakorlati problematikára fókuszáltunk, amely a zártság vs. nyitottság, a reprodukтивitás vs. produktivitás, illetve a centralizáció vs. decentralizáció antinómiáiban ragadható meg.

A programsorozat első szakmai műhelyére 2019-ben kerül sor. A nevelés életvilágát, az intézményi környezetében élők tevékenységeit középpontba állító rendezvények célja annak bemutatása, hogy az előzőekben felvázolt problematikákra miképpen reflektál a mindennapi pedagógiai gyakorlat, milyen nevelési alternatívákban, cselekvésekben és rituálékban reprezentálódnak a nevelési praxis jó gyakorlatai, hagyományai, illetve innovációi.

Nevelésléktan Szakosztály

DEMETER KATALIN

A szakosztály legfontosabb célkitűzése megalakulása óta a nevelésléktani megközelítés, szemlélet alakítása, elfogadtatása a nevelési gyakorlat számára.

E cél érdekében új kommunikációs fórumot terveztünk tanítóknak olyan témákból, amelyek általában érdeklődésre tartanak számot. Ezeket meghirdettük a pedagógiai sajtóban, és feltettük a netre. Sajnos kétszeri próbálkozásunk teljes érdektelenségbe fulladt.

A másik tevékenységünk a fenti cél érdekében cikksorozat megjelentése a *Tanító* c. folyóiratban Pszichológia a tanítási órán sorozat címmel. Harmadik éve a folyóirat minden számában megjelenik a sorozat egy-egy cikke, 2018-ban a 14–23. cikk jelent meg.

Ebben az évben az alábbi írásokat tettük közzé:

- 2018/1. számban: *A tanulási hiba értéke*
- 2018/2. számban: *Az olvasás: készség vagy képesség?*
- 2018/3. számban: *A projekcióról.*
- 2018/4. számban: *Kérdés, feladat, probléma és tervezésük.*
- 2018/5. számban: *Melyiket válasszam?*
- 2018/6. számban: *Érzelmek és tanulás.*
- 2018/7. számban: *Az emberismeretről.*
- 2018/8. számban: *Létszám és hatékonyság.*
- 2018/9. számban: *A tanulók kérdései.*
- 2018/10. számban: *A tanulási nehézségek egyik forrása.*

Neveléstörténeti Szakosztály

ENDRÓDY-NAGY ORSOLYA

A június 11-i szakosztályi ülésén, mely egy budapesti könyvesbolt közösségi terében zajlott, a jelenlévők saját kutatási érdeklődésük mellett elemezték a neveléstörténet diszciplína jelenlegi helyzetét az ország pedagógusképző intézményeiben. A jelenlévők valamennyi érintett kart, egyetemet képviselték, szerteágazó kutatási érdeklődésük nyomán elhatározták, hogy a 2019-es évben konferenciát szerveznek a diszciplína helyzetéről, jövőképéről, lehetőségeiről.

Szakosztályunk tagjai szekció-előadásokkal, szekcióvezetéssel és szimpóziumokkal is képviselték magukat az Országos Neveléstudományi Konferencián, valamint az MTA Kutatásmódszertani Albizottságának alakuló ülésén.

A 2018-as év második félévében szakosztályunk szoros együttműködést alakított ki a Kisgyermeknevelési, valamint az Interkulturális Nevelés Szakosztályal. Ez utóbbival egy Erasmus KA2 nemzetközi (dán-olasz-ír-magyar) projekt előkészítésén dolgozunk.

Nagy örömünkre szolgál, hogy mind a hallgatói, mind az aktív kutató-oktató, mind a nyugdíjas kollégák közül újabb tagok jelezték csatlakozási szándékukat és aktívan be is kapcsolódtak a szakosztály életébe. Tagjaink 2018-as megjelent köteteit következő, tavaszi ülésünkön tervezzük megismerni, ezáltal biztosítva az izgalmas szakmai lehetőséget a párbeszédre a különböző területeken és képzőkben tevékenykedő kollégák véleménycseréjére.

Összehasonlító Pedagógia Szakosztály

TÓTH PÉTER

2018-ban szakosztályunk tagjainak tevékenysége elsősorban a kutatásra és a konferencia-részvételre koncentrált. Szakosztályi előadásokat 2018-ban nem tartottunk.

Emellett 4 határon túli egyetem (Selye János Egyetem, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Partiumi Keresztény Egyetem, Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar) bevonásával összehasonlító pedagógiai kutatást végeztünk. Ennek eredményeiről is 2019-ben kívánunk beszámolni. A szakosztály jó kapcsolatokat ápol a Magyar Tudományos Akadémia Pedagógiai Bizottságának Tanárképzési Albizottságával és Informatikai Albizottságával. Nemzetközi kapcsolataink sorából kiemelkedik a World Council of Compara-

tive Education Societies (WCCES) szervezetével való kapcsolattartás. Ide most beszámolót is küldtünk. Prof. Dr. Kozma Tamás képviseli szakosztályunkat a nemzetközi szervezetben.

Pályaorientációs Szakosztály

JUHÁSZ ÁGNES, BORBÉLY-PECZE TIBOR BORS

Szakosztályunk mozgalmas évet zárt. Szakmai rendezvényeink mellett aktívan részt vettünk a Pedagógiai Társaság tevékenységében, a *Szakképzési Héten* és a *Tanulás Ünnepe*n, véleményeztük a NAT-ot és felvettük a kapcsolatot a köznevelés és szakképzés háttérintézményeivel is. Rendezvényeink összefoglalói és képei mellett az előadások prezentációi, hanganyaga, valamint állásfoglalásaink is elérhetők a társaság honlapjának szakosztályi oldalán.

Szakmai rendezvények

Négy nagyszerű szakmai rendezvényünk volt, ezek egy részét társ-szervezetekkel együtt szerveztük. Minden rendezvényünket meghirdettük az MPT honlapján, és ugyanott be is számoltunk róla. A beszámolók megjelentek a Munkaügyi Szemlében, ill. az *Opus et Educatio*-ban. A rendezvényekre általában a tankerületeknek és a szakképzési centrumok is küldtünk meghívót.

A Szent István Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar Társadalomtudományi és Tanárképző Intézete volt a főszervezője az április 6-i gödöllői „18 éves a Gödöllői Pályaorientációs Iskola” című országos szakmai konferenciának, amelyen társ-szervezőként szerepeltünk. Az esemény plenáris üléssel kezdődött, majd munkacsoportokban tekintették át a pályaorientáció gyakorlatát az általános iskolákban, a szak/gimnáziumokban és az iskolai oktatáson kívül.

Május 22-én került sor a Magyar Pedagógiai Társaság Szakképzési Kollégiuma és a BME Tanárképző Központ által szervezett „25 éves a szakképzési törvény – Korszaks változások – új irányok” c. konferenciára, amelynek *Szakképzés és életpálya szekcióját* szakosztályunk rendezte. A szekcióban Borbély-Pecze Tibor Bors, Fehérvári Anikó, Mártonfi György előadásait követően kerekasztal-beszélgetésen tekintettük át a jelenleg folyó pályaorientációs projekteket, Útóné dr. Visi Judit (Oktatási Hivatal, EFOP-3.2.13-17), Danyi Vilmos (NSZFH GI-NOP-6.2.4-VEKOP/16) és Fűrész István (Székesfehérvári önkormányzat pályaorientációs programja) részvételével. A szekció tapasztalatairól cikkben számoltunk be az *Opus et Educatio* tematikus számában.

Immár hagyománynak tekinthető a Heves megyei Pedagógiai Szakszolgálattal és az Eszterházy Károly Egyetem Pályatervezési Irodájával közös rendezvényünk. A szeptember 6-án az Eszterházy Egyetem csodálatos dísztermében tartott „*A pályaválasztási tanácsadás jelene, jövője és fejlesztési lehetőségei*” című egész napos rendezvényen – amelynek szervezői között idén az Oktatási Hivatal is szerepelt – csaknem százan vettek részt. A szakmai rendezvény legfőbb célja az volt, hogy bemutatkozzanak az aktuálisan futó országos, tankerületi és egyetemi pályaaorientációs fejlesztési projektek. A rendezvényre a szakszolgálat EFOP 3.2.5-17-2017-00043 azonosító számú „*Az Egri Tankerületi Központ MTMI készségeinek és kompetenciáinak fejlesztése, pályaaorientáció megvalósulása mellett*” elnevezésű projektje keretében került sor. Előadók, műhelyvezetők voltak: Szilágyi Klára, Ütőné Dr. Visi Judit, Tajtiné Lesó Györgyi, Fazakas Ida, Lachata István, Kenderfi Miklós és Ivándy Tímea.

Második alkalommal szerveztünk közös szakmai műhelyt a Magyar Közgazdasági Társaság munkaügyi szakosztályával, amelyre ezúttal az MKT tanácstermében került sor, az Eiffel Palace Irodaházban, november 8-án. A „*Munkaerőpiac által elvárt készségek*” c. rendezvény címadó előadását Fazekas Károly, a Magyar Tudományos Akadémia Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont főigazgatója, az MKT elnökségi tagja tartotta. Ezt követően szakosztályunk titkára, Juhász Ágnes adott áttekintést *A megváltozott készségigény és az új technikai lehetőségek hatása az életút-támogató pályaaorientációra és a felnőttképzésre* címmel. Az előadásokat követő beszélgetést Sum István moderálta. A rendezvényre akkora volt az előzetes érdeklődés, hogy a regisztrációt két napon belül le kellett zárni. Szerencsére az elkészült videók teljes értékűen pótolhatják a részvételt.

Szakpolitikai tevékenység

Szakosztályunk pályaaorientációs szempontból véleményezte a Nemzeti Alaptanterv augusztus végén nyilvánosságra került tervezetét. Véleményünket elküldtük a vitában megjelölt címekre, felajánlva az együttműködést a tervezet véglegesítésénél, ill. a további munkákban. Véleményünkre választ kaptunk az EMMI-től, azonban javaslatainkról vagy azt írták, hogy nem jelentenek újat a tervezethez képest, vagy nem fogadták el azokat. Felajánlásunk ellenére nem kerestek meg minket a további együttműködés érdekében.

Részt vettünk az MPT NAT-tal kapcsolatos véleményének kialakításában is. Felvettük a kapcsolatot az OH-val és az NSZFH-val. Az OH munkamegbeszélésre hívott, amelyen az OH részéről Ütőné dr. Visi Judit szakmai vezető, az EFOP-3.2.13-17 projekt szakmai vezetője vett részt. Egyelőre a megbeszéléseket nem követte szakpolitikai jellegű együttműködés, de az OH és az NSZFH

illetékesei előadóként és hallgatóként rendszeresen részt vettek rendezvényeinken. Örömmel fogadták kezdeményezésünket egy pályaaorientációs szakpolitikai műhelyre.

Szakosztályunk részt vett a szakképzési törvény 25 éves évfordulójára szervezett konferencia előkészítő bizottságának munkájában, illetve az MPT NAT-tal kapcsolatos véleményének kialakításában. Tagságunkat tájékoztattuk az MPT és a szakosztályok számunkra érdekes rendezvényeiről.

Javaslatunkra szakosztályunk elnökét, Borbély-Pecze Tibor Borsot megválasztották a Magyar Pedagógiai Társaság alelnökének, Szilágyi Klára tagtársunkat a Szakmai Kollégium választott tagjának.

Szakosztályunk tagjait és az érdeklődőket tájékoztattuk a pályaaorientációval kapcsolatos fontos eseményekről, pályázatokról. Diplomamunkaként elkészült egy, a pályaaorientációs fogalmakkal foglalkozó anyag, amelyre megalakulásunk óta vártunk. Ez kiindulópontja lehet egy, a szakosztály által hitelesített és megvitatott pályaaorientációs fogalomtárnak.

Nemzetközi téren a szakosztály elnöke továbbra is részt vett mind a Szakképzési és Iskolai Tanácsadók Világszövetségének (IAEVG) elnökségi munkálatainak, mind pedig a Karrier Tanácsadás és Közpolitika Központ (ICDPP) tevékenységeiben. Mindkét tevékenység ellátása önkéntes, amelyhez semmilyen anyagi támogatást nem kapunk.

Az EPALE pályaaorientációs közösségében tudósítottunk szakosztályunk rendezvényeiről. A tagjainkkal és a közvéleménnyel való kapcsolattartásra a Társaság honlapjának szakosztályi aloldalát használtuk. Megtettük a szükséges előkészületeket annak érdekében, hogy a birtokunkban lévő llg.hu domén név alatt egy, a folyamatos aktualizálást lehetővé tevő wordpress alapon működő önálló oldalt működtessünk.

Szakosztályunk szoros kapcsolatban áll az *online Munkaügyi Szemlével*. Elnökünk, Borbély-Pecze Tibor Bors a lap társszerkesztője, cikkekkel látjuk el a lap pályaaorientációs rovatát.

Prevenációs/Megelőzési Szakosztály

CZAKÓ KÁLMÁN

A 2018. évi tevékenység (műhelymunkák, tanulmányok) hű tükre *Neveléstudományi megelőzés* címmel megjelent kézikönyv-sorozatunk harmadik darabja.

A kötet 2018 augusztusában jelent meg az Örökségünk Könyvkiadónál. A pedagógiai megelőzés megelőzés helyett használt cím azt fejezi ki, hogy a ne-

veléstudományi fejezetek közé tartozik a felnőttkorúak, idősök életszakaszaira vonatkozó tudás leírása is. A 22 egységet tartalmazó kiadvány a Megelőzési Szakosztály keretén belül szerkesztett, prevencióról írt korábbi kiadványok tartalmával szerves egységet alkot.

A kiadvány 'régit és újat' hoz elő. A megelőzés tudománya a történeti tudás jelen időszakában összegezhető elvek, szabályozás és eljárások számba vételét is tartalmazza. Ismert az a tény, hogy a neveléstudomány egyik ágát a neveléstörténet képezi. Minthogy tudásunk része az is, amit korábbi évszázadok eredményeként tartunk számon a megelőzés terén, jogosultsága van a 'megelőzés történetéről' is kifejtendő diszciplínaként beszélni. A tudománytörténet részeként azonban nem csupán az elmúltak listázásáról van szó, mert bármely korban újabb és újabb tudásösszegződés alakul ki, újabb és újabb szempontok kerülnek előtérbe, és vele egyidőben nyer érvényességet az is, ami talán már régóta visszaszorult vagy elfeledett volt. Minthogy a megelőzés érvényes praxisa minden korban a különböző tudományterületek eredményeinek folyamatos felülvizsgálata után alakul ki, gyakorlati tudásunk hasznosítja a korábbi tapasztalatokat és előrelátásunk alapján keressük a legmegfelelőbb utat céljaink eléréséhez. A célok kijelölése egyre több területen lehetséges, ahol emberek emberekkel találkoznak, a személyek hatnak egymásra. Klasszikus élethelyzetet jelent a mester és tanítvány egymás mellett állása. A neveléstudomány megjelölése is ebből az élethelyzetből eredeztethető. A szülők-gyermekek, betegek-orvosok stb. esetében sok hasonló mondanivalónk van.

Am mindezek mellett a tapasztalatok, az előrelátás, a belátás minden megtervezhető emberi tevékenység kiindulópontja, és ebből következően minden praxisra, minden egymásra vonatkoztatható eseményre kihat. A neveléstudományi megelőzés tehát nem az iskolai nevelés által kisajátítható tudásterületek egyike, hanem az emberi tevékenység minden megjelenési területének közös tartalma.

A harmadik kötet folytatja a preventív toposzok korábban megkezdett sorának megjelenítését. A témák között itt mutatkozik be a 'felületsértések' művészi megfogalmazása, a 'babagenetika mozgalom' tanácsadással kapcsolt gyakorlata, a 'perinatális időszak' több része, a 'személyiségfejlesztés' néhány vonatkozása, a 'preventív szexuális nevelés' leírása, a 'szexuális orientáció' színes világának felvillantása, a 'tanulási zavarok' személyes fejlődésre való hatásának leírása, a 'tánc nevelő szerepének' bemutatása, 'az antibiotikumok' helyes használatára figyelmeztető gondolatok összegzése, a 'tárgykultúra' körvonalazása, 'az élményterápiák és a jóga relaxációval való kapcsolatának' bemutatása, 'agyféltekés rajzolás' egyéni tapasztalatának publikálása, 'aktív polgári közösségek szerepének' megjelenítése, a 'digitális nomád' életstílusra vonatkozó reflexiók összesítése, a 'környezeti és honismereti nevelés arborétumokban megvalósítható' mintájának

bemutatása, 'az iskolai kötöttségek és lehetőségek' körvonalazása, a 'Ruda-Szucha-Bán völgyében megvalósított program' ismertetése, 'egy toposz leírásának' terve, 'normák alkalmazására vonatkozó' szociológiai kategóriák összeállítása, valamint a cikkek egységes keretének vázolása ebben a kötetben került bemutatásra. A könyvet dr. Czako Kálmán habilitált egyetemi docens, a Megelőzési Szakosztály szakmai vezetője szerkesztette a megtartott előadások alapján.

Szabadidő-pedagógia Szakosztály

NAGY ÁDÁM

A szakosztály érdeklődésének középpontjában a családon és iskolán túli, ún. harmadlagos szocializációs közeg áll, ezt elsősorban a felnőttkort még el nem ért korosztályok kapcsán vizsgálja. A szakosztály segítséget kíván adni tagjai kutatásaihoz és fejlesztéseihez, megosztva egymással publikus eredményeiket, támogatva egymás szakmai publikációit, segítve szakmai problémahelyzeteik megoldását.

Az együttműködés nyitott az intézményi együttműködők felé is – legyen az elméletalkotó, alkalmazott kutató, adatbányász, desk researcher, elemző, vagy fejlesztőközpont stb. –, hogy a különböző műhelyekben felhalmozódott tudás szinergiája okán hasznos befolyást gyakoroljon országos folyamatokra és erősítse a paradigma szakpolitikai nyilvánosságát. A Szakosztály nyitott az egyetemi hallgatók irányában és érdekelt abban, hogy a kutatások eredményei minél szélesebb nyilvánosság számára elérhetőek legyenek.

Rendezvényeink

Társ-szervezői voltunk a május 30-i *Holnapra távol – táborozásszakmai konferenciának*. A konferencia a táborozás világát járta körül, mint azon területek egyikét, amelyek jellegzetesen megkülönböztetik a szociálpedagógia szociális munkabeli és neveléstudományi felfogását, jelezve, hogy a táborozás lehet tudományos elemzés tárgya, és pedagógiája a neveléstudomány integráns része. Az elméleti referátumok mellett gyakorlati szakemberek is beszámoltak a gyermek- és ifjúsági tábor szervezésben szerzett tapasztalataikról. A konferencia ideje alatt olyan szervezetek is bemutatták tevékenységeiket, akik speciális pedagógiai programmal kínálnak táborozási lehetőséget a szülők és gyerekek számára.

Szeptember 27-én a szakosztály gesztorálásával Kecskeméten került sor a *Gyermekjólét Konferenciára*. A szervezők célja egyfajta helyzetértékelés volt és

betekintés a gyerekvilág valóságába, egyeztetve a különböző szakmák nézőpontjait. A rendezvényen előadások hangzottak el a magyarországi helyzetről nemzetközi viszonylatban, illetve az ifjúságkutatások kontextusában. Az előadók szóltak a gyermekvilág iskolán kívüli és iskolai (óvodai) jogi környezetéről, a gyermekvédelem, a prevenció elvi kérdéseiről. Az előadások után „Teaház” adott helyszínt a nemzedékek közötti kötetlenebb eszmecserének.

2018 januárjában, áprilisában és szeptemberében az *Ifjúságszakmai Találkozások műhelykonferencia-sorozat* soron következő három elemét szerveztük meg. Az ifjúságszakmai találkozók a családon és iskolán túl (is) fiatalokkal foglalkozó szakemberek találkozási lehetőségei. A találkozók célja a szakmai ismeretszerzés, a kapcsolatépítési lehetőségek biztosítása és az adott lokalitással való ismerkedés.

Az MTA Pedagógiai Tudományos Bizottsága Szociálpedagógiai Albizottságával karöltve a szakosztály támogatásával jelent meg a *Komfortzónán is túl... a táborozás pedagógiája, szociológiája és kulturális antropológiája* című kötet. A kötet szerzői régi táboroztatók. Értelmezésükben a táborozás sajátos szocializációs terep, a táboroztatás elsősorban ifjúsági munkabéli, pedagógiai tevékenység, amihez nem kevés szociális, kulturális stb. feladat társul. Egyszerre cél és eszköz, egy pedagógiai folyamat része és koronája. Az intenzív együttlét és annak külsőleg kontrollált önszabályozása olyan pedagógiai lehetőségeket teremt, amelyek elérését ezen intenzív együttlétet nélkülözve csak nagyon hosszú és fáradságos nevelési folyamatok helyettesíthetik, ha egyáltalán.

Színes Húrok Szakosztály (Zenepedagógusok)

BALÁZS MÁRIA

Januárban frissítettük taglistánkat. Sajnos kevesebben vagyunk, mint az előző években, de aktívan működünk. Rácz István („a magyarok finnje és a finnek magyarja”) születésének 110. és halálának 20. évfordulóját ünnepeltük. Többek között 2018.03.24-04.15-ig a körmendi Magyar-Finn Baráti Kör szervezésében láthattuk Rácz István „*Norvég Középkori Művészet*” című kiállítását Körmen-den a Batthyány-kastélyban. Egy másik szép esemény volt a Sárospataki Református Kollégiumban, „*Mint a szelíd folyóvíz*” címmel emlékkiállítás nyílt Rácz István náluk őrzött anyagából július 24-én, mely szeptember 30-ig volt látható. 2018.08.31-én Rácz István emlékének adózott a Szent István Bazilikába hangverseny. A budapesti Solti Kamarazenekar Virágh András Liszt-díjas orgonaművész, karmester vezetésével Mozart Requiemét szólaltatta meg. Ispán Franciska, a SOLTI Kamarazenekar alapítója és művészeti vezetője személyesen ismerte Rácz

Istvánt finnországi tanári és kórus-karmesteri munkájának idejéről. 2018.12.06 – 2019.01.07-ig a FUGA Építészeti Központban nagyszabású életmű kiállítás volt Rácz István műveiből.

Már születésének 100. évfordulójára kezdeményezte a Magyar-Finn Társaság egy Rácz István emléktábla állítását a Tátra u. 4. sz. alatti ház falára, ahol utolsó magyarországi éveit élte finn feleségével, de eddig ez nem tudott megvalósulni. A jubileumi év jó lehetőség erre, a ház lakóinak beleegyezését megszerezve az önkormányzatnál van a kérelem, ennek támogatását kérte szakosztályunk is.

- Sajnos a hagyománnyá vált, minden nyáron megrendezésre került Színes Húrok mesterkurzus Kecskeméten idén nyáron elmaradt az intézmény felújítása miatt, és nem sikerült időben elintézni, hogy Budapestre kerülhessen át ideiglenesen.
- Tavasszal szakosztályunk tanárainak volt növendékei adtak koncertet a Szabolcsi Bence Zeneiskolában.
- December 6-án Szilvay Csaba a Finn függetlenség napjának alkalmából tiszteletbeli vendég volt a Finn Nagykövetségen.
- Szintén december 6-án Mikulás koncertet tartottunk a Szabolcsi Bence Zeneiskola nagytermében a zeneiskola növendékeinek, tanárainak közreműködésével a Magyar Pedagógiai Társaság tiszteletére.
- December 10–11–12-én Szilvay Réka Mesterkurzusa zajlott a Zeneakadémián, melynek záró koncertje december 13-án volt a Régi Zeneakadémia koncerttermében hatalmas sikerrel.

Szókincháló Szakosztály

TURCSIK VIKTOR

Szakosztályunk az elmúlt év során két új taggal bővült. A többség továbbra is bázisiskolánk, a Budaörsi Herman Ottó Általános Iskola jelenlegi vagy nyugdíjba vonult pedagógusa.

Véget ért egy négyéves ciklus, ezért döntéseket hoztunk a tisztújítás kérdéseiről. Ennek eredményeképp a tisztségeket ettől az évtől az alábbi tagjaink töltik be: Szakosztályi elnök: Turcsik Viktor Alelnök: Demeter Éva Titkár: Turcsik Katalin Küldöttek: Demeter Éva és Turcsik Viktor Szakmai Kollégiumba delegált tag: Turcsik Viktor

2018. január 8-án meghívott vendégekkel kibővülve találkoztunk. Itt Varga Kornél jóvoltából megismerkedtünk Sofipedia nevű videószerkesztő programjával.

nak működésével és kihasználási lehetőségeivel, együtt ötleteltünk a szoftverben rejlő további fejlesztési lehetőségekre vonatkozóan.

Február 7-én szűk körű ülést tartottunk Turcsik Viktor (szakosztályi elnök), Turcsik Katalin (szakosztályi titkár) és Varga Kornél jelenlétével.

A megbeszélésen a február 26-i összejövetelt készítettük elő.

2018. február 26-án Varga Kornél bemutatót és workshopot tartott a szakosztály megjelent tagjai és a Budaörsi Herman Ottó Általános Iskola pedagógusai számára. A résztvevők nemcsak elméletben, hanem a gyakorlatban is kipróbálták a Sofipedia szoftvert. E tesztelés során kiderültek olyan igények, amelyek a szoftver további fejlesztését teszik szükségessé. A továbblépés ebben az ügyben a következő évben várható, szeretnénk a Sofipedia segítségével olyan rövid videókat készíteni, amelyek az általános és a tantárgyi szókincsfejlesztést segítik. Továbbra is használtuk a – szintén Varga Kornél által fejlesztett – Movelex programot. Bővítettük azt a feladatbankot, amelyet e programhoz készítettünk. Olyan feladatlapokat készítettünk, amelyek nemcsak a Movelexhez, hanem önálló papír-ceruza jelleggel, fejlesztésre is használhatók.

Tanári munkánk során lehetőségünk nyílt olyan társasjátékok kipróbálására (Alias, Tabu, Fedőnevek képekkel/szavakkal), amelyek a szókincszet, illetve ehhez kapcsolódóan a nyelvi leleményt, a kreativitást, az absztrakciót, a feldolgozási sebességet, a lényegkiemelést vagy a logikus gondolkodást, összefüggések felismerését segítik.

Szeretnénk további tapasztalatokat szerezni ezekkel és további társasjátékok kipróbálásával, majd az így összegyűlt tapasztalatokat összegezni, megosztani és feldolgozni. A 2018-as év második felére alábbhagyott a szakosztály lendülete.

Sajnos keveset léptünk előre azoknak a kommunikációs játékoknak az összegyűjtésében is, amelyek a szókincsfejlesztést célozzák. A gyűjtés elkezdtük, de még nagyon az elején tartunk, ennek megvalósítását a 2019. évre halasztottuk.

Elhatároztuk, hogy a következő évben legalább két szakosztályi ülést tartunk, és nagyobb hangsúlyt fektetünk a tagság rendszeres mozgósítására.

Tervezzük, hogy egy olyan szakmai programot tartunk, ahol előadásokkal és műhelymunkával is mélyítjük a szókincsfejlesztéssel kapcsolatos ismereteket és készségeket, és ahol szélesebb szakmai közönséget is megszólítunk.

Bővíteni szeretnénk a kapcsolatainkat más szakosztályokkal, elsősorban a Diszlexiás Gyermekek Fejlesztéséért Szakosztállyal. Nagyon hasznosnak gondoljuk szakosztályunk honlapját, ezért fontosnak tartjuk eddigi tartalmait szélesebb körrel megismertetni, és ugyanakkor új tartalmakkal bővíteni.

Szomatikus Nevelési Szakosztály

BÁRDOS GYÖRGY

2018-ben az előző évhez hasonlóan a Szomatikus Nevelési Szakosztály munkájának középpontjában a szakosztályi munka fellendítése és a kapcsolatépítés állt.

A szakosztályi munka fellendítése érdekében 2018. szeptember 20-án sportnapot szerveztünk a Kodolányi János Egyetemen. A rendezvény keretében Kraiciné Szokoly Mária workshopot tartott az egészségfejlesztés, a felnőttkori tanulás egyetemi hallgatókat érintő témaköréből. A workshopon mintegy 20 fő vett részt. A nyílt sportnap keretében kötetlen és szervezett szabadtéri játékok, ügyességi, kreatív, csapat- vagy egyéni sportprogramok várták a résztvevőket.

Az őszi szakosztályi munka kiemelkedő eseménye volt a november 21-én az ELTE PPK-n rendezett, *Sport és egészség* című konferencia Egészség- és Sporttudományi Intézet megalakulásának 10. évfordulója alkalmából szerveződött. Sikerrel mutatkozott be a szakosztály új titkára, a Kodolányi Egyetem tanára, Butor Klára.

A szakosztályok közötti együttműködés keretében együttműködünk a Felsőoktatási és a Felnőttképzési szakosztályokkal, tájékoztatjuk egymást rendezvényeinkről és a lehetőségekhez képest közösen lépünk fel szakmai kérdésekben.

Tanulókör Szakosztály

DR. TORGYIK JUDIT ÉS DR. KARLOVITZ JÁNOS TIBOR

Az év során részt vettünk az országos Játéknapi szervezésében, s jó érzéssel töltött el bennünket, hogy a mi szakosztályunkban, az egyik korábbi tanulóköri összejövetelen Szigeti Gábor előadása nyomán Villányi Györgyné Jutka és Torgyik Judit és a fent említett előadó közösen jutottak arra a kezdeményezésre, hogy a játéknapi ötletéből hazánkban is lehetne értékes programot szervezni. Az elképzelésből, aztán nagyobb összefogással a Kiss Áron Magyar Játéktársasággal együtt elindított országos program lett, mostanra többedszer is megrendezésre került, amelyhez hazánk számos településéről csatlakoztak játszani szerető óvodapedagógusok, tanítók, tanárok, könyvtárosok, múzeumi és művelődési házban dolgozó szakemberek, szülők és gyerekek. Tekintve hogy a játék igen fontos az ember személyiségének fejlődése során, s egyúttal sokféle képesség fejlesztéséhez járul hozzá, reméljük, hogy e program még sok évet fog megélni.

TAGOZATI RENDEZVÉNYEK

Bács-Kiskun Megyei Tagozat

SZINGER VERONIKA, GALUSKA LÁSZLÓ PÁL

A munkatervben kitűzött célok szerint a Magyar Pedagógiai Társaság Bács-Kiskun Megyei Tagozata az alábbi programokat szervezte meg és támogatta 2018-ban:

Április 20-án a Magyar Gyermekkultúra Módszertani Központtal közös szervezésben, a Központ támogatásával került sor az VII. *Báron Bábos Találkozóra* és az Országos Gyermekbábos Találkozó megyei döntőjére Kecskeméten, a Neumann János Egyetem Pedagógusképző Kar dísztermében.

Április 24-én ugyanezen a helyszínen a kecskeméti Waldorf-iskola pedagógusai szakmai nap keretében mutattak ízelítőt a *Waldorf-pedagógia* elemeiből. A szakmai délután társszervezője a Neumann János Egyetem Pedagógusképző Kara volt.

Szeptember 27-én a Kutatók Éjszakája előrendezvényeként került sor a *Gyermeklét 2018* című konferenciára, amelyet a Magyar Pedagógiai Társaság Gyermekérdekek Szakosztálya – Korczak Munkabizottság, a kecskeméti Neumann János Egyetem Pedagógusképző Kara és Iuvenis Műhelye és tagozatunk közösen szervezett. A konferenciának is a kari díszterem adott otthont. (A konferenciával az évkönyvben külön pont foglalkozik.)

A szeptember 28-i *Kutatók éjszakájára* a Pedagógusképző Kar művészeti témákkal és természettudományos ismeretterjesztéssel („élhető város”) készült, amelyben volt interaktív családi élményutazás, irodalmi előadások és a csillagvizsgálóban távcsővel vizsgálhatták a csillagködöket az érdeklődők. A Petőfi Sándor Gyakorló Általános Iskola és Óvoda is kitarta kapuit, ahol interaktív természettudományos játszóházba és kísérletözönökre várták a családokat.

A Szemmozgás-oktatásmódszertan kutatóműhely és labor a Neumann János Egyetemen tagozatunk támogatásával rendezte meg a *Nyelvi képességek fejlődése és fejlesztése gyermekkorban* című konferenciáját október 25-én.

Békés Megyei Tagozat

MALATYINSZKI SZILÁRD

A Magyar Pedagógiai Társaság ismertsége, programjairól való értesülés a nem tag kollégák körében igen szerény, de 2018-ban egyre többen megismerhették a Magyar Pedagógiai Társaságot Békés megyében. Az ismertség növelése érdekében a továbbiakban kapcsolatot teremtünk a helyi Rádió1-gyel, az önkormányzatokkal és a tankerületekkel.

PROGRAMJAINK

Júniusban az *V. Andragógiai Nyári Akadémia* programjain a két nap alatt 35-40 fő vett részt, ami a terveknek teljes mértékben megfelelt. Pályázati forrásokból sikerült a programot minőségivé tenni, így szerény vendéglátást is társítani hozzá. Az előadók felkészülten érkeztek, és a résztvevők visszajelzései alapján igényes programot sikerült kialakítani.

Novemberben a *II. Tudomány Napi Rendezvénysorozat* orosházi és békéscsabai programjai méltó módon képviselte a *Magyar Tudomány Ünnepe*t. Orosházán 45-50 fő, míg Békéscsabán 150-200 fő vett részt a programokon. Békéscsabán 4 szekcióban is bemutattak tudományos eredményeket a kollégák.

Baranya Megyei Tagozat

CSOVCSICS ERIKA

A MPT Baranyai Tagozatának célkitűzése, hogy összefűzze a térségben azokat az érdeklődő iskolákat, akik szeretnének változást, és éreznek magukban erőt és elszántságot is a kivitelezéshez. Egy bővítő és egyben innovációs folyamat elindításához nagyszerű szervezeti háttér lehet egy ilyen tagozat.

Az új vezetéssel az év szervezési feladatokkal, az MPT elnökségével való egyeztetéssel kezdődött.

Áprilisi programunkon, amelyen 20 fő vett részt, a célkitűzések meghatározása mellett Szigeti Lajos és Csovcsics Erika előadása hangzott el a gyermekközpontról.

Májusban csatlakoztunk a Nemzetiségi Szakosztály Tan Kapuja Buddhista Egyházban szervezett programjához. Ezen a következő előadások hangzottak el: *A Tejút program bemutatása* (Csörgő Zoltán); *Második esély gimnáziumi programok bemutatása* (Sinkovics Ádám); *Oktatás és inklúzió* (Csovcsics Erika); *Jó gyakorlatok bemutatása* – Dankó Pista AMI.

B-A-Z Megyei Tagozat – Borsod Műhely

VÁLY GYÖRGY

2018. májusában vettem át a megyei tagozat vezetését Ádám Anettától. Ezért beszámolómm csak az azóta eltelt időszakra vonatkozik.

Egy – papíron – 128 tagú egység irányítását vállaltam. Azonban a tagi aktivitás gyakorlatilag elapadt. Elődöm elmondása szerint rendezvényeken nem jelenik meg senki, és a tagdíj fizetési hajlandóság is alacsony. (Ezt a megkapott befizetési lista is alátámasztja.)

Októberi megbeszélésünk óta ez a helyzet nem változott. Ennek oka részemről az, hogy mesterportfólióm írása, valamint a sikeresen induló őszi tanulmányi versenyek minden maradék időmet és energiámat felemésztették. Kollégáim körében kezdtem új tagokat toborozni, eddig csekély érdeklődést váltva ki. Úgy látom a jelenlegi leterheltség mellett az aktív pedagógusok többségének „nem hiányzik” semmilyen munkahelyen kívüli elkötelezettség. Lassú és sziszifuszi munkának ígérkezik új tagok bevonása. A régi tagok aktivizálásával adós vagyok. Ez ennek a félévnek a feladata lesz.

Február 1-jén megrendezésre kerül a Miskolci Egyetemen a Taní-tani Konferencia, melyen én fogom képviselni a megyei tagozatot. Ily módon nem szakad meg a hagyomány és – remélem –, sikerül egy kis hírverést csapnom kollégáim körében.

Májusban érdemes lesz számot vetni egy év eredményeiről és levonni a konzekvenciát.

Északnyugat-magyarországi Tagozat

KÖVECSESNÉ DR. GÓSI VIKTÓRIA

A Magyar Pedagógiai Társaság Északnyugat-magyarországi Tagozata vezetőségi, küldöttgyűlési megbeszélést tartott a Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Karán 2018. 01. 11-én. Ennek során a korábbi évek eseményeinek, eredményeinek bemutatására került sor, továbbá a tagozat vezetőségének megválasztására, az éves tervek megbeszélésére.

Módszertani Délutánjaink 2018-ban két témakört jártak körül. A *Digitális írástudás az oktatói gyakorlatban* című programunk a legújabb oktatásban alkalmazható mobilos alkalmazások mellett, a komplex tanulástámogató rendszerek bemutatásán keresztül foglalkozott a digitális korszak oktatásmódszertani

sajátosságaival. A módszertani délutánon a pedagógusképzésben is megvalósuló tananyagfejlesztés is bemutatásra került Baranyi Péter egyetemi tanár, Horváth Ildikó egyetemi docens és Lampert Bálint tanársegéd előadásában. A MaxWhere program bemutatása szemléltette a 3D virtuális terek oktatásban rejlő lehetőségeit. A rendezvényen közel 70 fő vett részt, főként a város pedagógusai és karunk hallgatói, oktatói.

2018. április 10-én került sor az *Érzelmi intelligencia szerepe, jelentősége az oktatásban* című előadásra és az azt követő workshopokra, melyet L. Stipkovits Erika klinikai szakpszichológus, szakíró, pszichoterapeuta előadása indított, azt követően pedig gyakorlati foglalkozásokra jelentkezhettek a résztvevők a pedagógiában használható módszerek és a boldogságórák módszertana témákban. Nagy érdeklődés övezte a programot, melyen a különböző korosztályok érzelmi intelligencia fejlesztésének gyakorlati megvalósítása is középpontba került. A rendezvényen közel 100 fő vett részt.

2018 augusztusában szerveztük meg több tagunk (Lampert Bálint, Kövecsesné G. Viktória, Várszeginé Gáncs Erzsébet, Cseh Sándor) részvételével 17. alkalommal a nyugati diaszpórában magyar nyelvet tanítók nyári továbbképzését. A hét során az igényeket és kéréseket figyelembe véve több területtel foglalkoztunk:

- Az internet és az okostelefonos alkalmazások adta lehetőségek beépítése a magyar nyelv tanításába,
- a 3D virtuális oktatási tér lehetőségei a határon túli magyar nyelvű hétvégi iskolákban,
- a többnyelvűség kérdései a magyar mint idegen nyelv tanítása,
- a kooperatív tanulás, a szociális kompetencia fejlesztése élménypedagógiával,
- anyanyelvi társasjátékok, művészetterápia, bábterápia, néphagyományok, népzenevel, néptáncal.

Idén első alkalommal csatlakoztunk az *Országos Játéknap* rendezvény-sorozathoz a „*Játsszunk mindannyian*” program keretein belül. A tanító és gyógy-pedagógia szakos hallgatók természetes és mesterséges anyagokból készíthettek különböző gyermekjátékokat, illetve Jászi Éva tanszékvezető magángyűjteménye került kiállításra a nagyközönség számára.

Közép-magyarországi Tagozat

EGRI JUDIT

A tagozat az idei évben újjáalakult. Az ülések helyszíne a Telkei Blanka Gimnáziumban lesz. Köszönet az iskola igazgatójának, Gál Ferencnek és munkatársainak a munkánkhoz nyújtott segítségéért.

Az első ülést május 15-én tartottuk. Gál Ferenc nyitotta meg a kiállítást és az ülést, majd Bizjárné Újvári Ibolya zongoratanár teremtette meg a kellemes hangulatot, átkötötte a témákat és zárta le az ülést zongorajátékával. Az ülésen két témát dolgoztunk fel:

1. téma: Nemcsak Nagy... A személyiség kiteljesedése az első 50 év után... Ami eddig kimaradt az életedből...

Van, aki alig várja a nyugdíjas éveket, van, aki retteg, hogy „mi vár” rá, van, aki magába süllyedve hagyja magát sodortatni és feleslegessé válni a második 50 évben. Szerencsére, Gálosné Szűcs Emíliát nem ebből a fából faragták. Lelkesen, optimistán beszélt az új önmegvalósításról, a szabad szárnyalás örömről, az alkotás izgalmas szépségeiről, egy bölcsebb, emberhez méltó derűs élet lehetőségéről. Mondandóját negyven bűbájos csimota képével és kedves, vidám verseivel illusztrálta, de az idősekről alkotott hét portréja is arról beszélt, hogy „Az élet szép! Tenéked magyarázzam?” És valóban elhitette a jelenlevőkkel, hogy életük vég nélküli játék, kiteljesedés, lelki értékeik szétesztása. „A fiatalság mércéje nem az életkor, hanem a szellem és a lélek állapota” – mondta Albert Schweitzer. És módszert is kaptak a jelenlevők, ifjak és „szépkorúak” az örök fiatalsághoz, amely így hangzott: „Fordítsd az arcodat a nap felé, és minden árnyék mögéd kerül!”

2. téma: Az érzelmi intelligencia fejlesztési lehetőségei a köznevelési intézményekben

A Rogers Személyközpontú Oktatásért Alapítvány fiatal munkatársai, Szekeres Eszter és Páll Gábor „In medias res” valamennyi résztvevőt bevonták az érzelmek kifejezését fejlesztő gyakorlatokba, akik jól vették a lapot, könnyen bekapcsolódtak az izgalmas „játékokba”.

A téma elméleti feldolgozását videó és ppt bemutató segítette. Szabó Péter, a Jánoshidai Általános Iskola tanítója élménybeszámolót tartott a program beve-

zetéséről és a tanítványainál mutatkozó hatásáról, többek közt az együttműködési képesség fejlődéséről. Majd ismét társasjátékok következtek, amit láthatóan mindenki élvezett, hiszen senki sem sietett, nem ment el hamarabb. A témát a Rogers Alapítvány pedagógus-továbbképzésként is feldolgozta, úgyhogy akinek kedve van, jelentkezhet a képzésre!

A következő programunk tervezett témája: *A nagyszülő szerepe a gyermeknevelésben*. A programterv elkészült, de a programra végül sorozatos betegség miatt elmaradt. Úgy tervezzük, hogy a következő időszakban ezt a foglalkozást mindenképp megtartjuk, mivel az osztályfőnökök számára segítség lenne szülői értekezletek témájaként is.

A megtartott ülések és a tervező munka során született ötletrohamok hasznosnak tűntek. Úgy vélem, hogy sikerült valóban a legégetőbb, leginkább érdeklődésre számot tartó programokat tervezni. A „*Nemcsak nagy!*” művésznevet viselő programunk másokat is megihletett, és hasonló jellegű programok születtek.

Hajdú-Bihar Megyei Tagozat

DARÓCZY ÁGNES, KÁLMÁN ANTALNÉ MARIKA

2017-ben a Magyar Pedagógiai Társaság alapításának 125. évében szerveződött újra a Hajdú-Bihar megyei tagozat. Szerény létszámmal, de minden oktatási szakterületet képviselve kezdtük el újjáépíteni tevékenységünket.

2018. február 7-én a Told-Biharkeresztes útvonalon tett látogatásunk során betekinttünk a *Toldi Tanoda* munkájába, valamint tapasztalatot szereztünk az L. Ritók Nóra által vezetett *Igazgyöngy Alapítvány* munkájáról. Az igen hatékony munka tiszteletre és elismerésre méltó, ugyanakkor rendkívül nehéz feltételek között végzik munkájukat az elhivatott pedagógusok. Rendezvényünk szervezését és lebonyolítását segítette Trencsényi László elnök úr is. Németné Dávid Irén tagtársunk pedig a *Tehetség* című folyóirat hasábjain hírt adott a hátrányos helyzetű gyerekek körében végzett tehetséggondozó tevékenységről. Minden érdeklődő figyelmébe ajánlom az élménygazdag olvasmányt.

Az év második felében közös megbeszéléseket tartottunk a Karácsony Sándor Pedagógiai Egyesület vezetőivel, a *Pedagógusok arcképcsarnoka* kiadványsorozat szerkesztőivel. Több tagtársunkkal együtt részt vettünk október 13-án a 17. kötet ünnepélyes bemutatóján a Debreceni DAB székházban. Az ország különböző településein, de az országhatáron túl élt és munkálkodott 100 egykori kiváló pedagógus emlékét örökíti meg a kiadvány. Ebben a munkában is segítők között

tudhatjuk a Magyar Pedagógiai Társaság elnökét és jeles személyiségeit. Forrásként hasznosítjuk a MPT Tanúhegyek kiadványát.

Az egyesület húzóerejének köszönhetően kapcsolatban állunk és együtt dolgozunk a Nógrád megyei, valamint a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei tagozat aktivistáival is. A 2018-as év az „egymásra találás” éve volt. Reményeink szerint a következő év újabb lépcsőfoka lehet közös szakmai munkánknak.

Két tagunk bekapcsolódott a Földesen megrendezett Karácsony Sándor konferenciába szeptember 22-én. A Debreceni Egyetemen megrendezett VII. Karácsony Sándor és Kiss Árpád Gyűjteményi Szimpózium résztvevői és odaadó hallgatói is lehettünk november 27-én. Többek között értékes neveléstörténeti előadásokat hallhattunk.

2018. november 16-17-én a Hajdúszoboszlói Polgári Olvasókör által szervezett „150 éves a népiskolai törvény” c. szakmai napokon vettünk részt többen. Előadásokat hallgathattunk a törvény jelentőségéről, Gönczy Pál államtitkári tevékenységéről, a népiskolai épületek szabványtervezetéről. Bemutakoztak a Gönczy Pál nevével viselő megyei iskolák.

A jövőre nézve feladatunk a tagozat létszámának felülvizsgálata, megerősítése, szervezeti életünk élénkítése, együttműködő partnereinkkel közös programok szervezése.

Heves Megyei Tagozat

BODOSI BÉLA, KOVÁCS LÁSZLÓ

A korábbi partnerkapcsolat megerősítése jegyében áprilisban részt vettünk a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kara által a *Családok éve* alkalmából szervezett szakmai napon, ahol a gyermekek nevelésével foglalkozó szakemberek, a hallgatók és a szülők oszthatták meg tapasztalataikat, valamint októberben az *állami tanítóképzés 150 éves történetéről* megemlékező programsorozat keretében az Eszterházy Egyetemen az egri tanítóképzés múltjáról, jövőbeni lehetőségeiről tartott kerekasztal-beszélgetésen.

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Tagozat

KISNÉ BERNHARDT RENÁTA

2018-ban a Magyar Pedagógiai Társaság hivatalos adatbázisában 47 tagtársunk neve szerepelt, ebből 20-25 fő tagunk aktívan részt vesz a megyei tagozat szakmai életében. Az elmúlt két esztendő terveinek megfelelően a tagozat elsődleges célja a létszám megtartása és növelése, mely a tevékenységeink és rendezvényeink szervezésében is mindig jelen van. Szoros kapcsolatot ápolunk a megyében az Eszterházy Károly Egyetem Jászberényi Campusával és a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Szakszolgálattal is, valamint a megye több köznevelési intézményével is kapcsolatban állunk.

A tagozati munkában ebben az esztendőben is prioritást élvezett a különböző pedagógiai, módszertani programok, konferenciák és rendezvények tervezése, szervezése, ennek érdekében számos szakmai programokon vettünk részt szervezőként és aktív résztvevőként. Többek között bekapcsolódtunk az Eszterházy Károly Egyetem Jászberényi Campus mindazon rendezvényeibe, melyek nagyszámú pedagógust vonzottak be megyei és térségi szinten. Emellett egyéb programok lebonyolítása, szakmai diskurzusok folytatása is feladatunk, melyek 2018-ban kronológiai sorrendben az alábbiak voltak.

2018. október 13-án teltházas előadás keretében láttuk vendégül K. Nagy Emesét, az Eszterházy Károly Egyetem Pedagógiai Kar dékánját, aki a *Komplex Instrukciós Programot* mutatta be, illetve egy bemutató órát is tartott a főiskola tanító szakos nappali tagozatos hallgatói részvételével. Jelen volt a bemutatón a szentmártonkátai Székely József Református Általános Iskola igazgatója, Simonné Bozsik Anikó, és igazgatóhelyettese, Lakiné Varga Katalin is, akik a KIP gyakorlatába elsőként kapcsolódtak be. Az előadó szakértelmének, színvonalas előadásának és a jelenlévő pedagógusok érdeklődő kérdéseinek köszönhetően a program valamennyi résztvevő számára hasznos és tartalmas időtöltést jelentett.¹⁰

2018. szeptember 22-én a több éves múltra visszatekintő játszóházi programunkra került sor a Kutatók éjszakája rendezvényen (*Játszóházi foglalkozás*). A játszóházi program ötletgazdája és a kézműves tevékenységek kivitelezője Dr. Sinka Annamária, továbbá részt vett a rendezvény megszervezésében és lebonyolításában Dr. Furcsa Laura és Kisné dr. Bernhardt Renáta. A játszóház egyik célkitűzését jelentette, hogy a gyermekek számára élvezetes és hasznos,

¹⁰ <https://jaszbereny.uni-eszterhazy.hu/hu/jaszbereny/jc/hirek-110/c/kip-beszamolo>

örömteli időtöltést kínáljon, ugyanakkor fejlesztő hatású legyen mindaz, amivel tevékenykednek. A játékok kipróbálása 7 állomáson történt, ahol a sikeres teljesítés után a gyerekek pontgyűjtő füzetben gyűjthettek nyomdákat. A játékok elsősorban tematikusan jelentek meg – különböző ügyességi, memóriafejlesztő, páros- és társasjátékok által -, továbbá 2 állomáson saját készítésű bábót és játékot is készíthettek, amelyeket természetesen haza is vihettek emlékebe. Az egyes munkadarabok elkészítés során fontos elvként jelent meg a klasszikus játékok alapötleteinek megjelenítése, valamint az állomásokon található játékok nagy része – értékteremtő, hagyományörző szempontot is képviselve – saját készítésű, tanító-és óvodapedagógus szakos hallgatók munkája volt.

2018. szeptember 24-én képviseltük a tagozatot a Didaktikai Szakosztály szervezésében történt vitafórumon, ahol a Nemzeti Alaptanterv tervezetének szakmai véleményezése történt.

2018. október 25-én a tagozat örömmel látta vendégül a *Magyar Pedagógiai Társaság elnökségét*, melynek keretében Dr. Varró Bernadett köszöntötte az elnökség tagjait, majd Dr. Molnár Marietta előadást tartott a magyar tanítóképzés történetéről. Az elnökségi ülést követően az elnökség tagjai részt vettek a Jász Múzeum tárlatvezetésén, ahol többek között a Lehel kürtöt is megtekintették.

A megyei tagozat több tagja is rendszeresen publikál és tart előadásokat, ennek köszönhetően a neveléstudomány területén figyelemmel kísérjük a legújabb tudományos eredményeket és kutatásokat is.

2018. október 5-7-én az IATEFL, angoltanárok nemzetközi konferenciáján vettünk részt előadóként.

2018. október 18-20 között az Újvidéki Egyetem Szabadkai Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karán *Elvándorlásstruktúra-közösségmegtartás-oktatás* címmel rendezett nemzetközi konferencián képviseltük a tagozatot az alábbi előadókcal és témákkal: Dr. Furcsa Laura – Teachers' views on their digital competence and professional development, Dr. Szaszko Rita – Teachers' digital competence: Tools for measure and self-assessment, Kisné dr. Bernhardt Renáta – Metodikai adaptáció a tanítók oktatási módszereinek tekintetében.

2018. november 29-én *Múlt és jövő: 150 éves a magyar tanítóképzés* címmel tartott konferencián tartottunk előadásokat.

Dr. Varró Bernadett a jászberényi tanítóképzés szerepéről beszélt a 150 éves a magyar tanítóképzés tükrében, Dr. Szaszko Rita a pedagógusok digitális kompetenciájának kérdéseit taglalta az idegennyelv-oktatás vonatkozásában, Dr. Furcsa Laura és Sebestyén dr. Kereszthidi Ágnes az idegen nyelvi műveltségterületi képzés múltjáról és jelenéről beszélt, Dr. Sinka Annamária a klasszikus gyermekirodalom, kortárs eszköztár és közösségi élmény vonatkozásában osztotta meg ismereteit és gyakorlatát a hallgatósággal, Kisné dr. Bernhardt Renáta empirikus

kutatási eredményeiről számolt be a tanítók módszertani adaptivitása kapcsán tekintettel a hagyományos és innovatív oktatási módszerekre.

2018. december 3-án a *Jászági Évkönyv* könyvbemutatóján érdekes gondolatokat feszegetett Fábíán Nikolett, akinek írása az *évkönyv Örökségünk* rovatában jelent meg *Új módszerek a holokauszt oktatásban* címmel.

Nógrád Megyei Tagozat

TÓTH MARIANNA

A 2018-as évben az alábbi programokat valósítottuk meg:

A III. Országos Játéknapi civil szervezetek bevonásával, Városi mesemondó találkozó keretében került megszervezésre. *„Salgótarján, mi így szeretünk”* címmel makett kiállítást is rendeztünk, amelynek a József Attila Művelődési és Konferencia Központ adott helyszínt. A klubteremben a város kiemelkedő képességű mesemondó gyermekei varázsoltak el bennünket, akik a város minden tagintézményét képviselték. A játéknapi szellemiségében a tagóvodák óvodapedagógusai érdekes játékos tevékenységet szerveztek az ide látogató gyermekek számára.

A Mozgáskorlátozottak Egymást Segítő Egyesületének tanodájában részletesen beszámoltunk a tagság számára az MPT küldöttgyűléséről, illetve sort kerítettünk arra, hogy a *Mesterek és tanítványok II. Pedagógusportrék II.* kiadványunk előkészületeiről, folyamatáról tájékoztatást adjunk-kapjunk.

Ebben az évben is megszervezésre került a tagság számára a szervezeti összetartást erősítő kirándulás, amelyet a Gyermekekért Baráti Körrel közös szervezésben valósítottunk meg. A Kékkő–Szlabonya–Alsósztrégova–Losonc–Fülek útvonal költészeihez támogatást kaptunk ST MJV Polgármesteri Hivatalától. Köszönet Czene Gyulának, aki a történelmi Nógrád útvonalon sok történelmi érdekességgel, információval készült a tagság számára, gazdagítva ismereteinket múltunk történelméről.

„Kerülj be a képbe” címmel ünnepi avatón vettünk részt dr. Huszárné Kraft Valéria részvételével a vasútállomás alatti aluljáró esztétikussá formálásában.

A civil hónap: *„Épített és természeti örökségünk, fenntarthatóság”* rendezvény-sorozat szeptember 1-30. között szerveződött. Több helyszín és kapcsolódó téma kínálkozott az rendezvényeken való részvételhez. Az alábbiakba kapcsolódtunk be, ill. vettünk részt szervezőként:

- A JAMKK előcsarnokában vezetőségi ülést tartottunk, amelynek főbb témái a civil hónap rendezvényeinek pontosítása, részvételi lehetőségek megtalálása, valamint a szeptember 21-i könyvbemutató előkészületeivel kapcsolatos teendők pontosítása.

- A Civil Információs Centrumban vezetőségi ülés keretében találkozót szerveztünk, amelynek célja volt, hogy a Gyermekekért Baráti Körhöz a szervezeti szabályzat átalakításával a MOE Salgótarjáni Csoportja és a MPT Nógrád Megyei Tagozata kapcsolódjon. Ennek elfogadásához október 5-én közgyűlést szerveztünk a Munkásotthon téri fiókkönyvtárban.
- *Életmentő pedagógust minden óvodába!* címmel a Vöröskereszt és a Mackóvár Központi Óvoda közös szervezésében történt az elsősegélynyújtás világnapja tiszteletére.
- *Környezet és egészség* programhoz kapcsolódtunk a Magyar Rákellenes Liga szervezésében. Meghallgattuk dr. Gundy Sarolta génkutató előadását a „*Környezet és a gének harca*” címmel.
- 19-21 között szerveződött a Civil Információs Centrumok Országos Találkozója Salgóbanán, a Medves Hotelben. A CIC működése társaságunk szempontjából is fontos, hiszen segítőként nyújtanak támogatást a civil pályázatok felkutatásában, a jogszabályi keretek közötti működés fenntartásában.
- 20-án *Épített és természeti örökségünk városunkban* című konferencia a Munkásotthon téri BBMK Forgách-i Fiókkönyvtárban.
- 23-án Belvárosi családi nap szervezésére került sor, amelyre a Mackóvár Központi Óvoda pedagógusai játékos tevékenységekkel készültek.

Szeptember 21-én a BBMK-ban került sor egyik nagy volumenű rendezvényünkre, a „*Mesterek és tanítványok, Pedagógusportrék 2.*” könyvbemutatóra. A kötetben csakúgy, mint a korábbiakban szerettük volna megőrizni, megismertetni kitűnő kollégák életútját, munkásságát, akik nemcsak a pedagógia, hanem közösségépítő tevékenységük alapján is méltán kiérdemelték szűkebb és tágabb környezetük elismerését, megbecsülését. A rendezvény sikeres megvalósulását mutatta és színvonalát emelte, hogy a megjelentek között tudhattuk a MPT elnökségét Trencsényi László, Villányi Györgyné személyében, és Fekete Zsolt polgármestert is. A kiadványban szereplő pedagógusok közül sokan elfogadták a meghívást, akikkel szabad légkörű beszélgetést folytattunk állófogadás keretében a könyvtár klubhelyiségében. Köszönet Szabó Istvánné és Varga Csilla szervező és előkészítő munkájáért, Czene Gyuláné, dr. Huszárné Kraft Valéria aktív szervező, forráskutató munkájáért, akik felkuttatták a támogatókat, gondoskodtak a szerkesztésről; a Balassi Bálint Megyei Könyvtárnak a helyszín biztosításáért és az előkészületi munkálatokban való segítségért. A könyvbemutatót több szervezet támogatta, elsősorban Salgótarján MJV önkormányzata, Magyar Pedagógiai Társaság, Sándor Zoltán és társa, a Gyermekekért Baráti Kör, Füzesné Virág Tünde és Virág László, Csermely László és Szepessyné Judik Dorottya. A könyvbemutatóra más helyszíneken is sikeresen sort kerítettünk (Budapest, Balassagyarmat, Rétság, Debrecen)

Az „Ünnepnapok az egész életen át tartó tanulásért” programsorozatunk a Gyermekekért Baráti Körrel és a TIT-tel közösen szerveződött. A Mátyás évfordulóra emlékezve Nógrádi várakról vetélkedő szervezésére került sor az iskolások számára. Az óvodás korosztály bekapcsolása rajz- és makett készítésével történt. A rendezvényre minden salgótarjáni óvoda több alkotást küldött, amelyek elbírálásában zsűri döntött. A kiállítás megnyitójára november 22-én került sor, amelyen a Pitypang Tagóvoda gyermekei ünnepi műsort adott. November 23-án került sor az iskolások vetélkedőjére. A rendezvény sikeres megvalósításához a Nógrádi tagozat Salgótarján MJV önkormányzatától a salgótarjáni civil pályázat keretében támogatásban részesült, ezt a gyermekek díjazásának támogatására fordítottuk.

Decemberben a Munkásotthon tér fiókkönyvtár biztosított helyszínt az év végi rendezvény életre hívásához, amelyen az éves munkáról szóló beszámoló, a kiegészítések, és a következő évi feladat megjelölésekre került sor.

Somogy Megyei Tagozat

PODRÁ CZKY JUDIT

Az MPT Somogy Megyei Tagozata – az előző elnök leköszönését követően – tetszhalotti állapotba került, ezért legégetőbb feladatnak aktuálisan a tagozat újjáélesztése bizonyult. Erre egy, a Kaposvári Egyetem Pedagógiai Karának és Neveléstudományi Intézetének támogatásával megrendezett műhelyprogram keretében tettünk kísérletet 2018. április 19-én.

Az iskola mítosza – az iskola valósága című szakmai műhelyprogramunkat azzal a szándékkal hirdettük meg, hogy lehetőséget teremtsünk a nevelésügy különböző területein tevékenykedő elméleti és gyakorlati szakemberek közötti párbeszéd erősítésére, az iskolaügy problémáinak sokoldalú megismerésére és a lehetséges megoldások szakmai megvitatására.

A rendezvényt a műhelyprogramnak otthont adó Pedagógiai Kar vezetése nevében Podráczky Judit dékán nyitotta meg, majd Benedek András elnök úrnak adta át a szót, aki a Társaság szakmai-közéleti fókuszába helyezve exponálta a műhelyprogram célját és a soron következő előadások pedagógiai-köznevelési kontextusait. Elnök úr ezt követő szakmai előadásában (*Az iskola és munka világainak találkozása: ideák és kontrasztok*) azzal a jól ismert dilemmával foglalkozott, amely az oktatás és a munka(erőpiac) viszonya közötti transzferek értelmezhetőségével, az adaptivitás határaival, valamint az indoktrináció direkt és indirekt mechanizmusaival is megragadható. Trencsényi László előadásában (A

tagozat múltja és az újjászerveződés) a Magyar Pedagógiai Társaság történetének és tevékenységének főbb és a pedagógiai jelen szempontjából is aktuális küldetésével foglalkozott, külön is kitérve a helyi tagozat számára irányt mutató kihívásokra, programokra és feladatokra. A munka, a tudástársadalom és az iskola 21. századi kapcsolatával további két előadó is foglalkozott; előbb Dobó István (Budapesti Corvinus Egyetem) közgazdasági, oktatásgazdasági szempontból elemezte a 4. ipari forradalomként is emlegetett világgazdasági trend és az oktatás kapcsolódási pontjait (*Teremtő rombolás a tudásgazdaság korában: közgazdasági tanulságok, pedagógiai konzekvenciák*), megerősítve a hagyományos munkaerő-tervezés és képzés tarthatatlanságát. Ollé János (Pannon Egyetem) pedig a problematikára reflektáló pedagógiai válasza, nevezetesen a digitális társadalom és kultúra pedagógiai megragadására tett kísérletet (*A digitális oktatási kultúra múltja és jelene*).

A műhelyprogram második részében az előadók és a résztvevők az újjászerveződő tagozat helyi és regionális beágyazódásával, konkrét és távlati feladataival, valamint a tagozat személyi bővítésének lehetőségeivel foglalkozott. Elsőként Kaposvári Pedagógiai Oktatási Központ képviselőjében Dr. Kis Szilvia és Gőbölös Izolda mutatta be a köznevelési intézményhálózat helyi sajátosságait, megoldásra váró problémáit és a szakmai szolgáltatási rendszer lehetőségeit (*Iskolák a POK-ok hálójában: a pedagógiai szakmai szolgáltatások (új) rendszere*). Ezt követően a Magyar Pedagógiai Társaság alelnöke, Villányi Györgyné Jutka kapott szót, aki a *Kisgyermeknevelési Szakosztály törekvései az óvodai nevelés területén* című előadásában ajánlotta a szakosztályt a résztvevők figyelmébe, külön is kitérve a szakosztály folyóiratának jelentőségére. Az egyetem részéről a Kisgyermeknevelési Szakosztály munkáját Szombathelyiné Dr. Nyitrai Ágnes árnyalta a bölcsődei nevelés hagyományos és új feladatait áttekintő előadásában (*A Kisgyermeknevelési Szakosztály törekvései a bölcsődei nevelés területén*). A műhelyprogramot záró hozzászólások alapján elmondhatjuk, hogy a Somogy Megyei Tagozat újjászervezésének első rendezvényét mind az előadók, mind a résztvevők, mind a szervezők jó hangulatú, gondolatébresztő, további munkára készítő szakmai találkozásként értékelték.

A sikeres kezdeményezést a 2019-es év munkaprogramjának előkészítése követte. A tagozat következő éves munkáját a tagtoborzás, az igényfelmérés, valamint a szakmai találkozásokat és műhelymunkákat támogató rendezvények fémjelzik. A rendezvények köré szerveződő tagozati munka fókuszát a 2019-es esztendő meghatározó hármashoz kapcsolódó rendezvénysorozat karakterizálja. Tekintettel arra, hogy a 2019-es évben ünnepeljük a magyar állami tanítóképzés 150., a felsőfokú pedagógusképzés 60. és Kaposvár „új” gyakorlóis-

kolájának 40. éves jubileumát, a tagozat további toborzását, műhelyprogramjait és szakmai vitáit a tanítóképzés pedagógiai múltjának, intézményi helyzetének, tudományos-szakmai hátterének áttekintése köré szervezzük.

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Tagozat

DRÁVICZKI SÁNDOR

A megyei tagozat önálló programokkal és társrendezésekkel segíti a megyei pedagógiai közéletet. Főbb tevékenységi formák: konferencia, felolvasó ülés, foglalkozások, könyvbemutató, szakmai műhely meglátogatása. A tagozat nyitott rendezvényeket tart, amelyeken az érdeklődők megkötés nélkül részt vehetnek. Feladatunknak tekintjük a folytonosság fenntartását, a tagozat folytatható hagyományainak ápolását, a kapcsolattartást a társaság tagjaival, más érdeklődőkkel. Az elmúlt években a középiskolák és az általános iskolák pedagógusainak irányába próbáltunk aktívabb tagszervező tevékenységet kifejteni, több-kevesebb sikerrel.

A társaság tagjainak és minden érdeklődőnek észrevételeit, megjegyzéseit a 2010-ben létrehozott e-mail címen: pedagogiaitarsasag@gmail.com várjuk. Itt válaszolunk felmerülő kérdéseikre is. 2009-ben egy önálló, lektorált kiadványt indítottunk „*Pedagógushivatás*” címen, melyben a rendezvényeink előadás anyagait jelentetjük meg. Évente egyszer-kétszer tudunk így megjelenni a tagjaink előtt. 2011-ben angol nyelvű kiadvánnyal rukkoltunk elő.

A tagozat 2018-ben a következő rendezvényeket, programokat rendezte, szervezte:

- 2018-ben központi feladatként (a 2013-ban elkezdett) hátrányos helyzetű egyetemi hallgatók felzárkóztatását tekintettük. 2018-ben az anyanyelvi kommunikáció fejlesztését valósítottuk meg. Az év folyamán több alkalommal tartottunk számukra foglalkozásokat.
- Február 1-jén a „*Pedagógusok arcképcsarnoka*” tizenhatodik kötetének könyvbemutatóját tartottuk.
- 2018-ben is folytattuk tematikus látogatássorozatunkat. A megye intézményeivel, kutatóhelyeivel való ismerkedés keretében a Napkori Erdei Iskolát látogattuk meg.
- Október 9-én neveléstörténeti felolvasó ülést rendeztünk, melynek témája „*100 éves a Kisvárdai Szent Orsolya-Rendi Tanítónőképző Intézet*”.
- November 26-án „*A felsőoktatás helyzete a mai Magyarországon*” címen rendezvényt szerveztünk.

Veszprém Megyei Tagozat

TÓTHNÉ PÁLMAI ZITA

Tagozatunk 2018-ban három szakmai programot szervezett, amelyeket az MTA Veszprémi Akadémiai Bizottság székházában tartottuk.

A januári program előadásai:

- *Pedagógiai körkép '18.* Előadó: Trencsényi László, ügyvezető elnök – Magyar Pedagógiai Társaság
- *Projekt módszer a matematikatanításban.* Előadó Kerekes Judit, assistant professor – City University of New York, College of Staten Island, Mathematics Education.
- *A tantervek és az iskolai gyakorlat.* Előadó: Munkácsy Katalin, főiskolai docens – ELTE TTK, Matematikatanítási és Módszertani Központ.

A márciusi program előadásai:

- *A Veszprém megyei titok – Integrálás és tehetség gondozás „jó gyakorlata” a veszprémi Ringató Óvodában.* Előadó Major Ildikó intézményvezető
- *Érzelmi intelligencia.* Előadó Várnai László középiskolai tanár – Padányi Katolikus Iskola
- *Digitális tananyagok.* Előadó: Horváth Lilla MOZAIK referens

A novemberi ülés témája: Az oktatási rendszer lehetséges válaszai a digitalizáció kihívásaira. Előadások:

- *Számítógépes gondolkodás fejlesztése a XXI sz. elvárásait szem előtt tartva.* Előadó: Szakmáry Ákos okl. közgazdász, MBA, Kódvetők alapító
- *Számítástechnikai képzési program a gyermekkorban a számítógép-tudomány, az információtechnológia és a digitális írástudás területén.* Előadó Vinkler Zsuzsanna ECDL oktató
- *Klinikai tapasztalatok a digitalizációs forradalom negatív hatásait tekintve – egy gyermekpszichológus szemével.* Előadó: Kósa Ágnes klinikai gyermek-szakpszichológus

FOLYÓIRATOK, KÖTETEK AZ MPT KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL

A Kisgyermek szakmai folyóirat

VILLÁNYI GYÖRGYNE JUTKA

Nagy László, a reformpedagógia jeles képviselője 1907 tavaszán (100 éve) jelentette meg A Gyermek című lapot az Országos Gyermekvédő Liga segítségével. Beköszöntő cikkében hangsúlyozta, hogy az a tudomány, amely a gyermek nevelésével foglalkozik közkinccsé kell, hogy váljon a gyermekek nevelése és védelme érdekében. A 150 éve született pedagógus munkássága jelentős szerepet játszott a gyermekközpontú gondolkodás kialakulásában.

A Magyar Pedagógiai Társaság elkötelezetten támogatja a pedagógiai értékek megőrzését, továbbadását, a fejlesztési lehetőségek biztosítását. A Kisgyermek című lap ennek érdekében jött létre 2007-ben. Az évfordulók kerek száma, és a gyermek életének fontossága, mint a jövő záloga arra buzdította a gyermekek nevelésével foglalkozó elméleti és gyakorlati szakembereket, hogy létrehozzák az előd, Nagy László által támogatott értékek továbbvitelét követő folyóiratot. A születéstől 8 éves korig tartó életszakasz nevelési kérdéseivel, és a mai tanulási-tanítási felfogás elméleti és gyakorlati kérdéseivel egy szakmai lap sem foglalkozik jelenleg Magyarországon.

A szakmai folyóirat megszületését a gyermekek mindenkifelett álló érdekének megvalósítása terén fellépő igények és szükségletek hívták életre. Magyarországon minden kisgyermeknek lehetőséget kell biztosítani arra, hogy olyan nevelési környezetben fejlődjön, amely elősegíti önmagához képest legoptimálisabb kiteljesedését. A folyóiratban az aktuális információktól kezdve a tudományos kutatások bemutatásán át a szakmai gyakorlat megvalósítását segítő javaslatokkal, ötletekkel, jó gyakorlatok tapasztalatainak közzétételével segítjük az iskoláskor előtti és a kisiskoláskori nevelést. Az MPT események – kiemelten a kisgyermekkorot érintő hazai és nemzetközi témák első helyen szerepelnek a szerkesztési tevékenységekben.

A közérthető nyelven közölt információk, tudományos kutatásokról szóló beszámolók, a nevelési folyamatok gyakorlati tevékenységeinek egy – egy bemutatott eseményei adnak segítséget a csecsemő-gondozóknak, az óvodapedagógusoknak, a tanítóknak, gyógypedagógusoknak, logopédusoknak, illetve mindazoknak a felnőtteknek – szülőknek, nagyszülőknek is, akik születéstől 8 éves korig nevelik a gyermekeiket és hatnak tevékenységeikkel nevelésükre, gondozásukra. A párbeszéd lehetőségének színes tárházát kínálja az újság az egymástól tanulás érdekében.

Az MPT tagok írásai kiemelt odafigyeléssel kapnak támogatást annak érdekében, hogy publikációjuk segítse a szakmai fejlődést, és közkinccsé tegyen korszerű gondolatokat. Ezzel kíván hozzájárulni a szerkesztőség a kisgyermeknevelés korszerű fejlesztéséhez. A szakmai folyóirat évente öt alkalommal jelenik meg, tulajdonosai a Magyar Pedagógiai Társaság és az OVOKEM Kft. A Szerkesztőbizottság tagjait (4) az MPT küldöttgyűlése hagyta jóvá 2018 májusában, emellett 7 tagú szerkesztőség működik. Mindegyikük MPT tag.

Új Pedagógiai Szemle – Társ a pedagógiai nyilvánosságban

VESZPRÉMI ATTILA

Az Új Pedagógiai Szemle 1991-es indulásától folyamatosan bírja a Magyar Pedagógiai Társaság szakmai partnerségét. Sőt, a kapcsolat régebbi keletű, hiszen az MPT 1967-es újjáalakulásakor, a lap elődjével, a Pedagógiai Szemlével köttetett. Amikor az Országos Közoktatási Intézet 1990-ben létrejött, jogi értelemben a kölcsönös együttműködés az MPT és a háttérintézet között felszámolódott. A tárgyalások azonban Zsolnai Józseffel, az OKI első főigazgatójával sikerre vezettek. Utóbbinak pedig „első teendője volt, hogy a Magyar Pedagógiai Társaság közreműködésével kiadta az Új Pedagógiai Szemlét”.¹¹ *

Az OKI-val akkor kötött együttműködési megállapodás jogfolytonosságát később az OFI mint az OKI jogutódja elismerte. Ez a megállapodás tartja egy-egyben azt a konstrukciót is, hogy a Szerkesztőbizottság paritásos alapon áll ösz-

¹¹ Paksi László (2011): Egy élet az anyanyelv-pedagógia szolgálatában – a tanyasi iskolától a Magyar Tudományos Akadémiáig. Anyanyelv-pedagógia, 4. 1. sz. Letöltés: <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=300> (2019. 04. 18.)

* Az alábbi két bekezdésben felhasználtam Trencsényi László egy szerkesztőbizottsági ülésen elmondott mondatait is.

sze: mindkét szervezet négy-négy tagot delegál (nem kölcsönös egyeztetéssel), az elnököt – a többi résztvevő egyetértési jogának érvényesítése mellett – a Társaság kéri fel, a főszerkesztőt viszont az anyagiak, eszközök és infrastruktúra fölött rendelkező OFI (2017-től EKE OFI). Megállapodás az is, hogy az impresszumban a Társaság megjelenik valamilyen módon. A Szerkesztőbizottság MPT által delegált tagjai 2018-ban Mátrai Zsuzsa, Kraiciné Szokoly Mária, Perjés István, Tóth Géza és Trencsényi László a szerkesztőbizottsági ülések állandó meghívottja. Az ÚPSz-t jelenleg az EKE OFI adja ki.

A szerkesztőbizottsági műhelymunka jelentős és gyakorlati segítséget jelent a szerkesztőség számára. A résztvevők egy-egy ülésen rengeteg konstruktív javaslatot, koncepcióformáló felvetéssel élnek, és igyekeznek segítséget nyújtani a tényleges munkához lapértékeléssel, lektorok ajánlásával, írások közvetítésével, illetve konzultációs lehetőségek biztosításával. A pedagógiai nyilvánosság helyzete ma Magyarországon nem egyszerű. A lap azonban – a modernizálódás, új irányokba nyitás szándéka mellett – őrizni igyekszik a rá jellemző, szerzők és olvasók által egyaránt szeretett kétarcúságot; hogy tudniillik egyszerre tudományos folyóirat (peer reviewed tanulmányrovattal), és egyszerre a pedagógiai valóság önmagáról szóló megnyilatkozásainak tere kíván lenni. Ehhez kapcsolható a lap azon törekvése, hogy tartalmával és nyelvezetével hidat tartson fenn a tudományosság, a tudományos műhelyek és a pedagógusok között. Egy-egy szerkesztőbizottsági ülés e kétarcúság fenntarthatóságának jegyében sokszor igen izgalmas viták, tervező együttgondolkodások ideje. Amiben nem kis része van annak, hogy a résztvevők az MPT-re jellemző nyílt kommunikációs attitűdöt fenntartják az üléseken és egyéb eseményeken.

Az MPT 125. születésnapjához köthetően jelent meg 2017/9–10. számunkban Kelemen Elemér nagy visszaemlékezése az MPT 1967-es újjáalakulásáról. De – terjedelmi korlátainkhoz mérten és a beérkező kéziratok megengedte rendszerességgel – közlünk beszámolókat MPT-eseményekről, illetve recenziókat az MPT kiadványairól vagy a szerkesztőbizottsági tagok által ajánlott kiadványokról.

A lap életében nagyon fontos események még az MPT által szervezett lapbemutatók a Zöld Vadonban, illetve a Majzik Katalin tiszteletére évente a legkiválóbb írást vagy írásokat megalkotó szerzőknek járó Majzik-díj is, amelynek odaítéléséről a szerkesztőbizottság készít javaslatokat, illetve dönti el az eredményt.

Mesterek és tanítványok – Pedagógusportrék II. című kötet bemutatása

SZABÓ ISTVÁNNÉ, VARGA CSILLA

„A jelent csak a múltból lehet megérteni:
– a jövőt csak a múlt alapján felépíteni.”
Babits Mihály

A Magyar Pedagógiai Társaság Nógrád Megyei Tagozatának negyedik, múltat faggató kötete került bemutatásra 2018. szeptemberének második felében Salgótarjánban, a Balassi Bálint Megyei Könyvtárban. Ezt újabb bemutatók követték a városban, majd Rétságon és Budapesten is. 2005-ben jelent meg a sorozat első kötete, mely az Életutak címet viselte és két kiadást ért meg, 2005-ben és 2006-ban. Ebben tizenkét Nógrád megyében tevékenykedő pedagógust mutattunk be. Második kötetünk: *Mesterek és tanítványok: Pedagógusportrék* címmel, tíz jeles pedagógus életpályáját követte. 2015-ben tizennégy élő és elhunyt kortársunk portréja került a *Pedagógusok civilben* című kötetünkbe. Mindhárom könyv maximális együttműködés gyümölcseként született. Mindig akadtak önzetlen támogatóink, akik megértették az ügy jelentőségét. Néhány közülük, a teljesség igénye nélkül: Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata, Nógrád megye Önkormányzata, Magyar Pedagógiai Társaság, Gyermekekért Baráti Kör, valamint több magánszemély.

A közel száz alkotó társunkat is köszönet illeti, akik kollégaként, tanítványként, barátként, családtagként, szülőként, civil szervezetek vezetőjeként, írásaikkal gazdagították a megjelent portrékat.

Negyedik kiadványunkban huszonkét pedagógus kollégánkról olvashatnak, akik kiérdemelték a Fáy András által megfogalmazott „jó tanítómester” címet. Miszerint „a jó tanító értelmére nézve pallérozott legyen, ismerje tanítványait, legyen jó erkölcsű, hogy példaadással formálhassa tanítványait.” Most is ügyeltünk arra, hogy nógrádi kötődésű „mestereket” mutassunk be teljesítményeik alapján. Színes a palettánk, vannak tősgyökeres nógrádiak, van, aki Balassagyarmaton született, pályáját is itt kezdte, majd főiskolai tanárként a Nógrád megyei óvodapedagógusok, óvodák fejlesztése volt élethosszig az egyik szép feladata. Többen vannak, akik magyarként még Csehszlovákiában születtek, de évtizedekig itt, Nógrád megyében tették a dolgukat. Sok száz óvodás gyermek életét gazdagította az az óvodapedagógus, aki nyugdíjasként, mint népművész is sokaknak örömet szerez munkájával. Többen vannak, akik Magyarország más tájairól származtak. Ők mindannyian gazdagították palóc kultúránkat és pedagógiai értékeinket.

Bárhol dolgoztak, mindenütt példát mutattak. Természetesen most sem tudtuk megvalósítani a teljességet, mivel sok jeles kollégánk portréja kimaradt, akiknek itt lenne a helye.

A legújabb kötetben szereplő tíz kollégánkat már csak az emlékezet útján mutathatjuk be, családtagjai, kollégái, tanítványai által. A portrék természetesen hordoznak szubjektív elemeket, de ettől válik életté a múlt. Azok a pedagógusok, akik vállalták, hogy saját portréjukat megrajzolják, azok egy önismereti utat is bejártak, nagyon szerényen. A Magyar Pedagógiai Társaság Nógrád Megyei Tagozatának nevében mondhatom, hogy számunkra nem megkérdőjelezhető egyetlen bemutatkozó portré sem, mert az elvárható objektivitást mindenkor a javaslattevők és a szerzők személyisége garantálja. A bemutatkozási lehetőség egyben annak a vállalása, hogy egyetlen érték se vesszen el a generációk emlékezetéből és ne tompuljon egészséges nemzeti tudatunk. A múlt pedagógiai közösségteremtő értékeinek „lámpásként” történő bemutatásával építkezni próbáltunk, jobbító szándékkal és nem ítélni! Szeretnénk felhívni a jövő pedagógusainak a figyelmét, a gyermeknevelés szépségére, sokszínűségére, és az önzetlenségre. Hiszünk abban, hogy különböző korokban, különböző helyzetekben sohasem lehet sémák szerint dönteni és cselekedni. A tisztesség örök érték, ami nem korszak- és nem rendszerfüggő.

Az eddigi három, s a megjelent negyedik kötettel bekerültünk a Nógrád Megyei Önkormányzat döntése alapján a Nógrád megyei értéktárba, a szellemi érték és kulturális örökség témakörben.

A mi pedagógus hivatásunk gyönyörű, nagyon sokan vagyunk, akik ezután sem választanának más életpályát. Ars poetikánkat senki sem fogalmazta meg szebben, mint Váci Mihály.

*„Széjjelszóródní – eső a homokra
Sivatagnyi reménytelen dologra
S ha nyár nem lesz tőled – s a táj se zöldebb
Kutakká gyűjt a mély: és soká isznak belőled.”
Váci Mihály: Eső a homokra*

Tanúhegyek – Portrék, emlékezések, interjúk mintaadó pedagógusokról

L. RITÓK NÓRA

A pedagógusszerepben, életpályákban mindig ott a kor lenyomata is. Mégis, mindenkor voltak és lesznek olyanok, akik állandó, megkérdőjelezhetetlen értékállóságukkal utat jelölnek. Akik olyan nyomot hagytak és hagynak maguk után, ami miatt mérföldkövei lettek a magyar közoktatásnak. Munkájukkal világosan láttatnak egy olyan értékvonalat, amihez igazodni lehet és kell, ami korszakokon és kormányokon átívelő.

Próbálom megérteni a könyv lapjait olvasva, melyek lehetnek ennek az elemei.

Az első egy egyetemes érték: a humánium. Azt hiszem, ezt sohasem törli el semmi. Az ember, a gyerek mindenek felett álló tisztelete, mely olyan alázatot követel a pedagógustól, amire nem képes mindenki. Csak a legkiválóbbak.

A másik a tudás. A tiszteletet követelő, folyamatosan megújuló és bővülő tudás, melynek elviselése mindig nehéz volt azoknak a hatalmasságoknak, akik ilyen magasságokba sosem érnek fel. A harmadik talán a kreativitás. A folyamatos keresése a jobbnak, a hatékonyabbnak, a megfelelőbbnek. Aztán ott van a szenvedély. Ami nem engedi elkalandozni másfelé a szellemet, rabul ejt, fogva tart, kizár sok mindent, ami befolyásolhatná a folyamatokat, és teremt. Olyan értékeket, amelyeket csak a szenvedély alapozhat meg.

És ott vannak olyan elemek is, melyeket már újraértelmez a kor, melyeket egyre nehezebb ebben az összezavarodott világban jól érteni, megtartani. Ilyen pl. a következetes ragaszkodás. Ragaszkodás a tisztességhez, a megalkuvás mindenkor elutasítása. Szenvédélyes ragaszkodás ez, amiben nincsenek kibúvók, a „nem tehettem mást” az ő szótárunkban nincs jelen. A tanítás szentségéhez való ragaszkodás ez, aminek tisztaságát, céljait nem mocskolhatja be semmi. Amit fényesen tartanak e kötet pedagógusóriásai.

Aztán ott van ebben a vonalban a rugalmasság is. Amivel úgy kell nézni a világot, amely a tanítványokra hat, hogy közben használják is a változásokat a jobb, a megfelelőbb hatások miatt.

Sok dologot lehetne még kiemelni, de egyet talán még nagyon fontosnak érzek. Bár egyéni életutak bemutatása történik itt, nem elszigetelt nagyságok ők, hanem olyan csapatemberek, akik valami láthatatlan erővel képesek a körülöttük levőket magukhoz vonzani, és kisugárzásuk azokat is feltölti, akik maguktól talán nem ragyognak olyan fényesen. Karizma? Talán hívhatjuk így is.

Tóth József: Csillebérc 1948–2018

RÉVÉSZ GYÖRGY

Elgondolkodva ajánlom a Tisztelt Olvasó figyelmébe a Mozgalompedagógiai füzetek új kiadványát, dr. Tóth József régi-új művét. Egyfelől örömmel és nagy-nagy szeretettel, hiszen a sorozatnak ez immár a tizenkettedik kötete, másrészt a „főszereplő”, a csillebérci tábor idén töltötte be 70. évét, s mindkettő, a tucatnyi kötet és a hét évtized egyaránt ok és alkalom a köszöntésre. Másfelől azonban ünneplésre aligha van ok, hiszen Csillebérc ma már nem azonos egykori önma-gával, a magyar úttörőmozgalom „szent helyével”.

Szomorúan kell szembe néznünk a ténnyel: Csillebérc ma már csupán egy nagy értékű ingatlan, a „hely szelleme” végleg más tájakra, úgy lehet, más di-menziókba költözött. Nyilván magyarázatra szorul a „régi-új” jelző. A tanul-mány ugyanis a múlt század hetvenes éveinek végén íródott, és csak négy évtized múltával bújtt elő a fiókból. Ez idő alatt azonban radikális változások történtek nem csak a társadalomban, hanem mindennapi környezetünkben is. A Szabad-ság-hegy visszakapta korábbi nevét (Sváb-hegy), megváltoztak az utcanevek, több emléktáblát, sőt, épületet már csak múlt időben említhetünk. A szerkesztés során természetesen törekedtünk az aktualizálásra, illetve a nyelvtani idő helyes használatára, mindazonáltal nem zárható ki, hogy a szövegben maradtak pon-tatlanságok. Ha így történt, azért elnézést kérünk olvasóinktól. Az elmúlt negy-ven év természetesen nemcsak az utcaneveken hagyott nyomot. Ennek ellenére a szövegben érdemi változtatásokra nem került sor. Példának okáért a szerző (és vele együtt a szerkesztő) nem tartotta sem szükségesnek, sem tisztességesnek, hogy korábbi elvtársait „úr”-nak minősítse át, és ma sem gondoljuk szégyellni-valónak az afrikai, ázsiai, latin-amerikai gyerekekkel vállalt szolidaritást.

A szerző személyes tanúja volt a „hősi múltnak”, de a kötet utolsó fejezetében már nála illetékesebb mutatja be az utolsó több mint negyed századot: Rácz Pé-ter, aki ez idő alatt végig a Magyar Úttörők Szövetsége ügyvezető elnöke, és a szó szoros értelmében végigküzdötte ezt az időszakot egészen a végjátekig.

Figyelemre méltó az írás műfaja. A szerző egészen egyéni módon ötvözi az útikalauzt a történelmi tanulmánnyal és az elbeszéléssel, arcokat, pillanatokat és helyszíneket villant fel, mindezt régimódi, érzelmes, sőt, néha indulatos tör-ténetmesélés keretei közé ágyazza. Így jön létre a sajátosan tóthjózsefi narráció, amelynek talán nem minden mondatát és állítását támasztják alá források vagy tárgyi bizonyítékok, de amely arra minden bizonnyal alkalmas, hogy megmu-tassa az utánunk jövő nemzedékeknek: mit jelent(ett), miért (volt) olyan fontos úttörők és úttörővezetők generációinak Csillebérc.

Bizony, életre szólt

TRENCSÉNYI LÁSZLÓ

Debreczeni Tibor 90. születésnapját ünnepelte a pedagógusszakma, szűkebben a drámapedagógia hazai úttörőjét saját szűkebb szakmai köre. A Magyar Pedagógiai Társaság – támogatók gazdag körére építve – önálló kötetben adta ki a 2017. évi debreceni Kiss Árpád Konferencián feleségével kettesben előadott „életrajzi pódiumjátékát”, melynek középpontjában a mester, Karácsony Sándor állt.

Joggal kérdezhettük akkor az egyetemi városban, hogy visszatértek? Hazatértek? Debrecenbe, egykori munkásságuk színhelyére. Vajon adhatunk-e kései elégtételt, szolgáltatathatunk-e jóvátételt mindkettejüknek, akiket annak idején „politikai okokból” kizárt az egyetem. Lehetnek-e ők ketten, Kósa Vilma – a „kicsapott kuláklány” és Debreczeni Tibor, az „56-os bizottmányi tag” a Debreceni Egyetem *igazi* díszpolgárai? Megérdemelnék.

Debreczeni, az előadóművész, a drámapedagógus ráadásul Csokonai-díjas. (A díj névadója egy másik kicsapott debreceni diák, aki nemcsak költőnek, diáknak volt – utódaihoz hasonlóan forradalmár, hanem tanárnak is. Rousseau hív követőjét tiszteljük benne rövid, de a magyar neveléstörténet számára annál jelentősebb tanári pályáján.)

Debreczeni előadói művészetével egy Bolond Istók előadásán, előadói estjén szembesültem. Megrendített, hogy az akkor már nem fiatal, de – mai korához képest – semmiképp nem öreg férfi mily elszántan, rezignáltan és életre vágyóan készül a halálra. Meg is ijedtem, hiszen sok közös tervünk volt még a pedagógia reformjait illetően. Aztán jöttek az újabb egyszemélyes színházi darabok. „Az öreg ácsot palira vették” – korszakos, rendszerkritikai élmény volt! Közben több előadás nagykőrösi diákjaival – nekem most a gyermeki agresszivitást, gonoszságot elemző „Pont pont vesszőcske” ját az eszemben, Szabó Lőrinctől Hajnóczyig ívelt a sor – az előadás végére megszelídítve bennünket is. S aztán jött a – máig sikerrel játszott – „Ki is az a Pál” című darab, ahol az önmagunk keresése, szolgálatunk értelmének keresése került középpontba.

Debreczeni megírta a „*Különbéke Debrecenben*” című életrajzi regényfolyamának második darabjában, miképp élte meg, hogy a diktatúra körülményei közt, ha a katedráról, tanárként nem szólhat, akkor még (már?) a színpad, a diákszínjátékos pódium szabad. A leírás pontos elemzés volt, sok mindent megvilágított.

Ezúttal a Mesterről szóltak. Párban. K. S. Mesterről. Akit Karácsony Sándorként volt módjuk megismerni s követni. Aki Karácsony Sándorként osztott rájuk is küldetéstudatából és pedagógiai éroszából.

Loránd Ferenc szakirodalmi munkássága

HORTOBÁGYI KATALIN

A többféle jelentést sugalló cím ellenére a kötet egy 647 címszóból álló bibliográfia, amely Loránd Ferenc különböző műfajú és tematikájú írásműveinek, a róla szóló írásoknak, a vele készült interjúknak és a fellelhető filmeknek címjegyzékeit tartalmazza.

A tudományos életben kialakult gyakorlat szerint a sokat publikáló szakemberek pályájuk csúcspontján megjelentetik műveik bibliográfiai jegyzékét. Loránd Ferenc ezt nem tette meg, feltehetően sajnálta erre az időt, hiszen élete utolsó időszakában is írt, dolgozott. Halála után három évvel éreztem annak szükségességét, hogy elvégezzem az életmű (immár posztumusz) rendszerezését és annak közzétételét.

A bibliográfia szikár, száraz műfaj. De ha összességében tekintjük át a benne összegyűjtött adatokat, érdekes összefüggések tárulnak fel azok számára is, akik nem, vagy kevéssé ismerték a szerzőt és műveit. Első rétegében természetesen a szerző szakmai életútját tükrözi, de feltárul az a bonyolult történelmi kor is, amelyben a művek születtek. Az írások címei és megjelenésük dátuma alapján nyilvánvaló lesz a legfontosabb következtetés is: Loránd Ferenc életútja tengerlyében a hátrányos helyzetűek sikeres iskoláztatásáért folytatott küzdelem áll. Művei, megszólalásai, cikkei voltaképpen ennek a küzdelemnek a dokumentumai. Ezek közül is kiemelkedik szépirodalmi értékű szociográfiai esszéregénye, *A Kertész utcaiak*, amelyet és a történet alanyát képező iskolát ő maga is élete fő művének tartotta. Publikációi és megszólalásai mindig válaszok voltak az aktuális pedagógiai problémákra. Hatásos és sikeres szerző volt.

A címszavak azt is elárulják, hogy szerzőjük milyen rendkívül sokoldalú volt: iskolafejlesztő, iskolamodellek (a Kertész utcai-, később a magyar komprehenzív iskola modell) kidolgozója és megvalósítója, egyetemi oktató, pedagógus továbbképzések szervezője (pl.: Megújuló Iskola mozgalom), társadalmi szervezetek aktív résztvevője és irányítója (Az Iskolai Esélyegyenlőségért Egyesület létrehozója és elnöke, A Gyermekérdekek Magyarországi Fórumának társelnöke, Az Országos Köznevelési Tanács tagja, 2002-2011-ig elnöke).

Loránd Ferenc nagy gondot fordított írásai címadására: címei színesek, beszédesek, helyenként merészek és szokatlanok. Néhány kiragadott példa: *Qui prodest? Az iskolai szelekció és néhány következménye. Az iskola, a szülők és más partnerek. A közoktatási intézmények szelektív jellege és ennek következményei. Érvek a tanulók bármely szempontú szétválasztása ellen. Minden gyereknek a neki megfelelő iskolát! Kiknek és miért nem kell a komprehenzív iskola? A szakmunkás*

is „emberből van”! Az iskola, mint ártalom. Lehet-e az iskola mindenkié? A holokauszt téma pedagógiai dimenziói. A holokauszt, mint pedagógiai kihívás.

Mivel Loránd Ferenc már nincs közöttünk, a kötetben megkíséreltem személye felidézését néhány fényképpel kollégái, barátai és a gyerekek körében, valamint saját maga által írt önéletrajzának és egy vele készített életinterjúnak közlésével.

A kötet végezetül tartalmazza a pályatársak Loránd Ferenc 2015. július 5-én bekövetkezett halála után írt megemlékezéseit, valamint a tiszteletére rendezett szakmai konferencia dokumentumait.

* * *

MPT ÁLLÁSFOGLALÁSOK 2018-BAN

A Magyar Pedagógiai Társaság Álláspontja a NAT-2018 tervezetéről

A Magyar Pedagógiai Társaság Didaktikai Szakosztálya 2018. szeptember 24-ei kibővített ülésén az MPT Elnökségének felkérésére a Társaság szervezeti egységeinek véleményét is figyelembe véve megvitatta a NAT 2018 augusztus végén megjelent tervezetét.

A jelenlévők és az írásban véleményt nyilvánítók fontosnak és szükségszerűnek tartották a dokumentum elkészültét. Az MPT megértéssel követi a tervező szakértői csoport törekvéseit, azt, hogy napjaink kihívásaira egyre szakszerűbb és megalapozottabb választ igyekeznek adni a közoktatás kihívásaira, s a tanulási folyamatok főszereplőjének a biztos és korszerű tudással rendelkező tanuló, tanulói közösséget tekinti.

A Magyar Pedagógiai Társaság álláspontját a szakosztályi ülés (ennek megelőző írásbeli és követő vitái) alapján alkotta meg. Álláspontunk megfogalmazásakor fontosnak tartottuk a javító szándékú véleményekre való fókuszálást.

I. Kiemeljük ezek közül a NAT-tervezet támogatandó elemeit

- A tartalmi szabályozást tárgyaló rész (1. fejezet) gyermekközpontú, megfogalmazott pedagógiai elvei előremutatóak, korszerűek.
- Különleges bánásmód szerepe, az „egyéni tanulási utak” legitimációja, ösztönzése markánsan megjelenik.
- Integrált szemléletmódra törekvés.
- Az értékelési rendszer a fejlesztő, szöveges értékelés irányába mozdul el.
- Digitális kompetenciák és digitális pedagógia szerepe is érdemi helyet kap, ugyanakkor célszerű lenne a kifejtést kettéválasztani a 9-10. és 11-12. évfolyamoknál.

- Az idegen nyelv oktatása érdemben szerepel, de e szakmai rész a nyelvtanárok bevonásával tovább finomítható.

II. A tervezetből elhagyandó elemek

- Fejlesztő vagy 0. évfolyam elhagyását javasoljuk, hiszen ez minden szándéka ellenére a korai szegregációt segítené elő, s egyben semmibe veszi az óvodák fejlesztő munkáját. A 0. évfolyam bevezetése nyilván törvénymódosítási kérdés. E helyett helyreállítani javasoljuk a "rugalmas beiskolázás" elve alapján ennek gyakorlatát.

A NAT fejlesztési feladatrendszere szorosan kapcsolódik a kisgyermekkori fejlesztés irányait meghatározó Óvodai nevelés országos alapprogramjában megfogalmazott célokhoz, ez helytálló, és erősíti az óvodai nevelés súlyát. De a kifejtés, a javaslat további része nem ezt támogatja. Ellenkezőleg, a magyar óvodai nevelés szakmai tartalmának súlyos csonkítását jelenti. Ezért ez nem fogadható el, mivel a köznevelési törvény fejlettség szerinti beiskolázást biztosít, nincs tehát szükség felkészítő fejlesztő évfolyamra az iskolában! Az óvodai hálózat jól képzett óvodapedagógusokkal és szakmai munkát segítő szakemberekkel meg tudja oldani minőségi értékek alapján megvalósítható nevelést, fejlődés segítségét differenciált egyéni bánásmód alapján.

- Nem szükséges a mindent meghatározó centrális szabályozás, a tantárgyi tábla műfajidegen, az adaptivitást korlátozza.

III. Átdolgozandó elemek

- Túl részletezőn fogalmazza meg a tananyagot, a tananyag tartalmában túlterhelt, beleértve a magas óraszámokat is.
  - ♦ A mindent meghatározó centrális szabályozást korszerű, adaptív megoldással javasoljuk lecserélni.
  - ♦ Kezdeményezzük a „nemzetiségi oktatás”-ról szóló részeket bővebben kifejteni.
  - ♦ Összhangban a jelen álláspont I. pont első és negyedik bekezdésben mondottakkal, indítványozzuk az értékelés részletes rendszerének részletes kidolgozását. (ez nyilván törvénymódosítást jelent).
  - ♦ A környezetismeret szerepe, a természettudományi tantárgyak oktatása kapcsán az alábbiakra hívjuk fel a figyelmet.

A tervezetben foglalt megoldás problémái (képzés, attitűd, oktatási hagyományok, társadalmi szükségletek stb.) jelzik, hogy a fejlesztés csakis alternatívák alapján, azok választhatóságát biztosítva valósítható meg (időben biztosított személyi és tárgyi feltételek megléte – ideértve az időben megvalósított képzést – esetén támogatandó siker esélyével a progresszív, innovatív megoldás).

- ♦ A szakgimnáziumoknál csak a szakirányú továbbtanulásra való felkészítést jelöli meg célként a NAT. A NAT-tervezet nem foglalkozik a szakközépiskolákkal, vagyis a korosztály 25%-ával.

IV. Vitatott elemek

- Az óraszámok és a tantárgyi tábla műfajidegen egy alaptantervtől, fokozza a rendszer inadaptivitását.
- A 9 évfolyamos általános iskola kérdését szakmai megközelítés alapján fontosnak tartjuk, de hangsúlyozzuk, hogy ezt csak rendszerszerű megközelítésben szabad felvetni.

V. Hiányzó, vagy erőtlenül kifejtett elemek

- A tanulók hátrányos helyzetből adódó kulturális deficitjét, illetve másságát, az erre a helyzetre adott, tantervbe foglalható tanulástámogatási válaszokat nem tette kifejtés tárgyává.
- Megfelelő pályaorientáció és az életen át tartó tanulásra felkészítő fejlesztési feladatok.
- A pályaorientációnak középfokon nemcsak a gimnáziumban, hanem a szakképzésben is meg kell jelennie.
- A természettudományos kultúra érdemi helye, a XXI. századi kihívásokra adott válaszok kifejtetlensége.
- A Művészetek műveltségi területek körében helyreállítandó a Dráma/bábjáték, a Tánc, Mozgóképkultúra, Hon- és népismeret korábbi, e tárgyak presztízsét kifejező helye.
- Nem egységes tantárgyi tartalmak és leírások. A „fő témakörök” leírásainak absztrakciós szintje és struktúrája az adott tantárgy objektív természetétől jóformán függetlenül igencsak különbözőek.
- A tantárgyakhoz nem köthető fejlesztési célok (pl. életpálya-építési készségek, könyvtárhasználat/információfeldolgozás, pénzügyi kultúra, médiatudatosság stb.) megjelenése és megvalósíthatósága.

*

A Nemzeti Alapterv 2018. augusztus végén nyilvánosságra került tervezetében, fogalmi rendszerében nyelvezetében számos előremutató elképzelés jelenik meg. Ez azonban nem oldja meg közoktatásunk alapvető gondjait.

A rendszert változatlanul nyomasztja a központosítás, az iskolák tantervi gúzsbakötése, a kötelező típusonként egyetlen kerettanterv, a tankönyvek választhatóságának hiánya, az iskolák pedagógiai, gazdasági és munkaügyi szabadságának eltörlése, a hibás pedagógus életpályamodell. A nemzetközi és a hazai szakmai felmérések, kutatások számos egyéb rendszer-problémára is felhívják a figyelmet (pl. a korai iskolaelhagyás, nemzetközi összehasonlításban a tanulók kompetenciákban mutatkozó lemaradása, a középiskolai és az azt követő képzésekben részt vevő fiatalok aránya). E problémák kezelése a NAT „bevezetésével” egyidejűleg követel beavatkozást.

Úgy látjuk, hogy a most vitára bocsátott NAT az eredeti tervekhez képest 2019-től nem vezethető be, ugyanis nem adottak a pedagógusi, tananyag tartalmi és infrastrukturális feltételek sem. Álláspontunk szerint a NAT bevezetése csak a folyamatos innováció-támogató implementáció útján járható.

Fontosnak tartjuk továbbá hangsúlyozni, hogy a tervezet érvényesítése csak a pedagógusképzés átfogó áttekintése, fejlesztési stratégiájának adaptációja után lehet valamennyire is eredményes, e feladatokra időben és kellő időt szánva, a feladatra esetenként eltérő megoldást alkalmazva – új szak alapításával, indításával, máskor a követelmények korrekciójával – fel kell készíteni a pedagógusokat.

Eljárási problémaként fogalmazzuk meg, hogy a jelen NAT-változat kidolgozásának alapját jelentő NAT-koncepció kialakítását sajnálatos módon nem előzte meg szakmai és társadalmi vita.

Budapest, 2018. szeptember 30.

A Magyar Pedagógiai Társaság elnökségének nevében

Trencsényi László elnök

Fábry Béla ügyvezető elnök

A MPT 2018. évi küldöttgyűlésének állásfoglalása a magyar oktatásügy helyzetéről

A Magyar Pedagógiai Társaságot a magyar polgárosodás hajnalán, a magyar társadalom egyik legvirágzóbb időszakában, a magyarságnak a modern európai nemzetekhez való gazdasági-társadalmi felzárkózásának időszakában, a magyar

oktatásügy legkiválóbb képviselői alapították. A több mint 125 éves múlt annak is bizonyítéka, hogy a Társaság mindenkor a magyar oktatásügyért, az oktatásnak, az aktuális társadalmi-gazdasági kihívásoknak való megfelelése érdekében tevékenykedett úgy, hogy e tevékenysége egyben a felnövekvő generációk boldogulását is szolgálta. Így volt ez a Nevelésügyi Kongresszusok szervezése alkalmával is, ennek szellemében történt meg a Társaság XX. század 60-as évekbeli újjászervezése is, ez fogalmazódik meg a Társaság Alapszabályában, mely mai napig is a tevékenységében, aktivitásában, és létszámában az egyik legnagyobb – ha nem a legnagyobb – civil-szakmai szervezet munkájának kereteit jelenti.

A 125 évet meghaladó múlt a Társaság mai tagjait, vezető aktivistáit, vezetőit arra kötelezi, hogy a magyar oktatás, a gyermekek, a családok, az egész társadalom érdekében, minden olyan esetben hallassa hangját, amikor az oktatás helyzete, az oktatásügyi folyamatok alakulása a tudományos elemzések, értékelések által is igazoltan eltér a nemzetközi trendektől, ennek következtében a magyar gazdaság, a felnövekvő generációk tagjai majdani munkavállalókként versenyhátrányba kerülnek, és ennek az egész társadalom kárát látja.

A XXI. század második évtizedének végén számos nemzetközi és hazai kutatás – mérés, elemzés, értékelés – azt mutatja, hogy 2010-11-től a magyar oktatásügyben olyan folyamatok indultak el, melyek eredménye nemzetközi összehasonlításban a magyar iskolás korú népesség lemaradása, még a korábbi eredményekhez képest is visszaesés. E kedvezőtlen eredményeket nem cáfolják a diákolimpiai sikerek. A legutóbbi kompetencia-mérési eredmények – a szakközépiskolás diákok az általános iskola 6. osztályos követelményszintjét érték el –, is azt mutatják, hogy a közoktatás rendszerének kimeneti eredménye, a rendszer eredményessége jelentős mértékben elmarad minden szempont szerinti elvárástól. Hasonló eredmény – eredménytelenség – tapasztalható az oktatás minden szintjén, a rendszer minden elemében. Összességében azt tapasztalható, hogy az elmúlt közel húsz évben, az oktatás terén „kiruházás” történt, a szakmai munka meghatározó folyamatai az oktatás minden területén XIX. végi – XX. század közepi állapotokat eredményeztek, ennek megfelelően az oktatás-nevelés eredményessége és hatékonysága messze elmarad a XXI. századi követelményektől.

A MPT számos szakmai és civil szervezettel egyetemben több alkalommal is megfogalmazta kritikáját, konstruktív kezdeményezésekkel igyekezett szakmai alternatívát mutatni, a jó gyakorlatok bemutatásával, szervezeti egységei aktivitásával – az objektív lehetőségek keretei között – igyekezett a modernizáció követelményeinek megfelelni, e követelményekre az oktatás felelőseinek figyelmét irányítani. A Társaság aktivitása, kezdeményezései az oktatásügyi folyamatok irányítóinak párbeszéd-képtelensége miatt nem tudott érvényesülni. Ez azonban nem jelentheti azt, hogy a Társaság a történelmi múltat is magában foglaló je-

lenkori feladatát ne teljesítse. Ennek jegyében az MPT 2018. évi küldöttgyűlése jelen állásfoglalásával hívja fel ismételten a figyelmet: a magyar oktatás rendszere – a köz-, szak-, felső-, és a felnőttoktatás, a felnőttképzés, az életen át tartó tanulás rendszere, az oktatás rendszer minden alrendszere – nem felel meg a XXI. századi követelményeknek, folyamatait és kimeneti eredményeit tekintve elmarad az társadalom által joggal elvárt követelményektől, nem segíti a magyar gazdaság fejlődését, nemzetközi versenyképességi pozíciójának javulását, gazdasági értelemben nem hatékony, nem szolgálja XXI. századi kihívásoknak megfelelni képes személyiség kibontakozását, a modern társadalmakra jellemző együttélési-együttműködési viszonyok kialakulását.

Az MPT küldöttgyűlése megerősíti a Társaság Alapszabályban megfogalmazott küldetését. Civil-szakmai szervezetként – erőforrásaink, lehetőségeink kereteinek határáig – továbbra is a magyar oktatás rendszerének fejlesztését tekintjük feladatunknak. Kezdeményezéseinkkel, legyenek azok kritikai hangvételű dokumentumok, konstruktív akciók, a szakmai munka bármilyen formában való megjelenése, a magyar oktatást, a felnövekvő generációk boldogulását, a magyar társadalom fejlődését kívánjuk szolgálni, gazdagítani. Alapszabályunk alapján készen állunk az oktatás bármely szereplőjével az érdemi-szakmai párbeszédre, a közös munkára. A küldöttgyűlés felhatalmazza a Társaság Elnökségét, hogy jelen állásfoglalásban foglaltaknak megfelelően szervezze a Társaság tevékenységét.

Budapest, 2018. május 25.

Magyar Pedagógiai Társaság

A Taigetosz-törvényről

Alulírott Turcsik Katalin (elnök, Diszlexiás Gyermekek Fejlesztéséért Szakosztály) és Paveszka Dóra (szakosztályi tag) képviseltük a Magyar Pedagógiai Társaságot, illetve ezen keresztül a magyar pedagógusokat abban a munkacsoportban, amelyet az Oktatási Hivatal 2017. szeptember elején hozott létre, a 2017 tavaszán bevezetett, a sajtóban és a köznyelvben Taigetosz-törvény néven ismertté vált paragrafus nyomán keletkezett bizonytalanság és esetleges problémák megoldása érdekében. A munkacsoport a már korábban működő, az említett törvényt is előkészítő logopédus szakértői kör civil szervezetekkel (ADHD Magyarország Alapítvány, CSEVE Szülői Csoport, Nagycsaládosok Országos Egyesülete és Magyar Pedagógiai Társaság) való kibővítésével jött létre. A munka koordinálásával a Hivatal Dr. Kiss Lászlót, szakszolgálati és gyógypedagógiai referenst bízta meg.

1 Az említett törvény szövege: *Az a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló, akit 2018. augusztus 31. napjáig a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alól mentesítettek, a mentesítés időtartamának félbeszakadása nélkül, középfokú iskolai tanulmányainak befejezéséig egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alól mentesülhet.*

Ezúton szeretnénk tájékoztatni a Társaság elnökségét és tagságát a (március óta – talán átmenetileg, talán véglegesen – nem aktív) munkacsoport eddigi tevékenységéről.

A munkacsoport arra kapott felhatalmazást, hogy a tájékoztatás eszközeivel és végrehajtási rendeleti javaslatok szintjén igyekezzen eredményeket elérni. Törvényi szintű módosítások kidolgozására nem kaptunk lehetőséget.

A közös munka során az alábbiak történtek:

- Problématérkép felvázolása.
- Tájékoztató anyag kidolgozása „*A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók ellátásának jelenlegi szabályai, az értékelés és minősítés alóli felmentés és szöveges értékelés kifutó rendszerben történő kivezetésével kapcsolatos tudnivalók*” címmel. Az Oktatási Hivatal vállalta a 16-oldalas dokumentum eljuttatását az oktatási intézményekbe. Ez olyan találkozók keretében zajlott, amelyre a Pedagógiai Szakszolgálatok, a Pedagógiai Oktatási Központok és a Tankerületi Központok képviselői voltak hivatalosak. A szakképzési intézmények felé történő tájékoztatás felvetődött, de későbbre halasztódott.
- Jó gyakorlatok, képzések, eljárások, segédanyagok összegyűjtése többségi pedagógusok számára. A gyűjtés folyamata januárban lezárult, a végleges formába hozást referens úr vállalta, ez egyelőre még nem valósult meg.
- Végrehajtási szintű jogszabály-módosító javaslatok kidolgozása. A pedagógusképzés, a diagnosztika és a törvényi előírások pedagógiai alkalmazásának területén, kisebb munkacsoportokra szakadva kezdtük meg ezt a munkát, melynek során számos javaslat kidolgozásába fogtunk bele. Ez a munkaforma két ülés után félbeszakadt, ezután együtt folytattuk a megbeszéléseket. Referens úr március folyamán két módosító javaslatot ítélt benyújthatónak, de erre végül – a tagok egyetértésének hiányában – nem került sor.

A munkafolyamat összegzéseként az alábbi meglátásaink vannak:

- A munkacsoport megalakulásakor megfogalmazott és írásban a tagok elé tárt javaslataink és elvárásaink (1. mellékletben) nem teljesültek. Több pontban (pl. vizsgálati protokoll, tanárképzés) történtek szakmai eszmecserék és

elhangzottak javaslatok, de ezek nem kerültek döntési fázisba üléseinken. (Ugyanakkor egyes általunk megfogalmazott pontokban idQközben történtek örvendetes kezdeményezések a kormány részérQl, mint gyogypedagógusok magasabb létszámban való képzése, hatékonyabb szqrési rendszer kidolgozása.)

- A közös munka során többször voltak fenntartásaink és aggályaink, ezeket a munkacsoport-tagok számára is több ízben megfogalmaztuk.
  - A tájékoztató anyagot nagyon hasznosnak tartjuk, hiszen sok intézmény és pedagógus számára okoz gondot a törvényi előírások értelmezése, s a mindennapi helyzetekre való átültetése. Mindössze egy pontban látjuk problémásnak, miszerint a szakvéleményben javasolt könnyítések végrehajtásában nincs mérlegelési lehetősége a szülónak. A gyakorlat azt mutatja, hogy vannak olyan helyzetek, amikor érdemes esélyt adni az adott tanulónak a többiekkel való együtt haladásban (pl. iskolaváltás egyes eseteiben). Hasznos lenne, ha a dokumentum eljutna minden oktatási intézménybe.
  - A jó gyakorlatok összegyűjtését ebben a formában nem tartjuk alkalmasnak arra, hogy valódi segítséget jelentsen a pedagógusok számára. Egy ilyen lista önmagában nem könnyíti meg a tájékozódást és eligazodást, képzésre fordítható anyagi és időbeli erőforrások nélkül pedig nem elvárható a pedagógusok tömeges részvétele a módszertani tanfolyamokon.
- A munkacsoport lehetőségei nagyon korlátozottak voltak, miközben a munkafolyamat elején átfogó változtatások igényét fogalmaztuk meg. Javaslataink kidolgozása során gyakran előfordult, hogy elképzeléseink és a jelenleg hatályos jogszabályok között ellentmondásokat észleltünk. A köznevelési törvény mai formájában nem teszi lehetővé azt a mozgásteret, amelyre szükségünk lett volna az eredményes munkához.

Továbbra is szükségesnek tartjuk a Taigetosz-törvény következményeinek kezelését, de a fenti munkafolyamatban – a befektetett sok munkaóra ellenére – nem tudtunk hathatós eredményt elérni. Úgy gondoljuk, valódi előrelépést csak szélesebb jogkörrel, a köznevelési törvény alaposabb átdolgozásával lehetne megvalósítani.

2018. május 24.

*Turcsik Katalin elnök
Diszlexiás Gyermekek
Fejlesztéséért Szakosztály*

*Paveszka Dóra tag
Diszlexiás Gyermekek
Fejlesztéséért Szakosztály*

A NAT tervezet véleményezése pályaválasztási-pályaorientációs szempontból

A MAGYAR PEDAGÓGIAI TÁRSASÁG
PÁLYAORIENTÁCIÓS SZAKOSZTÁLYA

A Magyar Pedagógiai Társaság Pályaorientációs Szakosztálya a köznevelésben és ahhoz kapcsolódóan tevékenykedő pályaorientációs szakemberek szakmai közössége. Alapfeladata az iskolai keretekben folyó pályaorientációs tevékenység, az életpálya-építési készségek köznevelésben való fejlesztése szakmai háttérnek biztosítása.

Ennek megfelelően már 2016 végén állásfoglalást adott ki arról, hogyan kellene megjelennie a Nemzeti Alaptantervben a pályaorientációnak. Állásfoglalásunk megtalálható a Pedagógiai Társaság honlapján, és eljuttattuk azt Csépe Valéria professzor asszonyhoz is.

Sajnos, a NAT fejlesztése során tagjaink nem kaptak lehetőséget a közreműködésre. A Nemzeti Alaptanterv tervezetének véleményezésével hozzá kívánunk járulni ahhoz, hogy a pályaorientáció, az életpálya-vezetési készségek fejlesztése jelentőségének megfelelően jelenjen meg közoktatás minden szintjén és területén.

Megkeresés esetén szakosztályunk és tagjaink készek részt venni a további fejlesztésekben, véleményezésekben.

A jelenlegi tervezettel kapcsolatos legfontosabb megállapításaink:

- Pályaorientációs szempontból fontos, hogy az új NAT koncepcionálisan kezelje a tanulási pályafutás szakaszolását, az egyes tanulási szakaszok előkészítését (24. old.):

„Az iskola óvodától eltérő világában tanulmányait megkezdő kisgyermek iskolai pályafutása akkor indulhat sikeresen, ha a tanulást meghatározó képességei az induláskor vagy az azt követő, fejlesztéssel támogatott éres és fejlődés során elérik az alapvető fejlettségi szintet.”

- Szintén fontos az 5-8. osztályos pályaválasztást előkészítő szakasz kiemelése a dokumentumban (26. old.)

„Ez a nevelési-oktatási szakasz az életpálya-tervezéssel kapcsolatos fontos döntések első időszaka, ezért nélkülözhetetlen a reális önismeret és a döntéshozatalhoz szükséges ismeretek és készségek minél teljesebb körű kialakítása, illetve fejlesztése.” Ugyanakkor a szöveget fontos lenne árnyalni és a *„Fontos a tanulás iránti motivált állapot fenntartása, illetve az önálló tanuláshoz szükséges stratégiák és módszerek gyakorlott alkalmazása, valamint a továbbtanulási*

- célok megfogalmazása.*” szövegrészben a továbbtanulási célok kész megfogalmazása helyett, a továbbtanulási irányok áttekintése kifejezést szerepeltetni.
- Szintén az 5-8. osztályhoz kapcsolódó pedagógiai feladat *„a tanulók életpálya-tervezésének támogatása érdekében sokszínű gyakorlati, saját élmény alapú tevékenységformák és célzott pályaorientációs foglalkozások beépítése*” A leírás azonban csak példálódzó jellegű, és már a szövegezésében is keveri az új életpálya-tervezés és régebbi pályaorientáció fogalmait. A példák inkább egyszeri tevékenységeket sorolnak fel, és nem a korszerű, folyamatként felfogott életpálya-tervezés gyakorlatát mutatják be. Itt javasolt lehet a vonatkozó hazai feltáró irodalom beépítése. Hasonló megközelítés jelenik meg a gimnáziumi nevelésnél: *A gimnáziumokban a pályaorientáció változatos formáinak párhuzamos megvalósítása (például pályaorientációs nap, témahét, különböző szakmák meghívott képviselőivel való beszélgetési lehetőség stb.) nagy hangsúlyt kap.*”
  - Üdvözlendő, hogy a kollégiumi feladatok között is megjelenik *„a pályaorientáció és az életpályára való sikeres felkészülés segítése*”.
  - A dokumentum ugyanakkor téves megállapításokat is tartalmaz, amikor a pályaválasztást egy életre szóló és irreverzibilis döntésként mutatja be (16. old.) *„Az életre szóló viselkedésminták (kortársak és pedagógusok), a döntéseket (például pályaválasztás, a tanulmányoknak az iskolaköteles kor utáni folytatása) meghatározó értékrend, valamint a környezet, a társadalom és az élethosszig tartó, alkotó alkalmazkodás attitűdjének formálásában az iskola szerepe és felelőssége jelentősen megnő.*” Ezt a megfogalmazást a modern pályalélektani felfogások alapján újra illene gondolni! Különösen akkor, amikor 12 évfolyamos közoktatás 1940 óta nem jött létre Magyarországon, és a tan kötelezettség jelenlegi felső korhatára 16 év.
  - Az elitista megközelítést képviseli, hogy a középfokú képzésen belül a dokumentum csak a gimnáziumi keretek között foglalkozik érdemben a pályaorientációval (28. old), figyelmen kívül hagyva az európai értékeket (Tanácsi ajánlások 2004,2008), amelyek a minden tanuló számára elérhető *„career education*” megjelenítéséről szólnak.
  - Az elitista megközelítés megjelenése az is, hogy a felsőoktatásban való továbbtanulást lehetővé tevő kompetenciák megszerzését csak a gimnáziumban tanulók számára jelöli meg célként, a szakközépiskolák számára nem. A tanulók egynegyedéről pedig szinte megfélemezik a NAT: semmit sem szól arról, hogyan valósíthatók meg a szakközépiskolákban a NAT, illetve a tanulási területek fejlesztési céljai, hogyan lehetséges *„az alapkompenciák fejlesztése mellett olyan tudás elsajátítását ... biztosítani, amely lehetővé teszi a tanulmányok folytatását, így a szakképesítést követően az érettségi megszerzését is.*”
  - Érdemes lenne az életpálya-építéssel kapcsolatos célként az életpálya-építési

készségek definícióját szerepeltetni, ehhez fejlesztési feladatokat rendelni. **Az** életpálya-építési készségek olyan kompetenciák, amelyek lehetővé teszik egy egyén (vagy csoport) számára, hogy strukturált módon gyűjtsön, elemezzen, szintetizáljon és rendszerezzen önmagával, oktatással és foglalkoztatással kapcsolatos információkat, valamint a döntések meghozatalához és kivitelezéséhez, illetve átmeneti állapotok kezeléséhez szükséges készségek összessége.” (ELGPN, 2013)

- Örömmel láttuk, hogy a személyes és társas kompetenciák között (43.old.) kimeneti elvárásként szerepel a pályaeépítés: *„Megtervezi saját életpályáját, tanulási, életpálya- vagy jóléti célokat tűz ki, és belső motivációját folyamatosan.”*, *„Tudja, hogyan keressen tanulási, képzési és életpálya-tervezési információkat és támogatást.”*, illetve a munkavállalói, vállalkozói kompetenciák: *„eltérő helyzeteket, eseményeket és lehetőségeket ismer és tapasztal meg a munka világából”*, *„Megérti, hogyan alakulnak ki a munkaerőpiaci lehetőségek, miben különböznek egymástól az egyes foglalkozások, felismeri saját erősségeit és fejlesztendő területeit, tudatosulnak benne a munkavégzéssel kapcsolatos jogi és etikai alapelvek.”* Ezek az elvárások azonban a megfogalmazott pedagógiai fejlesztő tevékenységek és időkeretek fényében eufemisztikusnak tetszenek.
- A pályaeorientáció a tantárgyak közül a Technológia és tervezés tárgyban jelenik meg, 5-8. osztályban. Ez folytatja a korábbi gyakorlatot, a pályaeorientáció Technika és életvitel tárgyban való megjelenését – és tovább vitte azt a problémát, hogy a technikatanárok nem rendelkeznek az e területen szükséges ismeretekkel, a fejlesztéshez szükséges kompetenciákkal. Az életpálya-építési készségek emellett – helyesen – megjelennek az erkölcstan tantárgyban – kérdés, hogy a hittant választó tanulók esetén hogyan történik ezen készségek fejlesztése.
- Üdvözlendő, hogy a koncepció az életpálya-építési ismeretek oktatását, a pályaeorientációt keresztntantervi fejlesztési feladatként fogalmazza meg. Komoly problémát jelent ugyanakkor, hogy nem látszik, milyen lehetőségek vannak a fejlesztés megvalósítására.

Az MPT Pályaeorientációs Szakosztálya 2016 decemberi ajánlása szerint a korszerű pályaeorientáció:

- a tanuló életkori sajátosságaira épül, és tervszerű, tanmenetbe épített tevékenység-együttest alkot. A kampányszerű, pedagógiai fejlesztő, feldolgozó munkával nem kombinált egyedi rendezvények nem pótolják a rendszerezett iskolai pályaeorientációs tevékenységet;
- lehetővé teszi a közoktatás teljes időszakában a tanulói pályae- és önismeret fejlesztését;

- megvalósítja a tanulók életpálya-építési készségeinek a fejlesztését, amelyek segítségével később önállóan képesek az egyes életpálya döntések meghozatalára;
- a pályaorientációs tevékenységet szakmai teamben végzik, ahol szerepet kapnak a szakképzett pályaorientációs/munkavállalási tanácsadók, a gazdaság szereplői és a gyerek, család szükséglete szerinti további szakemberek. Javasoljuk ezen ajánlás figyelembe vételét.

Budapest, 2018. szeptember 30.

*A Magyar Pedagógiai Társaság
Pályaorientációs Szakosztálya elnöksége*

A Magyar Pedagógiai Társaság Kisgyermeknevelési Szakosztályának állásfoglalása

A NAT-tervezet alábbi kiemelt pontjáról alkotott véleményt szakosztályunk tagsága.

1.7.1. AZ ÓVODAI NEVELÉS ÉS AZ ISKOLAI NEVELÉS-OKTATÁS KAPCSOLATA, AZ ÓVODA–ISKOLA ÁTMENET

A NAT fejlesztési feladatrendszere szorosan kapcsolódik a kisgyermekkorai fejlesztés irányait meghatározó Óvodai nevelés országos alapprogramjában megfogalmazott célokhoz. Az óvoda–iskola átmenetet az érében és fejlődésben késést mutató gyermekek számára az óvoda utolsó éve és az alapfokú képzés első nevelési-oktatási szakaszának kezdete (1. évfolyam) közé illesztett, az iskola pedagógiai programjában rögzített felkészítő évfolyam hivatott biztosítani, amelynek lehetőségét a szülők/gondviselők már iskolaválasztáskor megismerhetik a köznevelési intézmény pedagógiai programjából

TÉNYMEGÁLLAPÍTÁS

Az, hogy a „A NAT fejlesztési feladatrendszere szorosan kapcsolódik a kisgyermekkorai fejlesztés irányait meghatározó Óvodai nevelés országos alapprogramjában megfogalmazott célokhoz”, ez jó megállapítás és erősíti az óvodai nevelés súlyát.

De a kifejtés, a javaslat további része nem ezt támogatja. Ellenkezőleg. A magyar óvodai nevelés szakmai tartalmának súlyos csonkítását jelenti. Ezért nem fogadható el.

Mivel a köznevelési törvény fejlettség szerinti beiskolázást biztosít, nincs tehát szükség fejlesztő évfolyamra az iskolában!

Az óvoda-iskola átmenet lényege a két intézménytípus közös gyerekképében és a hasonló, közelítő pedagógiai megoldásokban rejlik. (Differenciált „tananyag”, kooperáció, projektek, intenzív és egyénre szabott visszajelzés, digitalizáció, művészetek, együttműködés stb.). Amíg a két intézményben annyira eltérnek ezek tartalmai egymástól, mint most, addig nem lehet „eltüntetni” az iskolaéretlen gyerekeket. A gyerekek közti diverzitás nő, az inklúzió egyre inkább akadozik. A tervezett „felkészítő évfolyam” meghosszabbítja a különböző fejlettségű gyerekek iskolai jelenlétét, de nem oldja meg az egyéni fejlődési út és ütem szerinti haladást.

RÉSZLETES INDOKLÁS

1. Az Óvodai nevelés országos alapprogramja megfogalmazza a tennivalókat, és a célokat is kitűzi, amit el kell érnie az óvodának minden óvodába járó gyermeknél. Kiemelések az Alapprogramból: miközben teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei. Tehát: az érés folyamatának az óvodában, az óvodai eszköz- és személyi feltételrendszer hatására, az óvodában alkalmazott, személyre szabott módszerekkel kell megvalósulnia. Az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik az óvodai nevelés a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről; a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról; a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről stb.
2. Az érés egy hosszú és nem egyenletes – az egyes személyiségjegyekben, képességekben, készségekben olykor „összevisszaságot” is mutató fejlődési (vagy stagnálási, vagy egyes elemeiben akár visszafejlődési) folyamat. Éppen ezért – „az érésben és fejlődésben késést mutató gyermekek” számára – az iskolára felkészítés nem korlátozódhat egy-egy tanévre, sem egy nevelési évre, sem a nagycsoportos korosztályra, sem az azt követő felkészítő évfolyamra. Ez egy hosszú folyamat, amely áthatja az óvodai nevelés egészét, a nélkül, hogy ez a felkészítés direkt módon zajlana. A szocializációs és a kommunikációs kompetenciák, az önellátás képessége, a kognitív, a verbális és a motoros

képességek együtt fontosak, együttesükből nem lehet, és nem is szabad kiragadni egyes elemeket.

3. Az érésben és fejlődésben rászoruló gyermekek számára – kérdés, hogy ki mire szorul rá, mely területet érinti a fejlesztés – kiemelten fontos, hogy gyermekek alapos megismerése után a differenciált bánásmód keretei között kapjanak segítséget az óvodában, ha kell, fejlesztőpedagógusi, pszichológusi, gyógypedagógusi segítséggel. Az óvodában maradjon még egy évet a kisgyermek, s legyen olyan szakember háttér, aki motivált, és képzettségénél fogva képes is arra, hogy minden tudását a kisgyermek fejlesztésére fordítsa. Ennek a rendszerét kéne biztosítani, nem szegregált módon új környezetben (iskolában) biztosítani a fejlesztést. További segítséget jelent(ene) a csökkentett gyereklétszám, a mindenkori segítő/fejlesztő/asszisztens folyamatos jelenléte, a magas szintű és állandó szakmaközi együttműködés, és az erre irányuló képzés.
4. Pontosan a játék, a sokrétű megtapasztalás fogja segíteni az „érésben és fejlődésben késést mutató kisgyermeket”, ami az iskolában már – az iskolai sajátosságok miatt – nem biztosítható a gyermeki igények, szükségletek, a fejlesztés fokozatosságának megfelelően. (Sem személyi, sem tárgyi, sem szakmai, sem környezeti feltételei nem adottak.)
5. Az érintett szülők sajnos még mindig úgy érzik, hogy stigmát kap a kisgyermekük, ha szakértői papírja van, s azt viszi magával az iskolába. De ha az iskolában egy fejlesztő évfolyamba kerül, nem első osztályba, még nagyobb zavarba kerül, még kevésbé lesz képes megfelelően kezelni a döntést.

KÉRDÉSEK

1. Érték az évek során gyűjtött, sokrétű óvodapedagógusi ismeret, tapasztalat, a gyerekekkel közösen kialakított személyiségformáló, támogató, ösztönző légkör, az óvodapedagógus módszertani felkészültsége, képessége az egyéni fejlődési utak támogatására, a differenciálásra. Mindez mivel helyettesíthető, hogyan pótolható?
2. Ha pszichológiai szempontból nézve éretlenséget, késést mutat egy gyermek, egy ismeretlen felnőtt jobban fogja tudni kezelni a vele évek óta foglalkozó, őt jól ismerő óvodapedagógusa helyett? Ráadásul egy év alatt célba ér? Hogyan, ha az ismerkedéssel kell kezdenie? Az iskolai feltételek alkalmasabbak a differenciálásra, mint az óvodaiak? Alátámasztják ezt mérések, vizsgálatok?
3. Milyen az iskola pedagógiai programjában rögzített felkészítés? Kire készül és mikor? Az óvodában egyéni személyiségnaplót vezetnek az óvodapedagógusok, ennek tartalmát ismerik? Tájékoztódnak a fejlődés üteméről, irányáról,

módjáról? Kitől? Minden iskolában bevett szokás a leendő iskolások meglátogatása óvodai környezetben? Vannak közös konzultációk, amelyeken módszertani egyeztetésre kerül sor a tanító, az óvodapedagógus és a szülő között? Egyénre szabottan adnak feladatot a frissen megismert, fejlődésben lemaradt óvodáskorú gyermeknek? Kik? Tanítók? Fejlesztő pedagógusok? Miért kell az óvoda kisgyermekre szabott teljes (gyakran varázslatos) világából kivenni azt a gyermeket, aki még nem érett meg arra, hogy egy tanulásra berendezkedett intézménybe kerüljön?

4. Hol van megint a kisgyermek? Kilép az óvodai közösségből, aztán egy év alatt beilleszkedik egy tanítási évre egy másik közösségbe, s aztán kezdődik újra a beilleszkedés az 1. osztályban?
5. Hol van az integrált nevelés, az adott kisgyermek képességeihez igazodó fejlődési ütem figyelembevételével, a differenciálás, a módszertani kultúra széles tárházának alkalmazása?
6. Mi vagy ki határozza meg, hogy milyen érésben, fejlődésben késést mutató gyermekekre gondoltak a NAT kidolgozói? A BTM-es vagy a SNI-s gyerekekre? vagy a részképes zavaros gyermekekre? Ki, vagy kik döntenék el, hogy melyik gyerek vegyen részt a felkészítő évfolyamon?

Dilemmák: ha marad a gyermek az óvodában, akkor is sérül? A vegyes csoport is segítheti a fejlődés menetét, vagy gátolja? Más előkészítést szervezők is segíthetik az érési folyamatot, de ennek is van hátránya és előnye. Döntések előtt a szakmai vélemény fontos érveket tud felsorakoztatni.

A kérdések és dilemmák megfogalmazásával a szakmai területeken keringő témakörökre, részleteket kiemelő gondolatokra hívtuk fel a NAT készítőik figyelmét – szerkesztői megjegyzés.

Budapest, 2018-09-18.

Villányi Györgyné Jutka
szakosztályi elnök összeállítása

Az Évkönyv Szerkesztőségének közleménye

A 2018. évet lezáró, valamennyi tagtársunknak megküldött ún. Éves levélben felajánlottuk, hogy az Évkönyv hasábjain lehetőséget teremtünk 'exkluzív szolgáltatásként' tagtársaink éves szakirodalmi munkásságának egységes bibliográfiába rendezett bemutatására. A felhívásra érkeztek bejegyzések. Ám ezek egyenetlensége, bizonyos szempontú szórványossága miatt úgy döntöttünk: ebben az évben ezeket az adatokat nem tesszük közre az Évkönyvben. A Magyar Pedagógiai Társaság új weboldalán biztosítunk hozzáférést a jegyzékhez. Kérjük adatszolgáltóink megértését.

Tördelés: Dombi Viktória
Nyomdai munkálatok:
Séd Nyomda, Szekszárd
www.sednyomda.hu